

**UDFØRSEL AF
VÅBEN OG PRODUKTER
MED DOBBELT ANVENDELSE
FRA DANMARK**

2004

Indledning

April 2005

Regeringen fremlægger hermed en rapport om udførsel af våben og produkter med dobbelt anvendelse fra Danmark for 2004.

For at give et helhedsbillede af de bestræbelser, der udfoldes for at hindre, at produkter og teknologi til fremstilling af konventionelle våben eller masseødelæggelsesvåben udføres i strid med dansk våbeneksportpolitik eller internationale aftaler, gøres der også rede for reglerne for fremstilling af krigsmateriel i Danmark og for eksport af produkter med dobbelt anvendelse, dvs. produkter med hovedsagelig civil anvendelse, men som også kan bruges militært.

Danmark fører en tilbageholdende politik med hensyn til våbeneksport, bl.a. gennem en restriktiv anvendelse af kriterierne i EU's adfærdskodeks for våbeneksport. Eksportansøgninger vurderes desuden under hensyn til de øvrige forpligtelser, Danmark har påtaget sig i det internationale samarbejde. Der udstedes ikke eksporttilladelse til lande, som er omfattet af en våbenembargo vedtaget i FN, OSCE eller EU.

På nationalt plan kræver administration af eksportkontrol et tæt samarbejde mellem flere myndigheder. Denne rapport er derfor blevet til i et samarbejde mellem Udenrigsministeriet, Justitsministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet (Erhvervs- og Byggestyrelsen) samt Forsvarsministeriet. Rapporten kan anvendes som håndbog af borgere og myndigheder med generelle informationsbehov om udførsel af våben og produkter med dobbelt anvendelse fra Danmark eller af virksomheder og privatpersoner, der søger vejledning i forbindelse med en konkret udførsel. En elektronisk udgave af rapporten kan hentes på Udenrigsministeriets hjemmeside (www.um.dk), hvor også en engelsk udgave vil blive offentliggjort. De elektroniske udgaver vil løbende blive rettet for eventuelle fejl.

Redaktionen af rapporten er afsluttet i april 2005.

Indholdsfortegnelse

1. Sammendrag og aktuelle spørgsmål	5
Eksportkontrol	5
Forbud mod overførsel af masseødelæggelsesvåben og teknologi hertil	5
Kontrol med udførsel af konventionelle våben	5
Kontrol med udførsel af produkter med dobbelt anvendelse	7
Internationalt samarbejde om eksportkontrol	8
Aktuelle spørgsmål	10
2. Afgrænsningen mellem våben og dual-use produkter	14
Våbenloven	14
Dual-use forordningen	15
Overlapping mellem våbenloven og dual-use forordningen	15
3. Våben og Krigsmateriel	17
Udførsel af våben	17
Den administrative procedure for behandling af ansøgninger om udførselstilladelse	18
Dokumentationskrav	18
Retningslinier for meddelelse af udførselstilladelser	21
EU's adfærdskodeks for våbeneksport	21
Wassenaar Arrangementets retningslinier	23
Våbenembargoer	23
Udførsel af våben fra Danmark i 2004	25
Afslag	29
Transport af våben mellem tredjelande	29
Fremstilling af krigsmateriel	32
Justitsministeriets arbejdsgruppe om reglerne for udførsel af våben mv.	36
4. Produkter med dobbelt anvendelse (dual-use)	38
Eksportkontrollen hviler på et omfattende internationalt samarbejde	38
EU's dual-use forordning er rammen for eksportkontrollen i EU-landene	39
Særligt om catch-all bestemmelsen	40
Eksportkontrollen i dansk praksis	40
Administrationen af eksportkontrollen	41
Information til virksomhederne	42
De forskellige typer udførselstilladelser	43
Udførsel af dual-use produkter fra Danmark i 2004	44
5. Internationalt samarbejde om eksportkontrol	48
FN's Sikkerhedsråds resolution 1540	48
Traktaten om Ikke-Spredning af Atomvåben - NPT	48
Zangger Komiteen	48
Nuclear Suppliers Group - NSG	49
Konventionen om Forbud mod Biologiske Våben - BTWC	49
Konventionen om Forbud mod Kemiske Våben - CWC	49
Australien Gruppen	50

Missilteknologiregimet - MTCR	50
EU's samarbejde om våbeneksportkontrol	50
OSCE's retningslinier vedrørende håndvåben og lette våben	51
FN's Generalforsamlings resolutioner nr. 52/38J og 53/77E	51
FN's handlingsprogram til bekæmpelse af illegal handel med håndvåben og lette våben	51
FN's våbenprotokol	51
Wassenaar Arrangementet	52
EU's samarbejde om eksportkontrol med dual-use produkter	52

Tabeller

1. Antal og værdi af Justitsministeriets våbenudførelstilladelser i 2004	26
2. Positioner på EU's Fælles Liste over militært udstyr for hvilke der er givet permanent udførelstilladelse i 2004	27
3. Antal permanente tilladelser udstedt i 2004 til udførsel af militært udstyr fordelt på region, land, modtagertype og materieltype	28
4. Værdi af permanente tilladelser udstedt i 2004 til udførsel af militært udstyr fordelt på region, land, modtagertype og materieltype	30
5. Virksomheder mv. med tilladelse eller dispensation til at producere krigsmateriel og/eller udføre forsvarsmateriel i 2004	33
6. Typiske dual-use produkter udført i 2000-2004	45
7. Antal tilladelser og afslag vedr. udførsel af dual-use produkter i 2000-2004	45
8. Eksportører af dual-use produkter 1999-2004	46

Bilag

1. Uddrag af våbenloven	53
2. Krigsmaterielloven	54
3. EU's adfærdskodeks for våbeneksport	58
4. Kategorier af militært udstyr på EU's Fælles Liste	63
5. EU's forordning om eksportkontrol med dual-use produkter og teknologi	64
6. Bekendtgørelse om eksportkontrol med dual-use produkter og teknologi	74
7. EU's Fælles Aktion om kontrol med teknisk bistand	76
8. Medlemskab af de internationale eksportkontrolregimer	78
9. Links til hjemmesider om eksportkontrol	79

1. Sammendrag og aktuelle spørgsmål

Eksportkontrol

Eksportkontrol er kontrol med udførsel af våben og produkter med dobbelt anvendelse (dual-use¹), dvs. civile produkter, der også kan anvendes militært. Udførsel af disse produkter er i de fleste lande undergivet en række forbud og begrænsninger.

Eksportkontrol kan omfatte et eller flere af følgende elementer:

- forbud mod udførsel
- kontrol med udførsel
- rapportering om udførsler
- rapportering om afslag på udførsel
- respekt for andre landes afslag

Den endelige beslutning om at give tilladelse til eller nægte en konkret udførsel tages nationalt af det pågældende lands myndigheder i overensstemmelse med gældende ret og administrative procedurer i det enkelte land.

Denne rapport redegør nærmere for de danske regler og procedurer og indeholder desuden en række statistiske oplysninger om udførslen fra Danmark i 2004 af våben og produkter med dobbelt anvendelse. Hovedvægten er lagt på våbeneksport, men produkter med dobbelt anvendelse er medtaget for at give et helhedsbillede af de bestræbelser, der udfoldes for at hindre, at produkter og teknologi til fremstilling af konventionelle våben og masseødelæggelsesvåben ikke udføres i strid med internationale aftaler eller med dansk sikkerhedspolitik.

Forbud mod overførsel af masseødelæggelsesvåben og teknologi hertil

Følgende traktater indeholder et totalt forbud mod besiddelse eller eksport af bestemte typer våben og teknologi. Traktaten om ikke-spredning af atomvåben (Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, NPT) forpligter de deltagende ikke-atomvåbenstater til ikke at modtage eller producere atomvåben. Konventionen om Forbud mod Biologiske Våben (Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on Their Destruction, BTWC) forbyder de deltagende stater at besidde eller udføre biologiske våben, produktionsudstyr og fremføringsmidler hertil. Tilsvarende forbyder Konventionen om Forbud mod Kemiske Våben (Convention on the Development, Production, Stockpiling and use of Chemical Weapons and on their Destruction, CWC) besiddelse og udførsel af kemiske våben samt udførsel af bestemte kemikalier til lande, som ikke har ratificeret konventionen.

Kontrol med udførsel af konventionelle våben

I Danmark kræver såvel fremstilling som udførsel af våben justitsministerens tilladelse. For udførsel gælder i medfør af våbenloven et principielt forbud. Udførsel kan dog ske med justitsmi-

---

¹ I denne rapport anvendes udtrykkene "dobbelt anvendelse" og "dual-use" synonymt. I daglig tale anvendes som regel dual-use.

nisterens tilladelse i hvert enkelt tilfælde efter konkret vurdering af en ansøgning herom. Udførelse uden tilladelse kan straffes med bøde eller fængsel op til 2 år og ved overtrædelse af en FN-embargo op til 4 år.

Ansøgning om tilladelse til udførelse af våben indgives til Justitsministeriet. Forsvarsministeriet rådgiver Justitsministeriet, hvis der er tvivl om, hvorvidt et bestemt produkt er omfattet af våbenloven. Justitsministeriet hører i de fleste tilfælde Udenrigsministeriet, som vurderer ansøgningerne i lyset af dansk våbeneksportpolitik og de forpligtelser, Danmark har påtaget sig i det internationale samarbejde.

Danmark fører en tilbageholdende politik med hensyn til våbeneksport, bl.a. gennem en restriktiv anvendelse af kriterierne i EU's adfærdskodeks for våbeneksport. Eksportansøgninger vurderes desuden under hensyn til de øvrige forpligtelser, Danmark har påtaget sig i det internationale samarbejde. Der udstedes ikke eksporttilladelse til lande, som er omfattet af en våbenembargo vedtaget i FN, OSCE eller EU.

Der blev i 2004 givet 279 tilladelser til udførelse af våben fra Danmark, heraf 160 tilladelser til permanent udførelse af forsvarsmateriel. Der blev samtidig givet 2 afslag på udførelse til slutbrugere i Israel, 2 til slutbrugere i Pakistan og 1 afslag på udførelse til en slutbruger i Indien.

En række internationale aftaler og forpligtelser er af betydning for danske myndigheders stillingtagen til våbeneksport.

Der er i FN, EU og OSCE vedtaget en række våbenembargoer mod bestemte lande. Efterlevelse af disse embargoer sikres navnlig gennem Justitsministeriets administration af våbenloven.

Danmarks deltagelse i Wassenaar Arrangementet og Missilteknologiregimet (Missile Technology Control Regime, MTCR) indebærer en politisk forpligtelse til at kontrollere udførelse af våben opført på de to regimers kontrollister. EU's adfærdskodeks for våbeneksport indeholder ligeledes en politisk forpligtelse til at kontrollere udførelse af våben opført på EU's Fælles Liste over militært udstyr, som i alt væsentligt er identisk med Wassenaar Arrangementets liste. De pågældende våben vil dog under alle omstændigheder være undergivet eksportkontrol i Danmark i medfør af våbenloven.

EU's adfærdskodeks går længere end andre internationale aftaler ved at opstille en række kriterier, der skal tages i betragtning ved vurdering af ansøgninger om udførelsestilladelse for våben. På denne måde sætter EU-landene en høj fælles standard på området. Kodeksen fastslår samtidig, at den enkelte medlemsstat kan følge en mere restriktiv praksis.

Åbenhed om våbenoverførsler er væsentlig både for debatten om ansvarlighed i forbindelse med våbeneksport og for landenes muligheder for at vurdere konkrete ansøgninger om udførelse af våben til bestemte lande og områder. Samtidig er der et vist hensyn at tage til virksomhedernes forretningsmæssige behov for fortrolighed.

Offentligt tilgængelige oplysninger om våbenoverførsler findes i en lang række landes nationale rapporter, i EU's årlige rapport om anvendelsen af adfærdskodeksen og i FN's Våbenregister, som dog kun dækker syv kategorier af større våben.

Herudover udveksles der på regeringsplan en række fortrolige oplysninger. I Wassenaar Arrangementet udveksles oplysninger om våbenoverførsler til ikke-medlemslande af våben inden for samme kategorier, som dækkes af FN's våbenregister, samt efter en beslutning i december 2003 også oplysninger om overførsler af håndvåben og lette våben. Mellem EU-landene udveksles årligt oplysninger om våbeneksport, som ligger til grund for den fælles EU-rapport.

I visse tilfælde udveksles også oplysninger om afslag på ansøgninger om udførsel af våben. Sådanne notifikationer af afslag kan i større eller mindre grad forpligte andre lande til at respektere afgørelsen. Også her går EU's adfærdskodeks et skridt videre ved at kræve notifikation af afslag med den virkning, at et andet EU-land ikke kan give tilladelse til en tilsvarende udførsel uden forudgående konsultation med det land, som oprindeligt gav afslag, og forklaring af sine bevæggrunde, hvis udførselstilladelse alligevel gives. Den endelige beslutning forbliver således national.

Kontrol med udførsel af produkter med dobbelt anvendelse

Det er ikke kun eksport af våben, som kan true den internationale fred og stabilitet, såfremt de falder i de forkerte hænder. Det gælder også produkter med dobbelt anvendelse, som er genstand for stigende opmærksomhed, fordi deres sikkerhedspolitiske betydning er større end tidligere antaget. Da sådanne produkter primært anvendes civilt, er de ikke underlagt et principielt udførselsforbud, men hvis de er omfattet af eksportkontrolbestemmelserne, må de kun eksporteres med forudgående tilladelse. Udførsel uden tilladelse kan straffes med bøde eller fængsel op til 2 år. Efter straffelovens § 114 e, som trådte i kraft i sommeren 2002 som led i "terrorpakken", kan straffen under skærpede omstændigheder stige til fængsel i 6 år.

Kravet om udførselstilladelse gælder produkter opført på de internationale kontrollister. For Danmarks vedkommende sker kontrollen på grundlag af en EU-forordning, som indeholder en kontrolliste, der revideres jævnlige. Det kan i visse tilfælde også kræves, at der søges udførselstilladelse for produkter, som ikke er opført på listen (de såkaldte catch-all bestemmelser).

Ansøgning om tilladelse til udførsel af produkter med dobbelt anvendelse indgives til Erhvervs- og Byggestyrelsen. Styrelsen samler information fra de forskellige eksportkontrolregimer og samarbejder med andre danske myndigheder om at tilvejebringe de bedst mulige grundlag for afgørelserne. Der gives kun ganske få afslag, bl.a. fordi eksportønsker i nogle tilfælde ikke kommer til formel afgørelse, fordi en forudgående kontakt har gjort det klart for eksportøren, at sandsynligheden for et afslag er så stor, at han frivilligt afstår fra eksporten.

En række internationale aftaler og forpligtelser er af betydning for danske myndigheders stillingtagen til eksport af produkter med dobbelt anvendelse.

Kemivåbenkonventionen indeholder lister over kemikalier, der kan anvendes som udgangsstoffer for fremstilling af kemiske våben, men som i øvrigt har almindelige og lovlige civile anvendelser. De deltagende stater er forpligtet til at deklare virksomheder, der anvender disse kemikalier. Sådanne virksomheder kan blive genstand for inspektion fra Organisationen for Forbud mod Kemiske Våben (Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons, OPCW) i Haag. De deltagende staters ansvar for, at overførsler af kemikalier ikke krænker konventionen, er imidlertid ikke begrænset til de kemikalier, som er undergivet deklaraionspligt, men omfatter i princippet ethvert produkt, der kan anvendes som kemisk våben.

Biologivåbenkonventionen er ganske kort og indeholder ingen kontrolliste. Også her gælder imidlertid, at de deltagende stater er ansvarlige for, at overførsler ikke krænker konventionens forbud mod at hjælpe andre med at udvikle eller anskaffe biologiske våben samt produktionsudstyr og fremføringsmidler hertil.

De internationale eksportkontrolregimer NSG (Nuclear Suppliers Group), Wassenaar Arrangementet, Missilteknologiregimet (MTCR) og Australien Gruppen vedligeholder hver en liste over produkter, som de deltagende stater er politisk forpligtet til at kontrollere eksporten af. Kontrollen udøves på grundlag af staternes egne retsregler og administrative procedurer, og den endelige afgørelse er derfor national. I Danmark og i de øvrige EU-medlemsstater foregår kontrollen som nævnt på grundlag af EU-forskrifter, som løbende tilpasses for at kunne håndhæve listerevisioner og andre beslutninger i eksportkontrolregimerne.

Der blev i 2004 udstedt 148 tilladelser til udførsel af dual-use produkter fra Danmark. Der blev samtidig givet afslag på udførsel til 1 slutbruger i Israel og 3 i Iran.

Internationalt samarbejde om eksportkontrol

Danmark har påtaget sig en række eksportkontrolforpligtelser gennem ratifikation af internationale konventioner og traktater samt deltagelse i eksportkontrolregimerne og det internationale samarbejde i øvrigt.

FN's Sikkerhedsråds resolution 1540 fra april 2004 forpligter medlemsstaterne til at udøve eksportkontrol med masseødelæggelsesvåben, fremføringsmidler og relaterede materialer.

Traktaten om ikke-spredning af atomvåben (NPT) bestemmer, at spalteligt materiale og udrustning samt materiel til fremstilling af spalteligt materiale kun må overføres til andre lande under kontrol af Det Internationale Atomenergi Agentur i Wien (IAEA).

Zangger-komiteen er et forum for afklaring af fortolkningsspørgsmål om, hvilke produkter der er omfattet af ovennævnte bestemmelse i NPT. Komiteen vedligeholder en fælles liste over sådanne produkter.

Nuclear Suppliers Group (NSG) har til formål at sikre, at eksport af nukleare materialer, udstyr og teknologi ikke medvirker til spredning af kernevåben. Der er udarbejdet fælles retningslinier for eksport og der udveksles oplysninger om eksport og andre spørgsmål af fælles interesse.

Konventionen om forbud mod biologiske våben (BTWC) indeholder et forbud mod at udvikle, producere, oplagre, erhverve eller beholde biologiske våben samt produktionsudstyr og fremføringsmidler hertil. Det er endvidere forbudt at tilskynde andre til eller hjælpe dem med at erhverve sådanne våben, produktionsudstyr og fremføringsmidler. De deltagende stater er forpligtet til at sikre, at disse bestemmelser ikke krænkes, og at bestræbelser på at lette udveksling af udstyr, materiel samt videnskabelig og teknisk information tjener fredelige formål.

Konventionen om forbud mod kemiske våben (CWC) forbyder kemiske våben. Det er endvidere forbudt at overføre kemiske våben til nogen eller bistå eller tilskynde andre til aktiviteter, som er forbudt ifølge konventionen. De deltagende stater er forpligtet til at sikre, at disse bestemmelser

ikke krænkes, og at bestræbelser på at lette udveksling af kemikalier, udstyr og videnskabelig og teknisk information tjener formål, som ikke er forbudt ifølge konventionen.

Australien Gruppen har til formål at hindre spredning af kemiske og biologiske våben gennem eksportkontrol med komponenter og produktionsudstyr hertil. Der er udarbejdet en fælles liste over produkter, som skal undergives eksportkontrol, og der udveksles information om eksport og andre spørgsmål af fælles interesse.

Missilteknologiregimet (MTCR) har til formål at hindre udbredelse af teknologi og missiler til fremføring af masseødelæggelsesvåben. Der er udarbejdet fælles retningslinier for eksport og en liste over produkter, som skal undergives eksportkontrol. Der udveksles information om eksport og andre spørgsmål af fælles interesse.

EU's adfærdskodeks for våbeneksport indeholder kriterier for vurdering af ansøgninger om udførselstilladelse for konventionelle våben fra EU-landene. En række ikke-medlemsstater har tilsluttet sig kodeksens principper og kriterier. EU-landene har vedtaget en Fælles Liste over militært udstyr, som er omfattet af kodeksen. De udveksler oplysninger om afslag på ansøgninger og konsulterer hinanden, såfremt en medlemsstat overvejer at give tilladelse til en eksport, en anden medlemsstat har nægtet.

Organisationen for sikkerhed og samarbejde i Europa (OSCE) har vedtaget et dokument vedr. håndvåben og lette våben, som indeholder anbefalinger om eksportkontrol og udveksling af oplysninger om overførsler af sådanne våben mellem medlemsstaterne.

FN's generalforsamling anbefalede i 1997 og 1998 medlemsstaterne så vidt muligt at gennemføre de relevante anbefalinger i et ekspertpanels rapport bl.a. om at udvise tilbageholdenhed med hensyn til overførsel af overskydende våben hos politi og forsvar og overveje destruktion.

FN's handlingsprogram vedr. forebyggelse og bekæmpelse af illegal handel med håndvåben og lette våben pålægger medlemsstaterne at føre kontrol med eksport og transit af disse våben samt formidling af overførsler (brokering).

FN's våbenprotokol forpligter blandt andet medlemsstaterne til at etablere eller opretholde en effektiv tilladelsesordning vedrørende eksport- og import af skydevåben samt dele, komponenter og ammunition hertil.

Wassenaar Arrangementet har til formål at bidrage til regional og international sikkerhed gennem større åbenhed og ansvarlighed i forbindelse med eksport af konventionelle våben samt produkter og teknologi med dobbelt anvendelse. Medlemmerne har udarbejdet fælles lister over produkter, som skal undergives eksportkontrol. De udveksler information om eksport og andre spørgsmål af fælles interesse.

EU's dual-use forordning af 22. juni 2000 er retsgrundlaget for eksportkontrollen med dual-use produkter i Danmark og de øvrige EU-lande og sætter medlemsstaterne i stand til at opfylde de ovennævnte forpligtelser til at kontrollere dual-use overførsler. Forordningen indeholder regler og procedurer for udstedelse af udførselstilladelser for dual-use produkter samt en samlet kontrolliste over produkter, som er under eksportkontrol, og som derfor kræver en tilladelse til udførsel.

Aktuelle spørgsmål

FN's Sikkerhedsråd vedtog den 28. april 2004 *resolution 1540 om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben*. Resolutionen forpligter alle stater til at vedtage og håndhæve national lovgivning, der forbyder ikke-statslige aktørers, herunder terroristers, adgang til masseødelæggelsesvåben. Desuden pålægger resolutionen alle stater at gennemføre og håndhæve nationale beskyttelses- og kontrolforanstaltninger for masseødelæggelsesvåben, fremføringsmidler og relaterede materialer samt kontrollere overførsler til andre lande, bl.a. gennem eksportkontrol. Disse bestemmelser i resolutionen er folkeretligt bindende. En sådan folkeretlig forpligtelse til at udøve eksportkontrol, som er uafhængig af medlemsstaternes eventuelle tilslutning til konventioner og traktater eller deltagelse i eksportkontrolregimerne, har ikke tidligere eksisteret. Det ændrer grundlaget for dialogen om ikke-spredning og eksportkontrol med en række lande, som hidtil har været skeptiske eller afvisende over for eksportkontrol med følsomme produkter og materialer. Medlemsstaterne skal indsende nationale rapporter om deres gennemførelse af resolutionens forskellige krav¹ og kan anmode om bistand hertil. Danmark vil som medlem af FN's Sikkerhedsråd i 2005-06 deltage aktivt i gennemgangen af medlemsstaternes rapporter inden for rammerne af den såkaldte 1540 komite, som skal overvåge efterlevelsen af resolutionen.

EU blev den 1. maj 2004 udvidet med ti nye medlemsstater, som alle er fuldt omfattet af EU's eksportkontrolregler for våben og dual-use produkter. Dette styrker i sig selv eksportkontrollen i både de nye og de gamle medlemsstater, fordi kredsen af lande, der skal følge fælles retningslinier og forpligtelser over for hinanden, er vokset. Nogle af landene er imidlertid ikke medlem af Missilteknologiregimet og Wassenaar Arrangementet og har derfor ikke adgang til de informationer, der udveksles her, ligesom de ikke har mulighed for at respektere de afslag på eksport af dual-use produkter, der ikke cirkuleres i EU-kredsen, men kun i de to regimer. Dette indebærer en risiko for svækkelse af eksportkontrollen med dual-use produkter, fordi disse produkter som altovervejende hovedregel cirkulerer frit i EU's indre marked og kan eksporteres med tilladelse fra en hvilket som helst EU-medlemsstat. EU har derfor gennem flere år lagt stor vægt på at få optaget de nye medlemsstater i regimerne så hurtigt som muligt. I maj og juni 2004 lykkedes det at få samtlige resterende medlemsstater optaget i NSG og Australien Gruppen. I december 2004 og april 2005 blev hhv. en og fire af de nye medlemsstater optaget i Wassenaar Arrangementet, hvor der nu kun mangler én EU medlemsstat. I Missilteknologiregimet mangler der fortsat syv EU medlemsstater, og medlemsspørgsmålet har derfor stadig højeste prioritet for EU².

På våbenområdet indebærer udvidelsen en entydig styrkelse af eksportkontrollen. Der er ikke noget indre marked for våben. Eksport af våben fra et EU-land kræver derfor altid en eksporttilladelse fra det pågældende lands egne myndigheder. De nye medlemsstater er ligesom de gamle forpligtet til at respektere kriterierne i EU's adfærdskodeks og over for de øvrige medlemsstater at informere om tilladelser og afslag på våbeneksport. Det betyder, at alle medlemsstaterne afgiver og modtager information om våbeneksport fra flere lande end før, ligesom de med hensyn til afslag er forpligtet over for flere lande end før.

EU-medlemsstaterne begyndte i 2004 en *gennemgang af EU's adfærdskodeks for våbeneksport* med henblik på forbedringer. Der tegner sig enighed om en række tilføjelser og præciseringer, som vil styrke kodeksen, herunder om kodeksens anvendelse på transit og formidling af våbenover-

---

¹ Den danske rapport kan hentes på Udenrigsministeriets hjemmeside www.um.dk

² Se *bilag 8* for en fuldstændig fortegnelse over medlemskab af de enkelte eksportkontrolregimer.

førsler samt om medlemsstaternes pligt til at offentliggøre rapporter om deres våbeneksport. Ved siden af adfærdskodeksen drøftes særlige forholdsregler til anvendelse i en periode efter ophævelse af en våbenembargo.

På dual-use området blev der i 2004 i EU foretaget en *undersøgelse af EU-medlemsstaternes nationale regler for ansøgninger og tilladelser om udførsel af dual-use produkter* (det såkaldte Peer Review). Selvom medlemsstaternes eksportkontrol med dual-use produkter er baseret på EU's dual-use forordning, er der tale om en rammelov, som lægger kompetencen til at træffe afgørelse hos medlemsstaterne. Der kan derfor være væsentlige forskelle mellem medlemsstaternes regler og praksis, et forhold der blev aktualiseret i forbindelse med EU's udvidelse fra 15 til 25 medlemsstater. På basis af undersøgelsen er der fremlagt en række forslag, som kan modvirke konkurrenceforvridning og øge sikkerheden for, at produkterne efter udførslen ikke falder i de forkerte hænder. Forslagene forventes gennemført i løbet af 2006.

EU har i 2004 som led i gennemførelsen af sin ikke-sprednings strategi indarbejdet *klausuler om masseødelæggelsesvåben* i en række samarbejdsaftaler med tredjelande. Disse klausuler forpligter parterne til at efterleve en række principper vedrørende ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben. Derudover yder EU i stigende omfang bistand til lande, som ikke kan, men gerne vil bidrage til ikke-spredning. Projekterne kan have form af egentlig våbendestruktion, men også sikkerhedsaspekter og eksportkontrol er områder, som der ydes støtte til. Ikke-spredningsstrategien integrerer hensynet til ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben i EU's politiske, diplomatiske og økonomiske aktiviteter og programmer med tredjelande for at opnå størst mulig effekt.

OSCE har i 2004 vedtaget tre sæt retningslinier for hhv. kontrol med mandbårne luftforsvarsmissiler, de såkaldte MANPADS, for lovgivning om formidling af våbenoverførsler og for anvendelse af slutbrugercertifikater i forbindelse med våbenoverførsler. Retningslinierne svarer i det store og hele til Wassenaar Arrangementets retningslinier om MANPADS fra december 2003 og EU's Fælles Holdning om formidling af våbenoverførsler fra juni 2003. Herved udbredes ensartede normer fra Wassenaar og EU kredsen til OSCE's langt flere medlemslande. Danmark bidrog til at sikre, at retningslinierne for kontrol med formidling af våbenoverførsler blev udformet i overensstemmelse med EU's Fælles Holdning fra 2003 om våbenformidling.

NSG indførte i 2004 som det sidste eksportkontrolregime catch-all bestemmelser, dvs. kontrol med ikke-listede produkter, der i de forkerte hænder kan bruges i relation til masseødelæggelsesvåben. EU-landene har haft catch-all bestemmelser siden 1995 og har arbejdet for at få vedtaget lignende bestemmelser i de fire eksportkontrolregimer, således at alle lande i eksportkontrolsamarbejdet underlægges ensartede forpligtelser.

Kina blev i 2004 optaget i NSG og har desuden markeret sin interesse for optagelse i de øvrige eksportkontrolregimer. Kinas økonomiske og teknologiske fremgang har dramatisk øget betydningen af dets medvirken til ikke-spredningsbestræbelserne, og landet har gennem de senere år øget sin eksportkontrolprofil og i vidt omfang tilpasset sin lovgivning til eksportkontrolregimernes retningslinier og produktlister. Også uden for regimerne er eksportkontrolsamarbejdet med Kina voksende, for EU-landenes vedkommende f.eks. i forlængelse af det strategiske partnerskab med Kina.

Danmark bidrager aktivt til *opdatering af eksportkontrolreglerne*. Således fik Danmark i 2004 vedtaget en mere klar kontroltekst for hydrofoner, som kan anvendes til at stedbestemme både fiskestimer og ubåde. Det skal i denne forbindelse nævnes, at danske virksomheder bidrager væsentligt i dette arbejde. Opdateringen er en del af en større, gennemgribende ajourføring af kontrollisten for dual-use produkter, som Wassenaar Arrangementet i 2003 på dansk initiativ besluttede at gennemføre.

I FN's maritime organisation IMO forhandler medlemsstaterne en række *forslag om ændringer af SUA-konventionen*¹ med henblik på at hindre spredning af masseødelæggelsesvåben og terroristers anvendelse af skibe. Forslagene indebærer bl.a. forbud mod søtransport af masseødelæggelsesvåben og dual-use produkter, hvis disse skal anvendes i forbindelse med masseødelæggelsesvåben. Det foreslås desuden, at en medlemsstat, der har mistanke om, at et skib sejler med ulovlig last, vil kunne anmode flagstaten om tilladelse til at borde og undersøge skibet.

Danmark var i 2004 vært for en *international workshop inden for det såkaldte Proliferation Security Initiative (PSI)* med fokus på, hvorledes der bedst kan gribes ind, hvis masseødelæggelsesvåben eller dual-use produkter, der kan anvendes til udvikling eller produktion af masseødelæggelsesvåben, transporteres på containerskibe. Der arbejdes efterfølgende på at udvikle fælles retningslinjer for området. Det danske initiativ har dannet skole for lignende koncepter inden for PSI, som er et praktisk samarbejde mellem en række lande om standsning af ulovlige internationale overførsler af masseødelæggelsesvåben og dual-use produkter. Det juridiske grundlag for indgriben og beslaglæggelse kan f.eks. være overtrædelse af bestemmelser om eksportkontrol, transit, formidling (brokering) og transport. Danmark har tilsluttet sig initiativets generelle retningslinjer og deltager i aktiviteterne under PSI.

Den 1. oktober 2004 trådte *nye regler om transport af våben mellem tredjelande* i kraft². Reglerne indebærer et forbud mod transport af våben m.v. til en række navngivne lande, som er omfattet af våbenembargoer vedtaget i FN, EU og OSCE. Herudover er transport af våben m.v. mellem tredjelande generelt forbudt, hvis afsender- og modtagerlandet ikke har meddelt de nødvendige tilladelser til henholdsvis eksport og import.

Justitsministeren fremsatte den 30. marts 2005 *Forslag til lov om ændring af våbenloven (Våbenformidling mv.)*, som bygger på en rapport af 14. december 2004 fra Justitsministeriets arbejdsgruppe om reglerne for udførsel af våben mv. Lovforslaget (L 133) har til formål at gennemføre EU's Fælles Holdning af 23. juni 2003 (2003/468/FUSP) og andre internationale forpligtelser vedrørende kontrol med formidling af våbenoverførsler ("arms brokering"). Herudover har lovforslaget til formål at opdatere definitionen af våben mv. i våbenlovens § 6 vedrørende eksportkontrol. Forslaget skal desuden sikre, at ikke kun fysisk flytning af våben mv. - herunder våbenrelateret software og teknologi - ud fra dansk område, men også ikke-fysisk overførsel til udlandet ved hjælp af fax, telefon eller andet elektronisk medie er omfattet af eksportkontrolreglerne. Endelig har lovforslaget til formål at gennemføre den del af EU's fælles aktion af 22. juni 2000 (2000/401/FUSP) om teknisk bistand i forbindelse med masseødelæggelsesvåben, som hører under Justitsministeriets område.

---

¹ Konventionen af 10. marts 1988 til bekæmpelse af ulovlige handlinger mod søfartssikkerheden og den dertil hørende protokol til bekæmpelse af ulovlige handlinger mod sikkerheden for fastgjorte platforme, der befinder sig på kontinentalsokkelen.

² Lov nr. 353 af 19. maj 2004 og bekendtgørelse nr. 954 af 20. september 2004, siden erstattet af bekendtgørelse nr. 1170 af 2. december 2004.

Justitsministeriets arbejdsgruppe om reglerne for udførsel af våben mv. står herefter foran den sidste del af sit kommissorium, som indebærer en gennemgang og vurdering af den administrative praksis i sager om udførsel af våben mv. Foranlediget af Dansk Industri har Justitsministeriet besluttet at anmode arbejdsgruppen om også at vurdere krigsmateriellovens regler om udenlandsk ejerskab.

På dual-use området har Erhvervs- og Byggestyrelsen i 2004 yderligere udvidet *informations- og rådgivningsindsatsen over for eksportører*. Der er herunder gennemført 20 virksomhedsbesøg med henblik på at kontrollere, at virksomhederne overholder de vilkår, som gælder for tilladelserne, og at give virksomhederne mulighed for direkte information og rådgivning. Styrelsen har i 2004 også afholdt to ERFA-møder med interesserede virksomheder om aktuelle emner. Erhvervs- og Byggestyrelsen har desuden igangsat en undersøgelse af mulighederne for ud fra tilgængelige oplysninger om produktionen af dual-use produkter at identificere de virksomheder, som kan være omfattet af eksportkontrolreglerne. Disse virksomheder vil i 2005 blive genstand for en større målrettet informationsindsats.

Økonomi- og Erhvervsministeren har den 23. februar 2005 fremsat *lovforslag om kontrol med teknisk bistand*¹. Lovforslaget (L 41) skal gennemføre den del af EU's fælles aktion af 22. juni 2000 om teknisk bistand i forbindelse med masseødelæggelsesvåben, som har med Økonomi- og Erhvervsministerens ressortområde at gøre (dual-use).

Hvis lovforslaget vedtages som fremlagt, vil det fra den 1. juli 2005 være forbudt at yde teknisk bistand uden for EU, hvis bistanden er bestemt til anvendelse i forbindelse med masseødelæggelsesvåben. Teknisk bistand kan f.eks. være rådgivning, reparation, vedligeholdelse, opsætning af fabriksanlæg eller undervisning.

---

¹ Forslag til ændring af lov om anvendelsen af visse af De europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande (L 41).

2. Afgrænsningen mellem våben og dual-use produkter

Eksportkontrollen vedrørende henholdsvis våben og dual-use produkter udøves af forskellige myndigheder efter forskellige regelsæt. Eksportkontrol vedrørende våben mv. forestås af Justitsministeriet efter reglerne i våbenlovens § 6 (se afsnit 3), mens eksportkontrol vedrørende dual-use produkter udøves af Erhvervs- og Byggestyrelsen efter reglerne i EU's dual-use forordning (se afsnit 4).

Denne opdeling skal ses i lyset af, at der er afgørende forskel i risikovurderingen af henholdsvis våben og dual-use produkter. Hvor udførsel af våben m.v. som udgangspunkt altid anses som kritisk, er det kun i relativt få tilfælde, at udførsel af dual-use produkter vurderes som kritisk, da de i overvejende grad anvendes civilt.

Afgrænsningen af, hvilke produkter der falder ind under henholdsvis våbenloven og dual-use forordningen, er behandlet nedenfor.

Våbenloven

Våbenlovens § 6 fortolkes som omfattende alle produkter på EU's Fælles Liste over militært udstyr (EU's våbenliste, jf. *bilag 4*), uanset hvem der i den konkrete sag er modtager af produktet, og uanset hvad produktet i det konkrete tilfælde skal anvendes til. Produkterne på EU's våbenliste er altså omfattet af § 6, selv når de skal anvendes civilt.

Selv om et produkt ikke er omfattet af EU's våbenliste, kan produktet være omfattet af våbenlovens § 6, stk. 1, nr. 1 eller 2 (våben og ammunition), § 6, stk. 1, nr. 3 (materiel til land-, sø- eller luftkrig), § 6, stk. 1, nr. 4 (maskiner, instrumenter, apparater og andre produktionsmidler, der overvejende anvendes til fremstilling eller vedligeholdelse af våben, ammunition eller krigsmateriel, samt dele og tilbehør til sådanne produktionsmidler) eller § 6, stk. 1, nr. 5 (eksplosivstof).

Kategorierne *våben, ammunition og eksplosivstof*, jf. § 6, stk. 1, 2 og 5, giver sjældent anledning til afgrænsningsvanskeligheder.

Om et produkt uden for EU's våbenliste anses for omfattet af kategorien *materiel til land-, sø- eller luftkrig* jf. § 6, stk. 1, nr. 3, afhænger af, om produktet bedømt ud fra dets art og konstruktion er beregnet specifikt til militær anvendelse. Den konkrete modtager og den konkrete anvendelse af produktet har ikke afgørende betydning. Produkter, som bedømt ud fra deres art og konstruktion generelt må anses for anvendelige til både militære og civile formål, kan ikke anses for omfattet, uanset om den konkrete modtager og den konkrete anvendelse af produkterne er af militær karakter. De kan efter omstændighederne være omfattet af reglerne om eksportkontrol med dual-use produkter, jf. nedenfor.

Kategorien *produktionsmidler, der overvejende anvendes til fremstilling eller vedligeholdelse af våben, ammunition eller krigsmateriel*, jf. § 6, stk. 1, nr. 4, omfatter maskiner, instrumenter mv., som bedømt ud fra deres art og konstruktion må anses for overvejende at finde anvendelse til fremstilling eller vedligeholdelse af våben, ammunition eller krigsmateriel. Derimod kan den konkret planlagte anvendelse af maskinen, apparatet mv. ikke tillægges afgørende betydning.

Det bemærkes, at justitsministeren den 30. marts 2005 har fremsat Forslag til lov om ændring af våbenloven (Våbenformidling mv.), som blandt andet indeholder et forslag til opdatering af definitionen af våben mv. i våbenlovens § 6 (L 133).

Dual-use forordningen

Mens våbenkontrollen bygger på dansk ret, bygger eksportkontrollen med dual-use produkter på en EU-retsakt (Rådets forordning (EF) nr. 1334/2000 af 22. juni 2000 om en fællesskabsordning for kontrol med udførslen af produkter og teknologi med dobbelt anvendelse), den såkaldte dual-use forordning. Dual-use forordningen fastlægger reglerne for kontrol med udførsel af produkter, der overvejende har en civil anvendelse, men som også kan have en militær anvendelse. Der er overvejende tale om industriprodukter, der udgør en væsentlig del af den internationale handel. Produkterne er opført på et bilag til dual-use forordningen, den såkaldte kontrolliste. Kontrollisten er omfattende og meget detaljeret. Den er inddelt i 10 kategorier, som omfatter følgende produkter:

1. Nukleare materialer og faciliteter samt nukleart udstyr
2. Materialer, kemiske stoffer, mikroorganismer og toksiner
3. Materialebehandling
4. Elektronik
5. Datamater
6. Telekommunikation og informationssikkerhed
7. Følere og lasere
8. Styring af fly og skibe
9. Skibsteknologi
10. Fremdriftssystemer, rumfartøjer og beslægtet udstyr

Produkter på kontrollisten er altid under eksportkontrol, og der kræves således tilladelse ved udførsel til lande uden for EU, uanset hvem der er den konkrete modtager, og hvad den konkrete anvendelse af produktet er.

Desuden er der efter dual-use forordningens såkaldte "catch-all" bestemmelser eksportkontrol med ethvert ikke-listet produkt, der enten kan bruges i forbindelse med udvikling eller produktion af masseødelæggelsesvåben eller missiler, eller som er beregnet til militær anvendelse i lande underlagt en international våbenembargo, jf. nærmere herom afsnit 4.

Kontrollen med udførsel af dual-use produkter har til formål at sikre, at produkterne ikke havner i de forkerte hænder og bliver misbrugt til skade for den internationale sikkerhed, herunder til terrorisme. Kontrollen med udførsel af dual-use produkter må derimod ikke være en barriere for den risikofri internationale handel.

Overlappning mellem våbenloven og dual-use forordningen

Der kan forekomme overlappning af anvendelsesområderne for våbenlovens § 6 og dual-use forordningen.

Produktionsmidler omfattet af våbenlovens § 6, stk. 1, nr. 4, kan således i sjældne tilfælde tillige være omfattet af dual-use forordningen, da produktionsmidlerne for at være omfattet af våben-

loven kun i "overvejende" grad skal være beregnet til fremstilling af våben/ammunition/krigs-materiel, og således tillige, men kun i mindre grad, kan være beregnet til produktion af civile produkter.

Produkter, som falder ind under våbenlovens § 6, stk. 1, nr. 1-3, (materiel til land-, sø-, eller luftkrig), kan derimod ikke tillige være omfattet af dual-use forordningen. Dette skyldes, at EU's våbenliste og dual-use forordningens produktliste komplementerer hinanden uden overlapninger, og at materiel uden for EU's våbenliste kun anses for omfattet af den nævnte bestemmelse i våbenloven, hvis materiellet er af specifik militær karakter.

3. Våben og Krigsmateriel

Udførsel af våben

Efter § 6, stk. 1, i våbenloven¹ (*bilag 1*) er det forbudt uden tilladelse fra justitsministeren i hvert enkelt tilfælde at udføre:

- våben af enhver art med undtagelse af jagtvåben,
- ammunition med undtagelse af ammunition til jagtvåben,
- materiel til land-, sø- eller luftkrig,
- maskiner, instrumenter, apparater og andre produktionsmidler, der overvejende anvendes til fremstilling eller vedligeholdelse af våben, ammunition eller krigsmateriel, samt dele og tilbehør til sådanne produktionsmidler, og
- eksplosivstoffer, der er omfattet af forbuddet i våbenlovens § 1.

I § 27, stk. 1, i våbenbekendtgørelsen² er det endvidere i henhold til våbenlovens § 6, stk. 2, bestemt, at det er forbudt uden tilladelse fra justitsministeren at udføre våben og ammunition af nogen art, dvs. også jagtvåben og ammunition hertil.

Det er som udgangspunkt Justitsministeriet, som udsteder tilladelse til udførsel af alle former for våben, krigsmateriel mv. Dog meddeler politimesteren (politidirektøren) tilladelse til udførsel til Færøerne og Grønland, de nordiske lande og EU-medlemsstaterne af blankvåben, paint- og hardballvåben, signalvåben, våben til jagt, fiskeri og konkurrenceskydning og dele og ammunition hertil samt visse antikke skydevåben, jf. våbenbekendtgørelsens § 27, stk. 2. Tilladelser meddelt af politiet vil ikke blive yderligere omtalt i denne rapport og indgår heller ikke i rapportens statistiske oplysninger.

Kravet om udførselstilladelse omfatter fysisk flytning af produkter ud fra dansk territorium. Endvidere er udførsel via telekommunikation af f.eks. edb-programmer til krigsformål omfattet. Også varer, der alene er i transit i Danmark, er omfattet af våbenlovens § 6.

Våbenlovens § 6 fortolkes i overensstemmelse med de forpligtelser, som følger af Danmarks deltagelse i det internationale samarbejde om våbeneksportkontrol. Alle de produkter, som er omfattet af den Fælles Liste over militært udstyr, som er knyttet til EU's adfærdskodeks for våbeneksport, jf. *bilag 4*, anses dermed for omfattet af udførselsforbuddet.

Efter Justitsministeriets praksis omfatter udførselsforbuddet også dele til produkter, der i færdig fremstillet stand omfattes af bestemmelsen. Dele til våben og dele til ammunition er således også omfattet af udførselsforbuddet. Dog ses der i praksis bort fra dele som skruer, bolte og trykte kredsløb mv., der efter deres specifikationer, materiale og lignende lige så vel kan indgå som led i et civil produkt.

Knowhow og anden u håndgribelig teknologi vil som udgangspunkt ikke være omfattet af våbenlovens § 6. Knowhow, der er materialiseret i form af f.eks. tegninger eller edb-programmer, vil imidlertid efter en konkret vurdering kunne være omfattet.

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 918 af 10. september 2004.

² Bekendtgørelse nr. 66 af 26. januar 2000 om våben og ammunition mv.

Våbenlovens § 6 gælder som udgangspunkt også for statsmyndigheder. Dog fremgår det af § 8, stk. 2, at kravet om udførselstilladelse ikke gælder for militære styrker og militært personel, der udfører våben mv. som led i den militære tjenesteudøvelse, og heller ikke for militære myndigheders midlertidige udførsel af udrustning og materiel til reparation og vedligeholdelse. Desuden følger det af våbenlovens § 9, stk. 1, at politiets udførsel af våben mv. som led i tjenesten ikke kræver udførselstilladelse.

Det fremgår ikke af våbenlovens § 6, hvilke betingelser eller vilkår en ansøger skal opfylde for at få udførselstilladelse. Der har imidlertid udviklet sig en fast administrativ praksis med hensyn til de procedurer, der skal følges ved ansøgninger om udførselstilladelse, og hvilken dokumentation, der kræves i hvert enkelt tilfælde, jf. nærmere herom nedenfor. Denne praksis har blandt andet udviklet sig i lyset af de internationale aftaler, som Danmark har tiltrådt.

Den administrative procedure for behandling af ansøgninger om udførselstilladelse

Ansøgninger om tilladelse til udførsel af våben indgives til Justitsministeriet, som tager endelig stilling til, hvorvidt en ansøgning skal imødekommes eller afslås.

Der anvendes ikke formaliserede ansøgningsformularer. En ansøgning om udførselstilladelse skal dog indeholde oplysninger om eksportørens navn og adresse samt kontaktperson, bestemmelsesland, eventuelt transitland, køberens/modtagerens og slutbrugerens navn og adresse, produktbeskrivelse, anvendelsesformål, mængde og værdi. Endvidere bør der oplyses om andre relevante forhold, f.eks. om der tidligere er meddelt udførselstilladelse til et lignende produkt, eller om produktet finder anvendelse inden for både den civile og militære sektor. Endelig skal det oplyses, om udførslen er permanent eller midlertidig (test, demonstration, udstilling eller lignende), eller der er tale om udstyr til reparation eller vedligeholdelse, returnering af udstyr eller andet.

Hvis der er tvivl om, hvorvidt det pågældende produkt er omfattet af våbenlovens § 6, indhenter Justitsministeriet en udtalelse fra Forsvarsministeriet.

Udførselsansøgninger forelægges endvidere for Udenrigsministeriet, der vurderer ansøgningerne i lyset af dansk våbeneksportpolitik samt påser overholdelsen af EU's adfærdskodeks for våbeneksport, der er nærmere beskrevet side 19 ff. Udenrigsministeriet sikrer sig i denne forbindelse, at de i kodeksen opstillede kriterier for våbeneksport respekteres. Det kontrolleres ligeledes, hvorvidt andre EU-lande har afslået en lignende eksport, idet kodeksens konsultationsforpligtelse i så fald træder i kraft, jf. side 20. Udenrigsministeriet vurderer desuden eksportansøgningerne under hensyn til de øvrige forpligtelser, Danmark har påtaget sig i det internationale samarbejde, jf. afsnit 5 om internationalt samarbejde.

Dokumentationskrav

Hvis Udenrigsministeriet ikke har bemærkninger til den ansøgte udførsel, meddeler Justitsministeriet udførselstilladelse, når den nødvendige dokumentation foreligger. Den følgende oversigt over dokumentationskravene er alene vejledende. Justitsministeriet stiller således, hvis omstændighederne tilsiger det, yderligere krav, herunder navnlig krav om slutbrugererklæring¹, dvs. en

---

¹ En slutbrugererklæring indeholder typisk oplysninger om eksportøren, slutbrugeren, bestemmelsesland, en beskrivelse af det eksporterede udstyr, herunder mængde og værdi, oplysninger om slutbrugeren, erklæring om, at reeksport ikke vil finde

erklæring fra modtageren/slutbrugeren om, at reeksport ikke vil finde sted, medmindre eksportlandet (Danmark) er oplyst herom og har givet samtykke hertil.

Det bemærkes i den forbindelse, at der efter en praksisændring i maj 2000¹ som hovedregel gives tilladelse til udførsel af underleverancer af dansk producerede dele til ikke-dødbringende materiel til EU- og NATO-lande uden krav om oplysning om eventuel reeksport af det færdige produkt, når ansøgningen vedrører bi- og multilaterale samarbejdsprojekter mellem militære myndigheder i Danmark og disse lande. For så vidt angår udførsel til andre lande eller andre projekter eller udførsel fra Danmark af færdige våben eller våbensystemer eller underleverancer af dansk producerede dele til dødbringende våben, vurderes det fra sag til sag, om der skal meddeles udførselstilladelse og om der i givet fald skal fastsættes begrænsninger for eventuel reeksport af det færdige produkt.

Ved beskrivelse af dokumentationskravene sondres der efter praksis mellem følgende tilfælde:

1. Udførsel af mindre partier håndskydevåben og ammunition (indtil 100 stk. almindelige håndskydevåben, 5 stk. maskinpistoler eller 10.000 stk. patroner) til modtagere, der ikke er statsinstitutioner:

Ansøgeren skal fremlægge enten internationalt importcertifikat², konkret eller generel indførselstilladelse eller en erklæring fra den kompetente myndighed i modtagerlandet om, at man ikke har noget at indvende imod, at Justitsministeriet udsteder eksporttilladelse. Herudover skal ansøgeren underskrive en erklæring ("lille erklæring") om, at det pågældende parti kun vil blive afsendt til den anførte køber i det anførte land eller til en anden af køberen skriftligt angivet adresse, og at ansøgeren er bekendt med strafansvaret i straffelovens § 163.

2. Udførsel af større partier håndskydevåben og ammunition (mere end 100 stk. almindelige håndskydevåben, 5 stk. maskinpistoler eller 10.000 stk. patroner) samt forsvarsmateriel af enhver art til modtagere, der ikke er statsinstitutioner:

Der sondres i disse tilfælde mellem udførsel til lande, der udsteder internationalt importcertifikat og ankomstbevis og udførsel til lande, der ikke har tilsluttet sig denne eksportkontrolordning, jf. pkt. 2.1. og 2.2. nedenfor.

2.1. Ved udførsel til lande, der bruger internationalt importcertifikat og ankomstbevis, stilles følgende dokumentationskrav:

Ansøgeren skal fremlægge internationalt importcertifikat fra modtagerlandet samt erklæring ("stor erklæring") om:

---

sted eller kun vil finde sted efter skriftligt samtykke fra det oprindelige eksportland, slutbrugers underskrift og dato for udstedelsen.

¹ Justitsministeriets notat af 10. maj 2000 til Folketingets Retsudvalg (1999-2000 - Retsudvalget, Alm. del - bilag 892).

² Ved at udstede importcertifikat (International Import Certificate) attesterer myndighederne i importlandet, at importøren har forpligtet sig til at indføre det pågældende vareparti til importlandet. I forbindelse med indførslen udsteder de kompetente myndigheder i importlandet endvidere et ankomstbevis (Delivery Verification Certificate), hvorved det attesteres, at det pågældende vareparti er ankommet til landet. Det fremgår af ankomstbeviset, at (gen)udførsel af varepartiet herefter kun kan ske efter indhentelse af udførselstilladelse.

- at det pågældende vareparti kun vil blive afsendt til den i certifikatet anførte køber og adresse eller til en anden af køber skriftligt angivet adresse,
- at ansøgeren ved varens afsendelse vil afkræve køberen et af myndighederne i importlandet udstedt ankomstbevis (Delivery Verification Certificate), der viser, at varematerialet er blevet underkastet importlandets bestemmelser vedrørende udenrigshandel,
- at ansøgeren efter modtagelsen af ankomstbeviset vil fremsende dette til Justitsministeriet, og
- at ansøgeren er bekendt med strafansvaret i straffelovens § 163.

Efter omstændighederne kræves slutbrugererklæring.

2.2. Ved udførsel til lande, der ikke bruger internationalt importcertifikat og ankomstbevis, stilles følgende dokumentationskrav:

Efter en konkret vurdering kræves som minimum "lille erklæring", jf. ovenfor, samt konkret indførselstilladelse fra modtagerlandet. Endvidere kræves normalt slutbrugererklæring.

3. Alle udførsler til statsinstitutioner:

Hvis eksportøren er en dansk statsinstitution, og modtageren er en udenlandsk statsinstitution, stilles normalt ingen dokumentationskrav. Hvis eksportøren er en privat virksomhed, og modtageren en udenlandsk statsinstitution, kræves som udgangspunkt alene "lille erklæring", jf. ovenfor. Efter omstændighederne kræves slutbrugererklæring.

4. Alle midlertidige udførsler (f.eks. i forbindelse med demonstration, udstilling og reparation):

Ved ansøgning om tilladelse til midlertidig udførsel vil der som udgangspunkt alene blive stillet vilkår om, at de pågældende produkter skal returneres til Danmark. Herudover vil ansøgeren blive afkrævet "lille erklæring", jf. ovenfor.

Afskrivning mv.

Ved udførsel til EU-lande skal eksportøren notere på tilladelsen, at der er sket udførsel, og tilladelsen skal herefter returneres til Justitsministeriet.

Ved udførsel til lande, der ikke er medlemmer af EU, skal tilladelsen forevises for det danske toldvæsen til afskrivning og herefter returneres til Justitsministeriet.

Gyldighedstid

Gyldighedstiden for udførselstilladelser fastsættes typisk til to år, når tilladelsen vedrører udførsel til EU- og NATO-lande, og et år, når tilladelsen vedrører udførsel til andre lande. Tilladelser til udførsel af dansk producerede dele til ikke-dødbringende materiel til EU- og NATO-lande, når ansøgningen vedrører bi- og multilaterale samarbejdsprojekter, vil som udgangspunkt få gyldighed svarende til leveringsperiodens afslutning efter kontrakten.

Udførselstilladelser vil imidlertid blive meddelt med en kortere gyldighedstid, hvis de konkrete forhold tilsiger det.

Alle tilladelser kan forlænges efter ansøgning. En udførselstilladelse kan i øvrigt i henhold til våbenlovens § 2 f til enhver tid tilbagekaldes.

Forhåndstilkendegivelser

Det er altid muligt at få klarlagt, om udførsel af en bestemt genstand vil kræve Justitsministeriets tilladelse i henhold til våbenloven, og om en tilladelse i givet fald kan forventes meddelt.

Justitsministeriet forelægger i fornødent omfang sådanne forespørgsler om forhåndsgodkendelse for Forsvarsministeriet og Udenrigsministeriet i overensstemmelse med den praksis, som er omtalt tidligere. Forhåndsgodkendelse gives altid med forbehold for eventuelle ændringer af forholdene, som måtte indtræde inden ansøgning om egentlig udførselstilladelse indgives.

Retningslinjer for meddelelse af udførselstilladelser

Der er ikke fastsat generelle retningslinjer for, hvornår en udførselsansøgning skal imødekommes eller afslås. Dette afhænger af en konkret vurdering af den enkelte ansøgning.

I praksis fører Danmark en tilbageholdende politik med hensyn til våbeneksport, bl.a. gennem en restriktiv anvendelse af kriterierne i EU's adfærdskodeks for våbeneksport. Eksportansøgninger vurderes desuden under hensyn til de øvrige forpligtelser, Danmark har påtaget sig i det internationale samarbejde. Udførselstilladelse nægtes altid til lande, som er omfattet af en våbenembargo vedtaget i FN, OSCE eller EU.

Der kan på grundlag af praksis opstilles en formodning om, at ansøgninger om eksport af våben til de nordiske lande, EU-landene og NATO-landene normalt vil blive imødekommet. Spørgsmålet om slutbrugererklæring, herunder spørgsmålet om et eventuelt forbud mod reeksport, afgøres som nævnt efter en konkret vurdering.

Nedenfor omtales EU's adfærdskodeks for våbeneksport og Wassenaar Arrangementets retningslinjer nærmere. En samlet oversigt over det internationale samarbejde på området gives i afsnit 5.

EU's adfærdskodeks for våbeneksport

EU's adfærdskodeks for våbeneksport blev vedtaget i juni 1998. Adfærdskodeksen sætter en høj fælles standard for våbeneksport fra EU-landene i form af en række kriterier, som skal tages i betragtning ved afgørelser om eksport af våben, og bidrager således til tilbageholdenhed i våbeneksporten. Udstedelse af tilladelser til våbeneksport er imidlertid en national beslutning baseret på det enkelte EU-lands retsgrundlag. Adfærdskodeksen udgør således minimumskrav, som de nationale beslutninger skal respektere. EU's adfærdskodeks for våbeneksport er optrykt som *bilag 2*.

De 8 fælles kriterier for våbeneksport er følgende:

1. Respekt for EU-medlemsstaternes internationale forpligtelser som eksempelvis vedtagne sanktioner og embargoer, internationale traktater og eksportkontrolregimer. Eksport vil blive afslået, såfremt den strider mod sådanne forpligtelser.
2. Respekt for menneskerettighederne i modtagerlandet. EU-landene vil afslå eksport, hvis der er risiko for, at udstyret vil blive anvendt til intern repression. Der vil ske en nøje vurdering i hver enkelt sag, i tilfælde hvor der er fastslået krænkelse af menneskerettighederne i modtagerlandet.
3. Den interne situation i modtagerlandet, set som en funktion af forekomsten af spændinger eller væbnede konflikter. EU-landene vil ikke tillade eksport, hvis eksporten kan fremkalde eller forlænge væbnede konflikter eller forværre spændingen i modtagerlandet.
4. Opretholdelse af regional fred, sikkerhed og stabilitet. EU-landene vil ikke tillade eksport, hvis der er en klar risiko for, at udstyret vil blive brugt aggressivt eller til med magt at støtte et territorialt krav.
5. EU-medlemsstaternes nationale sikkerhed såvel som venligtsindede og allierede landes sikkerhed. Risikoen for, at det eksporterede udstyr kan anvendes imod medlemsstaterne eller venligtsindede og allierede lande, vil blive overvejet nøje.
6. Køberlandets adfærd over for det internationale samfund, især hvad angår dets holdning til terrorisme, karakteren af dets alliancer og respekt for folkeretten.
7. Risikoen for at udstyret vil blive omdirigeret inden for køberlandet eller reeksporteret.
8. Våbeneksportens forenelighed med modtagerlandets tekniske og økonomiske formåen. Modtagerlandets økonomiske situation skal tages i betragtning med henblik på at vurdere, om der anvendes unødigt mange ressourcer på indkøb af våben.

Adfærdskodeksen for våbeneksport indeholder en gensidig informationsforpligtelse EU-landene imellem i form af et krav om notifikation af de øvrige medlemsstater om afslag på våbeneksport. Samtidig kræves det, at man konsulterer den medlemsstat, som i første omgang gav afslag, såfremt man overvejer at give tilladelse til en tilsvarende eksport. Disse bestemmelser bidrager til en større gennemsigtighed mellem EU-landene på våbeneksportområdet.

Efter adfærdskodeksens bestemmelser skal hvert EU-land endvidere udarbejde en fortrolig årsrapport til de øvrige medlemsstater om sin eksport af våben og om anvendelsen af adfærdskodeksen. Med udgangspunkt i de nationale rapporter udarbejdes der ligeledes årligt en samlet EU-rapport om anvendelsen af adfærdskodeksen, som offentliggøres.

I den danske procedure for behandling af anmodninger om våbeneksport er det Udenrigsministeriet, som påser overholdelsen af bestemmelserne i EU's adfærdskodeks for våbeneksport, herunder notifikations- og konsultationsforpligtelsen.

Den praktiske gennemførelse af adfærdskodeksens bestemmelser drøftes løbende i EU-regi i en arbejdsgruppe under den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Wassenaar Arrangementets retningslinier

Wassenaar Arrangementet har vedtaget særlige retningslinier for eksport af håndvåben og lette våben samt mandbårne luftforsvarsmissiler, de såkaldte MANPADS.

Regimet vedtog i 2002 et sæt retningslinier til opfølgning af FN's handlingsprogram til bekæmpelse af illegal handel med håndvåben og lette våben. Retningslinierne bekræfter medlemsstaternes støtte til FN's handlingsprogram og opregner en række hensyn, der skal tages ved vurdering af ansøgninger om eksport af håndvåben og lette våben. Det drejer sig bl.a. om risikoen for destabiliserende ophobninger af våben, terrorisme, respekten for menneskerettighederne, modtagerlandets respekt for folkerettens bestemmelser om krigsførelse, samt risikoen for omdirigering af våbnene til uønskede destinationer. Særlig forsigtighed skal udvises ved eksport til ikke-statslige modtagere.

I december 2003 skærpede Wassenaar Arrangementet sine retningslinier for eksport af MANPADS, som nu kun må eksporteres til statslige modtagere. Der må ikke anvendes ikke-statslige mellemhandlere eller formidlere, og overførsler skal meddeles de øvrige deltagere i Arrangementet. Blandt de øvrige hensyn, som opregnes, er risikoen for omdirigering eller misbrug og den modtagende regerings evne til at føre kontrol med missilerne, opbevare dem forsvarligt og sikre dem mod tyveri. Endelig må missilerne ikke geneksporteres uden tilladelse fra det oprindelige eksportørland. Retningslinierne er offentliggjort på Wassenaar Arrangementets hjemmeside.

Våbenembargoer

FN-pagten indeholder bestemmelser om forholdsregler over for trusler mod freden, fredsbrud og angrebshandlinger (FN-pagtens kapitel VII). I tilfælde, hvor der foreligger en trussel mod freden, kan Sikkerhedsrådet beslutte, hvilke forholdsregler der skal træffes, og opfordre FN's medlemsstater til at iværksætte disse forholdsregler. Sikkerhedsrådet kan således gennem vedtagelsen af en resolution indføre en våbenembargo over for et land, som truer den mellemfolkelige fred og sikkerhed. Sådanne resolutioner er juridisk bindende for FN's medlemsstater, det vil sige, at de er folkeretligt forpligtet til at gennemføre og håndhæve våbenembargoerne i deres nationale retssystemer.

Traktaten om Den Europæiske Union (Amsterdam-traktaten) indeholder bestemmelser om en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (Amsterdam-traktatens afsnit V). Blandt målsætningerne for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik er styrkelse af Unionens sikkerhed samt bevarelse af freden og styrkelse af den internationale sikkerhed. Med henblik på at sikre disse mål kan EU gennem vedtagelse af en fælles holdning indføre en våbenembargo over for et land, som truer den internationale fred og sikkerhed. EU vedtager nu efter fast praksis fælles holdninger til gennemførelse af FN's sikkerhedsråds resolutioner vedrørende foranstaltninger over for tredjelande. Herudover har EU i en række tilfælde vedtaget fælles holdninger om sanktioner som opfølgning på beslutninger i andre internationale fora.

Ifølge Amsterdam-traktaten skal medlemsstaterne drage omsorg for, at deres nationale politik er i overensstemmelse med de fælles holdninger. Medlemsstaterne er med andre ord juridisk forpligtede til at gennemføre en fælles holdning i deres nationale retssystemer.

Våbenembargoer, der er indført ved en fælles holdning, iværksættes ved medlemsstaternes nationale foranstaltning. Dette følger af, at kompetencen til at træffe foranstaltninger vedrørende handel med våben, ammunition og krigsmateriel ligger hos medlemsstaterne i medfør af artikel 296 i Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Fællesskab (Rom-traktaten).

For Danmarks vedkommende kan en FN-våbenembargo, der alene omfatter udførsel af våben og eventuelt dele hertil, gennemføres på to måder: enten via Justitsministeriets administration af våbenlovens § 6 eller ved udstedelse af en kongelig anordning i henhold til lov nr. 156 af 10. maj 1967 om visse forholdsregler i henhold til De Forenede Nationers pagt. Omfatter embargoen tillige transport af våben, kan denne del af embargoen ligeledes gennemføres på to måder: enten ved udstedelse af en bekendtgørelse i henhold til våbenlovens § 7 a, stk. 1, eller ved kongelig anordning. Omfatter embargoen andet end udførsel og transport af våben mv., f.eks. ydelse af våbenteknisk bistand, som ikke er omfattet af våbenlovens § 6, kan embargoen kun gennemføres ved udstedelse af en kongelig anordning. Det bemærkes dog, at justitsministeren den 30. marts 2005 har fremsat Forslag til lov om ændring af våbenloven (Våbenformidling mv.), som bl.a. indeholder forslag til regler om kontrol med våbenformidling og visse former for teknisk bistand vedrørende masseødelæggelsesvåben (L 133).

EU- og OSCE-våbenembargoer kan kun gennemføres via Justitsministeriets administration af, og udstedelse af retsfor skrifter i henhold til, våbenloven.

I nogle tilfælde omfatter vedtagelser om våbenembargoer også materiel, udstyr eller leverancer, som ikke kan betegnes som våben, ammunition og krigsmateriel, f.eks. udstyr som kan anvendes til intern undertrykkelse eller tortur. I så fald gennemføres denne del af embargoen i EU-landene gennem en rådsforordning vedtaget efter artikel 301 i Rom-traktaten.

EU's dual-use forordning giver desuden hjemmel til at nægte udførsel af alle dual-use produkter, hvis de er bestemt til militær endelig anvendelse i lande underlagt en international våbenembargo, uanset om produkterne er opført på kontrollisterne eller ej.

Overtrædelse af en FN-, EU- eller OSCE-våbenembargo, der er gennemført via administrationen af våbenlovens § 6 eller en bekendtgørelse med hjemmel i våbenlovens § 7 a, straffes efter våbenlovens § 10, stk. 1 og stk. 4, med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpene omstændigheder fængsel indtil 2 år.

Overtrædelse af en FN-våbenembargo, der er gennemført ved en kongelig anordning i henhold til lov nr. 156 af 10. maj 1967, straffes efter straffelovens § 110 c, stk. 2, med bøde eller under skærpene omstændigheder med fængsel indtil 4 år.

Der var ved redaktionens slutning våbenembargo mod følgende lande: Armenien, Azerbajdjan, Bosnien og Hercegovina, Burma, Den Demokratiske Republik Congo, Elfenbenskysten, Irak, Kina, Liberia, Rwanda, Sierra Leone, Somalia, Sudan og Zimbabwe. Der henvises til oversigten på Udenrigsministeriets hjemmeside, som løbende ajourføres¹.

---

¹ <http://www.um.dk/da/menu/Udenrigspolitik/FredSikkerhedOgInternationalRetsorden/Sanktioner/>

Udførsel af våben fra Danmark i 2004

Danske virksomheder producerer kun få færdige våben. Forsvarsmateriel udføres navnlig som delkomponenter til våbensystemer, som færdiggøres i andre lande. Hovedaftagerne er USA og EU-landene.

Tabel 1 giver en samlet oversigt over antal og værdi af tilladelser til udførsel af våben mv. udstedt af Justitsministeriet i 2004 fordelt på regioner, modtagerlande og tilladelsestyper.

Det fremgår, at Justitsministeriet i 2004 gav tilladelse til udførsel i 279 tilfælde. Heraf vedrørte 160 tilladelser permanent udførsel af forsvarsmateriel. 47 tilladelser vedrørte midlertidig udførsel af forsvarsmateriel eller forlængelse af tidligere meddelte tilladelser vedrørende forsvarsmateriel. 72 tilladelser vedrørte udførsel af våben til jagt eller sport, antikke våben, CO₂-injektionsinstrumenter, biopsigeværer mv.

Herudover har Justitsministeriet meddelt en generel tilladelse til en privat virksomhed til udførsel til USA, Belgien, Holland og Norge af dele, enheder og komponenter til F-16 programmet. En privat virksomhed er endvidere meddelt generel tilladelse til midlertidige udførsler af nærmere angivne produkter til nærmere angivne lande med henblik på demonstration for mulige kunder. Forsvarsministeriet er meddelt en generel tilladelse til udførsel af produktionsinformationer til brug for projekt Viking samt to generelle tilladelser til som led i forsvarets virksomhed at udføre luftfartøjer, raketter, reservedele og materiel til luftfartøjer og ammunition til en række lande henholdsvis inden for og uden for EU. Disse tilladelser figurerer ikke i tabellerne.

De økonomiske oplysninger i *tabel 1*, første kolonne (samt *tabel 3* og *4*, se nedenfor) vedrører alene værdien af tilladelser udstedt i 2004 til *permanent* udførsel af forsvarsmateriel. Værdien af udførseltilladelser til materiel, der alene udføres midlertidigt i forbindelse med f.eks. udstillinger og reparationer, er ikke medtaget, og heller ikke forlængelser af tidligere udstedte tilladelser. Det bemærkes, at oplysningerne ikke giver et sikkert billede af værdien af den *faktiske* udførsel i 2004, dels fordi det ikke er sikkert, at virksomhederne har udnyttet tilladelserne fuldt ud, dels fordi udførseltilladelser gives for perioder på typisk 6 til 24 måneder.

De oplyste værdier er angivet i hele tusinde danske kroner. I det omfang værdierne oprindeligt har været angivet i udenlandsk valuta, er der sket omregning til danske kroner ud fra den pågældende valutas gennemsnitlige kurs over for kronen i 2004.

Den samlede værdi af de permanente udførseltilladelser til forsvarsmateriel i 2004 udgør 759 mio. kr., hvilket er 165 mio. kr. mere end i 2003, og 84 mio. kr. mindre end i 2002. Værdien fordeler sig med ca. 136 mio. kr. til Nordamerika, heraf langt størstedelen til USA, 443 mio. kr. til EU-landene, heraf hovedsageligt Tyskland og Sverige, 15 mio. kr. til det øvrige Europa, 151 mio. kr. til Mellemøsten, heraf en tilladelse til udførsel af Flyvevåbnets 3 brugte Hercules fly til Egypten til en samlet værdi af 150 mio. kr., 6 mio. kr. til Sydafrika, 5 mio. kr. til Australien og 3 mio. kr. til Asien. Det bemærkes, at udførseltilladelsen til Irak er givet til Folkekirkens Nødhjælp og gælder for sprængstof og detonatorer til anvendelse i forbindelse med Folkekirkens Nødhjælps humanitære ammunitions- og minerydningsopgaver for DANIDA og ECHO i Irak.

Tabel 1: Antal og værdi af Justitsministeriets våbenudførelstilladelser i 2004

Region/ Land	Værdi af permanente udførselstilladelser for forsvarsmateriel 1000 DKK	Antal permanente udførselstilladelser for forsvarsmateriel	Antal midlertidige udførselstilladelser og forlængelser for forsvarsmateriel	Antal tilladelser for jagt, sport, og antikke våben m.v.	Antal tilladelser i alt
Afrika syd for Sahara	6.212	1		9	10
Mali				1	1
Sydafrika	6.212	1		2	3
Tanzania				6	6
Nordamerika	136.304	47	10	20	77
Canada	1.483	5		2	7
Grønland				6	6
USA	134.821	42	10	12	64
Asien	3.040	2	1		3
Singapore	3.040	2	1		3
EU	443.349	67	28	33	128
Belgien	1.500	2			2
Finland	3.241	5			5
Frankrig	847	2	5	1	8
Italien	5.740	2	3	1	6
Letland	81.300	1		13	14
Litauen			1	2	3
Nederlandene	18.489	6	2	4	12
Polen				1	1
Portugal	28.511	2			2
Slovenien	2.000	1			1
Spanien	3.816	4			4
Storbritannien & Nordirland	14.341	10	6	1	17
Sverige	120.409	9	3	1	13
Tjekkiet	186	1	1		2
Tyskland	162.967	22	6	5	33
Ungarn				3	3
Østrig			1	1	2
Øvrige Europa	14.659	31	4	6	41
Island	10	1			1
Norge	869	14	1		15
Rumænien	186	1		2	3
Rusland				1	1
Schweiz	13.594	15	3	2	20
Tyrkiet				1	1
Mellemøsten	150.573	5	3		8
Foren. Arabiske Emirater	76	1			1
Egypten	149.763	2			2
Irak ¹	617	1			1
Israel			1		1
Saudi Arabien	117	1	2		3
Oceanien	5.095	7	1	4	12
Australien	5.095	7	1	1	9
New Zealand				3	3
I alt	759.232	160	47	72	279

¹Folkekirkens Nødhjælp har fået tilladelse til udførsel af sprængstof og detonatorer til anvendelse i forbindelse med Folkekirkens Nødhjælps humanitære ammunitions- og minerydningsopgaver for DANIDA og ECHO i Irak.

Tabel 2 viser værdien af tilladelserne fordelt på de kategorier af militært udstyr, der er givet udførselstilladelse til i 2004. Kategorierne henviser til de positioner på EU's Fælles Liste over militært udstyr, som EU's adfærdskodeks for våbeneksport finder anvendelse på. En oversigt over alle positionerne på EU's Fælles Liste, dog uden underpunkter, er optrykt som bilag 4.

Tabel 2: Positioner på EU's Fælles Liste over militært udstyr for hvilke der er givet permanent udførselstilladelse i 2004

Position på EU's liste	Generel beskrivelse af udstyret	Værdi i 1000 dkk af tilladelser udstedt i 2004
1	Glatløbende våben med en kaliber på under 20 mm, andre våben og automatiske våben med en kaliber på 12,7 mm (0,50 tommer) eller herunder samt tilbehør og specialdesignede komponenter hertil.	81.310
2	Glatløbende våben med en kaliber på over 20 mm eller derover, andre våben eller andet forsvarsmateriel med en kaliber på over 12,7 mm (0,50 tommer), lavetter samt tilbehør og specielt designede komponenter hertil.	22.179
3	Ammunition specielt designet til våben under position 1, 2 eller 12 og tempereringsanordninger specielt designet til sådan ammunition samt specielt designede komponenter hertil.	6.167
4	Bomber, torpedoer, raketter, missiler, andre eksplosive anordninger og ladninger samt tilhørende udstyr samt tilbehør, der er specielt designet til militær anvendelse, og komponenter specielt designet hertil.	38.471
5	Ildkontrol og tilhørende advarsels- og alarmudstyr samt tilhørende systemer, prøve- og indstillingsudstyr samt udstyr til modforanstaltninger, der er specielt designet til militær anvendelse, og specielt designede komponenter og specielt designet tilbehør hertil.	27.868
8	Diverse energimaterialer, herunder sprængstoffer, samt beslægtede stoffer.	855
10	Fly, ubemandede luftfartøjer, flymotorer og udstyr til fly samt hermed beslægtet udstyr og komponenter, der er specielt designet eller modificeret til militær anvendelse.	194.729
11	Elektronisk udstyr, der ikke er underlagt eksportkontrol i henhold til andre punkter på listen, og som er specielt designet til militær anvendelse, og komponenter, som er specielt designet hertil.	240.776
13	Panser- eller beskyttelsesudstyr samt konstruktioner og komponenter.	18.782
14	Specialudstyr til militær træning eller til simulering af militære scenarier, simulatorer, der er specielt designet til oplæring i brugen af skydevåben eller våben, der er underlagt eksportkontrol i henhold til punkt 1 eller 2, samt komponenter og tilbehør, som er specielt designet hertil.	20.124
15	Billedudstyr eller udstyr til modforanstaltninger, der er specielt designet til militær anvendelse, og specielt designede komponenter og tilbehør hertil.	98.489
16	Smedede, støbte eller andre ufærdige produkter, hvis anvendelse i et produkt, der er underlagt eksportkontrol, kan påvises ved materialets sammensætning, form eller funktion, og som er specielt designet til produkter, der er underlagt eksportkontrol i henhold til punkt 1-4, 6, 9, 10, 12 eller 19.	24
19	Dirigerede energivåbensystemer, tilhørende udstyr, udstyr til modforanstaltninger og testmodeller samt komponenter specielt designet dertil.	1.857
21	Software.	7.602

I tabel 3 og 4 er antal og værdi af permanente tilladelser til udførsel af militært udstyr udstedt i 2004 fordelt på regioner, lande, modtagertype og kategori af udstyr, for kategoriernes vedkommende med henvisning til positionerne på EU's Fælles Liste som anført i tabel 2.

Tabel 3: Antal permanente tilladelser udstedt i 2004 til udførsel af militært udstyr fordelt på region, land, modtagertype og materieltype

Regi- on/Land	Type af Modtager	Antal tilladelser fordelt på typer af materiel (position på EU's Fælles Liste)														
		1	2	3	4	5	8	10	11	13	14	15	16	19	21	I alt
Afrika syd for Sahara	I alt					1										1
Sydafrika	Industri					1										1
Nord- amerika	I alt			2	17	2		5	11		4	2	1	2	1	47
Canada	Industri			2	1											3
	Forsvar								1						1	2
USA	Industri				16	2		2	3		4	2	1	2		32
	Forsvar							3	7							10
Asien	I alt					1					1					2
Singapore	Forsvar					1					1					2
EU	I alt	1	2	3	5	9	1	8	13	14	1	1			9	67
Belgien	Industri			1												1
	Forsvar														1	1
Finland	Industri			1						3						4
	Forsvar					1										1
Frankrig	Industri					1										1
	Forsvar														1	1
Italien	Industri														1	1
	Forsvar				1											1
Letland	Forsvar	1 ¹														1
Neder- landene	Industri				1			1	1							3
	Forsvar							1							2	3
Portugal	Forsvar							1	1							2
Slovenien	Industri									1						1
Spanien	Industri								1	1						2
	Forsvar					1									1	2
Storbritan- nien & Nordirland	Industri				1			5	1	3						10
Sverige	Industri		2						2	3		1				8
	Museal				1											1
Tjekkiet	Forsvar														1	1
Tyskland	Industri			1	1	3	1		4	3	1				1	15
	Forsvar					3			3						1	7

¹ Den anførte tilladelse omfatter ud over skydevåben under kaliber 12,7 (position 1) tillige bajonetter (position 16) og ammunition (position 3).

Regi- on/Land	Type af Modtager	Antal tilladelser fordelt på typer af materiel (position på EU's Fælles Liste)														
		1	2	3	4	5	8	10	11	13	14	15	16	19	21	I alt
Øvrige Europa	I alt	1		6	8						15				1	31
Island	Forsvar	1														1
Norge	Industri			5	7											12
	Forsvar			1	1											2
Rumænien	Forsvar														1	1
Schweiz	Industri									15						15
Mellem- østen	I alt						1	1		3						5
De Foren e- de Arabiske Emirater	Industri									1						1
Egypten	Industri									1						1
	Forsvar							1								1
Irak	Humanitær						1									1
Saudi Arabi- en	Industri									1						1
Oceanien	I alt				2				3	1	1					7
Australien	Industri								1	1						2
	Forsvar				2				2		1					5
I alt		2	2	11	32	12	2	14	27	33	7	3	1	2	11	160

Afslag

Der blev i 2004 givet to afslag på udførsel af forsvarsmateriel under position 13 til Israel med henvisning til kriterium 3 og 4 i EU's adfærdskodeks og to afslag vedrørende udførsel af forsvarsmateriel under position 4 og 11 til slutbrugere i Pakistan med henvisning til kriterium 4. Endelig blev der givet et afslag på udførsel til Indien af forsvarsmateriel under position 21 med henvisning til kriterium 4. Indholdet af de nævnte kriterier fremgår af *bilag 3*.

Transport af våben mellem tredjelande

Transport af våben mellem andre lande er reguleret i våbenlovens § 7 a og bekendtgørelse nr. 1170 af 2. december 2004.

Reglerne indebærer et forbud mod transport af våben mv. til en række navngivne lande, jf. bekendtgørelsens § 1, som er omfattet af våbenembargoer vedtaget i FN, EU og OSCE. Herudover er transport af våben mv. mellem tredjelande generelt forbudt, hvis afsender- og modtagerlandet ikke har meddelt de nødvendige tilladelser til henholdsvis eksport og import, jf. lovens § 7 a, stk. 2.

Justitsministeriet kan meddele dispensation fra både forbuddet i bekendtgørelsens § 1 og lovens § 7 a, stk. 2. I forarbejderne til loven er det dog forudsat, at dispensation kun skal gives undtagelsesvist og under ganske særlige omstændigheder.

Tabel 4: Værdi af permanente tilladelser udstedt i 2004 til udførsel af

Region/Land	Type af modtager	Værdi i 1000 DKK af				
		1	2	3	4	5
Afrika syd for Sahara	I alt					6.212
Sydafrika	Industri					6.212
Nordamerika	I alt			229	29.907	17.372
Canada	Industri Forsvar			229	1	
USA	Industri Forsvar				29.906	17.372
Asien	I alt					301
Singapore	Industri					301
Den Europæiske Union	I alt	81.300	22.179	5.601	4.765	3.983
Belgien	Industri Forsvar					
Finland	Industri Forsvar			1.288		119
Frankrig	Industri Forsvar					15
Italien	Industri Forsvar				3.308	
Letland (se fodnote til tabel 3)	Forsvar	81.300				
Nederlandene	Industri Forsvar				373	
Portugal	Forsvar					
Slovenien	Industri					
Spanien	Industri Forsvar					14
Storbritannien og Nordirland	Industri				1.045	
Sverige	Industri		22.179			
	Museum				10	
Tjekkiet	Forsvar					
Tyskland	Industri			4.313	29	3.229
	Forsvar					606
Øvrige Europa	I alt	10		337	531	
Island	Forsvar	10				
Norge	Industri			262	460	
	Forsvar			75	71	
Rumænien	Forsvar					
Schweiz	Industri					
Mellemøsten	I alt					
Egypten	Industri Forsvar					
Forenede Arabiske Emirater	Industri					
Irak	Humanitær aktion					
Saudi Arabien	Industri					
Oceanien	I alt				3.268	
Australien	Industri Forsvar				3.268	
I alt		81.310	22.179	6.167	38.471	27.868

militært udstyr fordelt på region, land, modtagertype og materieltype

tilladelser i 2004 fordelt på typer af materiel (position på EU's Fælles Liste)									
8	10	11	13	14	15	16	19	21	I alt
									6.212
									6.212
	19.311	50.440		16.435	641	24	1.857	88	136.304
		1.164						88	231
	3.061	15.865		16.435	641	24	1.857		85.160
	16.250	33.411							49.661
				2.738					3.040
				2.738					3.040
238	25.685	188.694	4.939	791	97.848			7.328	443.349
								1.500	1.500
			1.834						3.122
									119
									15
								832	832
								2.433	2.433
									3.308
									81.300
	15.000	1.637							17.010
	160							1.320	1.480
	6.750	21.761							28.511
			2.000						2.000
		2.875	659						3.534
								268	282
	3.775	9.300	222						14.341
		327	45		97.848				120.399
									10
								186	186
238		143.402	179	791				360	152.541
		9.392						429	10.426
			13.594					186	14.659
									10
									723
									146
								186	186
			13.594						13.594
617	149.733		233						150.573
			30						30
	149.733								149.733
			76						76
617									617
			117						117
		1.642	26	160					5.095
		182	26						208
		1.460		160					4.887
		240.776	18.782	20.124	98.489	24	1.857	7.602	759.232

Reglerne omfatter transport af de samme former for våben, krigsmateriel mv., som er omfattet af eksportkontrolreglerne, jf. våbenlovens § 6, herunder også jagtvåben.

Den, der forsætligt eller groft uagtsomt overtræder ovennævnte forbud, kan straffes med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år, jf. våbenlovens § 10, stk. 1, og transportbekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Justitsministeriet har i 2004 meddelt én dispensation fra forbudet i bekendtgørelsens § 1. Dispensationen vedrørte transport af ammunition fra Kina til Irak med den irakiske regering som modtager.

Fremstilling af krigsmateriel

Efter § 2 i krigsmaterielloven¹ (*bilag 5*) må krigsmateriel kun fremstilles, hvis justitsministeren giver tilladelse dertil. I visse tilfælde kan der gives dispensation, jf. nedenfor.

Efter krigsmateriellovens § 1, stk. 1, forstås ved krigsmateriel:

- Materiel, som er konstrueret til militær anvendelse, og som ikke finder civil anvendelse.
- Skydevåben, bortset fra våben, der er specielt konstrueret til jagtbrug, sportsbrug eller lignende.
- Ammunition, som kan anvendes til militære formål.
- Krudt og sprængstoffer.
- Komponenter og dele, som er konstrueret til at anvendes i materiel mv., som nævnt ovenfor, og som ikke finder civil anvendelse.

Der er ikke fuld overensstemmelse mellem krigsmateriellovens § 1, stk. 1, og våbenlovens § 6. Det kan således forekomme, at udførsel af et produkt forudsætter tilladelse i henhold til § 6 i våbenloven, hvorimod fremstillingen af produktet ikke forudsætter tilladelse i henhold til krigsmaterielloven.

Tablet 5 viser, hvilke virksomheder der i 2003 har haft tilladelse til fremstilling af krigsmateriel i medfør af krigsmateriellovens § 2, og hvilke der har haft dispensation i medfør af § 14. Tabellen viser samtidig, hvor mange tilladelser til udførsel af forsvarsmateriel der i 2003 er udstedt til disse og andre virksomheder mv.

Tilladelse til fremstilling af krigsmateriel

Ansøgning om tilladelse til fremstilling af krigsmateriel indgives til Justitsministeriet. Det er virksomheden selv, der afgør, hvornår i fremstillingsprocessen, der skal søges om tilladelse. Nogle virksomheder vælger således at indhente en forhåndsudtalelse fra Justitsministeriet meget tidligt i processen, mens andre virksomheder først søger en egentlig tilladelse, når det er besluttet at sætte produktionen i gang. Der stilles i krigsmaterielloven alene det krav, at virksomheden skal have en tilladelse, når fremstilling iværksættes.

Justitsministeriet indhenter i fornødent omfang en udtalelse fra Forsvarsministeriet om, hvorvidt materiellet er omfattet af lovens definition af krigsmateriel.

---

¹ Lov nr. 400 af 13. juni 1990 som ændret ved lov nr. 386 af 20. maj 1992 og lov nr. 433 af 31. maj 2000.

Table 5: Virksomheder mv. med tilladelse eller dispensation til at producere krigsmateriel og/eller udføre forsvarsmateriel i 2004

Virksomheder mv.	Produktionstilladelse/dispensation i medfør af krigsmaterielloven		Antal tilladelser til udførsel af forsvarsmateriel
	Tilladelse i medfør af § 2, stk. 1	Dispensation i medfør af § 14	
ABC Hansen Engineering A/S			1
A.B. Jensen Maskinfabrik A/S		•	
AH Værktøj og Metalvarefabrik A/S	•		1
A.K.S. Finmekanik A/S		•	
Allerup Teknik AS		•	
AluScan A/S		•	
Ammunitionsarsenalet			6
Arnivara A/S		•	
Asa-Tor A/S		•	
AVK Tooling A/S		•	
Bent Hede Elektronik A/S		•	
Bodycote Varmebehandling A/S		•	
Bruhn Newtech A/S			16
Brüsch Maskinfabrik A/S	•		
Cava Plastics AS		•	
Composhield A/S			4
Crystal Fibre A/S			2
Danish Aerotech A/S	•		3
Danish Yacht A/S	•		
Dan-Plast, Prodan A/S		•	
Dansk Sintermetal A/S	•		
Danyard Aalborg A/S	•		
Den egyptiske regering			1
Dyno Nobel Danmark A/S			6
De Smithske (DESMI A/S)	•		
E. Falck Schmidt A/S	•		8
Elektro-Isola A/S		•	
Fast Food Teknik A/S		•	
Flux A/S		•	
Folkekirken Nødhjælp			1
Forsvarsministeriet			5
Faaborg Værft A/S	•		
Galvanisk Kompagni A/S		•	
GPV Electronics A/S	•		
GPV International A/S	•		
GPV PCB Divisionen A/S, GPV Chemitalic		•	
GPV Teknik A/S	•		8
Guldbjerg Maskinfabrik A/S		•	
Hamann Electronics A/S	•		1
Hammerum Tullebølle A/S		•	
High Tech Precision A/S	•		
Hougaard & Koefoed A/S		•	
Hvide Sande Skibs- & Baadebyggeri A/S	•		
Hærens Materielkommando			3
Jysk Späntagning A/S		•	
Karstensens Skibsværft A/S	•		
KP Maskinfabrik A/S		•	
L.A. Engineering		•	3
Mikkelsen Electronics A/S		•	
Mærsk Data Defence A/S	•		

	Produktionstilladelse/dispensation i medfør af krigsmaterielloven		
Mærsk Data Defence Systems A/S	●		
NB-Metal A/S	●		7
Noliac A/S		●	
Nordic Defence Industries A/S	●		4
Odense Galvano Industri A/S		●	
Odense Staalskibsværft A/S	●		
OTV Plast A/S		●	
Printca A/S		●	
Promecon as	●		1
Reson A/S	●		
Roulunds Tech A/S	●		36
Scan Press A/S	●		
Sur-Tech A/S		●	
Systematic Software Engineering A/S			1
Søby Værft A/S	●		
Søværnets Operative Kommando			2
TC Plast A/S		●	
Teknocom A/S			2
Terma A/S	●		70
Topmark Trading ApS			1
Tøjhusmuseet			1
UM-Metalstøberi I/S	●		
VPD Bearbejdning ApS		●	
Weibel Scientific A/S			13

Efter loven kan der kun meddeles tilladelse til personer, der er danske statsborgere, eller selskaber, hvor mindst 80 pct. af bestyrelsesmedlemmerne er danske statsborgere og mindst 60 pct. af selskabskapitalen er dansk ejet. Loven indeholder endvidere en generel bestemmelse om, at udlændinge i øvrigt ikke gennem besiddelse af kapital eller på anden måde må udøve en bestemmende indflydelse på en virksomhed, der producerer krigsmateriel. Udlændinge må endvidere ikke repræsentere mere end 20 pct. af stemmerne i selskabet. Endvidere må virksomheder, som fremstiller krigsmateriel, kun optage udenlandske lån eller lån med udenlandsk garanti med samtykke fra justitsministeren.

Ansøgningen skal derfor udover produktoplysninger indeholde de sidste tre års regnskaber for virksomheden, virksomhedens vedtægter, oplysning om, hvem der ejer selskabets kapital, hvem der er medlem af selskabets bestyrelse, direktion og tegningsberettigede medarbejdere i selskabet samt disses indfødsret, og hvorvidt der er udenlandsk kapital i selskabet, herunder udenlandske lån eller lån med udenlandsk garanti.

Tilladelse til fremstilling af krigsmateriel meddeles på en række vilkår, herunder bl.a. at virksomheden i de tilfælde, hvor der benyttes danske underleverandører til fremstilling af krigsmateriel, sikrer sig, at den pågældende underleverandør i fornødent omfang er i besiddelse af tilladelse til produktion af krigsmateriel. Dette gælder, selv om en underleverandør udelukkende beskæftiger sig med delprocesser i forbindelse med fremstilling af genstande, der er omfattet af krigsmaterielloven.

Dispensation

Hvis en virksomhed kun i ringe omfang fremstiller krigsmateriel, udelukkende fremstiller sprængstoffer eller krudt eller udelukkende beskæftiger sig med underordnede delprocesser i fremstillingen, kan justitsministeren efter lovens § 14, stk. 1, tillade, at virksomheden er undtaget fra bestemmelserne i lovens §§ 2 - 7. Det vil især sige, at virksomheden har dispensation fra kravet om tilladelse til produktion af krigsmateriel samt kapital- og ledelseskravene, mens virksomheden fortsat er omfattet af Statens Våbenkontrols tilsyn.

Ved vurderingen af, om en virksomhed udelukkende beskæftiger sig med underordnede delprocesser i fremstillingen, vil der blive lagt vægt på, om delprocessen er et mindre led i den samlede produktion, og om delprocessen efter sin karakter også foretages på civile komponenter, f.eks. sprøjtemaling og varmebehandling. Endvidere vil der blive lagt vægt på karakteren af komponenten, som processerne vedrører.

Justitsministeriet indhenter i fornødent omfang en udtalelse fra Forsvarsministeriet om, hvorvidt produktionen kan anses for omfattet af § 14, stk. 1.

Afgift

Krigsmaterielproducerende virksomheder betaler efter lovens § 13 en årlig afgift til dækning af omkostninger ved administrationen af krigsmaterielloven. For regnskabsåret 2003 udgør det samlede beløb 342.353,45 kr. Alle virksomheder betaler en årlig grundafgift på 500 kr., uanset om de for regnskabsåret har produceret krigsmateriel eller ej. Det resterende beløb fordeles mellem virksomhederne i forhold til den enkelte virksomheds omsætningsmæssige andel af den samlede krigsmaterielproduktion.

Tilbagekaldelse og straf

En tilladelse til fremstilling af krigsmateriel kan efter loven tilbagekaldes, når særlige forhold taler derfor. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis virksomheden tilsidesætter vilkår, som er fastsat for tilladelsen, eller hvis virksomheden får væsentlige økonomiske problemer.

Produktion af krigsmateriel uden tilladelse fra Justitsministeriet er strafbart. Straffen er bøde eller fængsel indtil 4 måneder, eller under skærpende omstændigheder fængsel i indtil 1 år. Er overtrædelsen begået af et aktieselskab, andelsselskab, anpartsselskab eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

Årlig beretning til Det Udenrigspolitiske Nævn

Justitsministeren skal efter lovens § 8 hvert år afgive en beretning til Det Udenrigspolitiske Nævn om antallet af virksomheder, der med tilladelse fra Justitsministeriet fremstiller krigsmateriel, og hvilke former for krigsmateriel tilladelserne omfatter. 28 virksomheder havde i 2004 tilladelse til produktion af krigsmateriel. Endvidere var 30 virksomheder meddelt dispensation fra krigsmateriellovens §§ 2 - 7.

Statens Våbenkontrol

Virksomheder, som fremstiller krigsmateriel, er underkastet tilsyn af Statens Våbenkontrol. Statens Våbenkontrol består af fem medlemmer, hvoraf justitsministeren udnævner våbenkontrollens formand. Forsvarsministeren og økonomi- og erhvervsministeren udnævner hver to medlemmer.

Med henblik på at lette Statens Våbenkontrols muligheder for at udøve tilsyn, er det i loven bestemt, at virksomheder, som fremstiller krigsmateriel, efter anmodning skal give Statens Våbenkontrol enhver oplysning om virksomheden og dens produktion, herunder om økonomiske og regnskabsmæssige forhold. I den forbindelse har våbenkontrollen adgang til forretningsbøger af enhver art, aktiebøger, regnskabsbilag, kontrakter og andet materiale, som efter våbenkontrollens skøn er nødvendigt.

Som led i Statens Våbenkontrols tilsyn med krigsmaterielproducerende virksomheder kommer våbenkontrollen med mellemrum på besøg i de enkelte virksomheder. I den forbindelse er det i krigsmaterielloven bestemt, at Statens Våbenkontrol, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid uden retskendelse har adgang til virksomheder, der fremstiller krigsmateriel, med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for våbenkontrollens arbejde. Endvidere skal de ansatte og ejerne af virksomheden efter våbenkontrollens bestemmelse yde Statens Våbenkontrol vejledning og hjælp under tilsynet.

Det sker, at Justitsministeriet via Statens Våbenkontrols inspektioner af krigsmaterielproducerende virksomheder bliver opmærksom på virksomheder, som uden tilladelse har fremstillet krigsmateriel. I det omfang Justitsministeriet har mistanke om, at en virksomhed uden tilladelse fremstiller krigsmateriel, anmodes den pågældende virksomhed om en redegørelse, ligesom virksomheden gøres bekendt med, at det kræver tilladelse fra Justitsministeriet at fremstille krigsmateriel, og at fremstilling uden fornøden tilladelse er strafbart.

Justitsministeriets arbejdsgruppe om reglerne for udførsel af våben mv.

Justitsministeriets arbejdsgruppe om reglerne for udførsel af våben mv. har til opgave at gennemgå og vurdere de spørgsmål, som reglerne og praksis for kontrol med udførsel af våben giver anledning til.

Ifølge kommissoriet skal arbejdsgruppen overveje, hvilke produkter der fremover skal være omfattet af våbenlovgivningens kontrol, og i hvilket omfang software, teknologi, teknisk bistand mv. skal omfattes af kontrolordningen. Arbejdsgruppen skal endvidere overveje, om eksportkontrolreglerne skal udstrækkes til også at omfatte anden form for udførsel end fysisk udførsel, om der er behov for regler om transport af våben mellem tredjelande på skib eller ombord i luftfartøj eller køretøj, der er indregistreret i Danmark, og om formidling (brokering/brokerage) skal reguleres i dansk ret. Arbejdsgruppen skal tillige gennemgå og vurdere den praksis, der følges ved behandlingen af sager om udførsel af våben.

I øvrigt har Justitsministeriet besluttet at bede arbejdsgruppen om at vurdere krigsmateriellovens regler om udenlandsk ejerskab.

Arbejdsgruppen afgav den 5. december 2003 en rapport om transport af våben mellem tredjelande, som dannede grundlag for lovforslag nr. L 158 om ændring af våbenloven (Transport af våben mv. mellem tredjelande), som blev fremsat den 4. februar og vedtaget som lov nr. 353 af 19. maj 2004.

Den 14. december 2004 afgav våbenarbejdsgruppen en rapport om våbenformidling, den produktmæssige afgrænsning af våbeneksportkontrollen samt ikke-fysisk overførsel og teknisk bistand vedrørende våben mv. Rapporten har dannet grundlag for Forslag til lov om ændring af våbenloven (Våbenformidling mv.), der blev fremsat den 30. marts 2005 (L 133).

Arbejdsgruppen mangler herefter at gennemgå og vurdere den administrative praksis i udførselsager og krigsmateriellovens regler om udenlandsk ejerskab.

4. Produkter med dobbelt anvendelse (dual-use)

Foruden våben kontrollerer Danmark også udførsel af sensitive produkter, der overvejende har civil anvendelse, men som også kan anvendes til militære formål eller til terrorisme. Den mest anvendte terminologi er "dual-use produkter", som derfor vil blive anvendt i det følgende. Dual-use produkterne kan i de forkerte hænder medføre en risiko for den internationale fred og sikkerhed, da de f.eks. kan anvendes til udvikling eller produktion af masseødelæggelsesvåben.

Eksempler på dual-use produkter som har væsentlig betydning for danske eksportører er:

- IT-produkter, computere og computersoftware, der benyttes både i erhvervslivet og i forsvaret
- Telekommunikationsudstyr, der benyttes både i erhvervslivet og i forsvaret
- Måleudstyr, der benyttes inden for almindelige civile udviklings- og fremstillingsprocesser, men som også kan bruges i udviklingen og produktionen af masseødelæggelsesvåben og konventionelle våben
- Kemikalier, der kan anvendes både til civile og militære opgaver
- Laboratorieudstyr, der både kan anvendes til fremstilling af vacciner og biologiske våben

Administrationen er placeret i Økonomi- og Erhvervsministeriets regi (Erhvervs- og Byggestyrelsen).

Eksportkontrollen hviler på et omfattende internationalt samarbejde

Eksportkontrollen med dual-use produkter er baseret på et omfattende samarbejde i de internationale eksportkontrolregimer:

- Nuclear Suppliers Group (NSG) kontrollerer nukleare materialer og atomteknologi
- Australien Gruppen har til formål at hindre spredning af kemiske og biologiske våben
- Missilteknologiregimet (MTCR) kontrollerer spredning af missilteknologi og missiler, der kan bruges til at fremføre masseødelæggelsesvåben
- Wassenaar Arrangementet har til formål at modvirke destabiliserende opbygninger af konventionelle våben og sensitiv højteknologi
- EU's adfærdskodeks for våbeneksport, hvis kriterier også finder anvendelse for dual-use produkter.

Efter terrorangrebene i USA den 11. september 2001 er der i alle eksportkontrolregimerne taget mange initiativer til øget opmærksomhed og opstramning af retningslinierne. De går bl.a. ud på, at regimernes medlemslande også skal bekæmpe terrorisme ved at søge at forhindre, at produkter under eksportkontrol falder i hænderne på terrorister. Danmark har arbejdet aktivt for disse ændringer.

Danmark er medlem af alle regimerne, som overvejende har den samme medlemskreds på ca. 35 lande¹. Medlemsstaterne har indbyrdes forpligtet sig til at udvise ansvarlighed ved udførsel af

---

¹ Se bilag 8: Medlemskab af de internationale eksportkontrolregimer

dual-use produkter, så de ikke bliver til fare for den internationale fred og sikkerhed ved at falde i de forkerte hænder.

Medlemsstaterne udøver kontrollen i overensstemmelse med deres egne retsfor skrifter og administrative procedurer. For EU's medlemsstater gælder et fælles retsgrundlag, jf. nærmere i det følgende. Afgørelserne af de konkrete ansøgninger om udførsel er imidlertid et nationalt anliggende.

Regimernes lister over produkter under eksportkontrol, de såkaldte kontrollister, vedtages i enighed inden for hvert enkelt af de ovenfor nævnte regimer. De må løbende revideres, fordi nogle produkter helt udgår og nye produkter kommer til på grund af den tekniske og politiske udvikling.

Medlemsstaterne mødes jævnligt for at udveksle oplysninger af fælles interesse, herunder om afslag på eksport af dual-use produkter. Sådanne afslag forpligter i varierende omfang de øvrige deltagere til at afstå fra at udstede tilladelser i lignende situationer, medmindre de først har drøftet begrundelsen for afslaget med det land, der har givet afslaget. Den endelige afgørelse forbliver imidlertid stadig national.

EU's dual-use forordning er rammen for eksportkontrollen i EU-landene

Retsgrundlaget for eksportkontrollen med dual-use produkter er EU's dual-use forordning af 22. juni 2000¹, hvis formål bl.a. er at sætte medlemsstaterne – efter udvidelsen i maj 2004 nu 25 medlemsstater - i stand til at opfylde de internationale forpligtelser, som de har påtaget sig ved ratifikation af internationale traktater eller som deltagere i ikke-sprednings- og eksportkontrolregimerne, jf. ovenfor.

Forordningen indeholder regler og procedurer for udstedelse af udførselstilladelser for dual-use produkter i EU-landene. De væsentligste træk er følgende:

- Retsgrundlaget er EF-traktatens bestemmelser i artikel 133 om den fælles handelspolitik.
- Samhandelen med dual-use produkter i det indre marked er - bortset fra nogle få meget sensitive produkter - ikke under eksportkontrol.
- Udførsel til visse nærtstående lande kan foretages under en såkaldt generel fællesskabsudførselstilladelse. Det betyder, at eksportørerne i EU ikke har nævneværdige gener ved udførsel til Australien, Canada, Japan, New Zealand, Norge, Schweiz og USA. De skal blot sikre sig, at der bliver foretaget registreringer af bl.a. mængden af produkter, modtagerens navn og adresse, dvs. oplysninger, som normalt vil være til rådighed, fordi de er nødvendige i virksomhedernes forretningsgange.
- Forordningen samler de fire eksportkontrolregimers separate kontrollister i én enkelt, meget omfattende liste. Produkterne er detaljeret opregnet med en beskrivelse baseret på de tekniske specifikationer. Kontrollisten revideres løbende som følge af de årlige beslutninger i eksportkontrolregimerne. Kontrollisten definerer således de produkter, der er under eksportkontrol.

---

¹ Rådets forordning (EF) nr. 1334/2000 af 22. juni 2000 om en fællesskabsordning for kontrol med udførslen af produkter og teknologi med dobbelt anvendelse. Forordningen trådte i kraft den 28. september 2000. Forordningen (ekskl. de omfattende bilag, som er ajourført og findes i EF-Tidende L281 af 31. august 2004) er medtaget som *bilag 5*.

- Produkter, der ikke er opført på kontrollisten, kan i visse tilfælde alligevel være under kontrol, jf. nedenfor om catch-all.
- Der kræves udførselstilladelse for software og teknologi på kontrollisten, også i de tilfælde hvor overførslen finder sted ved hjælp af elektroniske medier, telefax eller telefon til et bestemmelsessted uden for Fællesskabet.
- Forordningen fastlægger en række fælles kriterier, som medlemsstaterne skal tage i betragtning, når de tager stilling til ansøgninger om udførselstilladelser. De kriterier, der er fastlagt i adfærdskodeksen for våbeneksport i EU, gælder således også for udførslen af dual-use produkter, der er opført på kontrollisten.

Som supplement til dual-use forordningen er der vedtaget en Fælles Aktion om kontrol med teknisk bistand i forbindelse med visse former for militær endelig anvendelse¹. Den nødvendige lovgivning til gennemførelse i Danmark forventes vedtaget i 2005.

Med sit fælles retsgrundlag er forordningen grundlaget for et væsentligt samarbejde og koordination mellem medlemsstaterne om eksportkontrol til tredjelande, men den konkrete beslutning om en tilladelse skal udstedes eller afslås, tages af den kompetente nationale myndighed, som i Danmark er Erhvervs- og Byggestyrelsen. Derfor kan konkrete ansøgninger om udførsel af bestemte produkter til bestemte lande eller slutbrugere blive afgjort forskelligt alt efter hvilken medlemsstat, der træffer afgørelsen.

Særligt om catch-all bestemmelserne

Hovedreglen er, at eksportkontrollen kun omfatter udførsel af produkter, der er opført på kontrollisten. I visse tilfælde skal der imidlertid også søges udførselstilladelse for produkter, som *ikke* er opført på kontrollisten:

- Udførsel kræver udførselstilladelse, hvis eksportøren af de danske myndigheder er blevet gjort bekendt med, at de pågældende produkter helt eller delvist er eller kan være bestemt til anvendelse i forbindelse med masseødelæggelsesvåben eller missiler.
- Hvis eksportøren har kendskab til eller begrundet mistanke om, at de pågældende produkter helt eller delvist er bestemt til anvendelse i forbindelse med masseødelæggelsesvåben eller missiler, skal eksportøren meddele dette til Erhvervs- og Byggestyrelsen, som herefter afgør, om der skal søges udførselstilladelse, og om en sådan kan gives².
- Der kræves udførselstilladelse for dual-use produkter til endelig militær anvendelse i lande, der er underlagt en international våbenembargo.

Eksportkontrollen i dansk praksis

Dual-use produkter, som er opført på kontrollisten i EU-forordningens Bilag I, må kun udføres fra Danmark med tilladelse fra Erhvervs- og Byggestyrelsen. Styrelsens bekendtgørelse nr. 684 af 2. juli 2003 om udførsel af produkter og teknologi med dobbelt anvendelse³ supplerer for-

¹ Rådets fælles aktion af 22. juni 2000 vedrørende kontrol med teknisk bistand i forbindelse med visse former for militær endelig anvendelse (2000/401/FUSP). Se *bilag 7*.

² Krav om udførselstilladelse, som følger af begrundet mistanke om anvendelse af et produkt i relation til masseødelæggelsesvåben, indgår i lov nr. 407 af 28. maj 2003, som trådte i kraft den 1. august 2003, jf. lovbekendtgørelse nr. 612 af 25. juni 2003 om anvendelsen af visse af De europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande. *Bilag 6*.

³ Se *bilag 6*.

ordningen og fastlægger straffebestemmelserne for overtrædelse, f.eks. udførsel uden tilladelse eller afgivelse af urigtige oplysninger i forbindelse med ansøgning om udførselstilladelse.

Kontrollen betyder som hovedregel, at der skal foreligge en tilladelse til udførsel, enten fordi produktet er opført på kontrollisten, eller fordi det omfattes af catch-all bestemmelserne. Eksportkontrol må derfor ikke forveksles med et forbud mod udførsel (embargo). Eksportkontrol skal heller ikke opfattes som en total fysisk kontrol med ethvert produkt, inden det udføres fra Danmark. En sådan foranstaltning ville udgøre en helt unødvendig barriere for den internationale samhandel.

Det er eksportørens ansvar at søge en udførselstilladelse, hvis en udførsel er under eksportkontrol.

Til udførsel af mindre følsomme produkter til ikke-sensitive lande vil det være muligt for eksportøren at få udstedt en forenklet udførselstilladelse. Størstedelen af udførslen fra Danmark af produkter under eksportkontrol foretages under disse tilladelser. Det er en administrativ lettelse for både eksportøren og styrelsen, at de kan udstedes til eksportøren på forhånd til en forventet udførsel i en given fremtidig periode. Erhvervs- og Byggestyrelsen påser ved virksomhedsbesøg, at vilkårene for de forenkledte tilladelser overholdes af virksomhederne, f.eks. om der sker en registrering af hver enkelt udførsel foretaget under tilladelsen.

De mere sensitive sager kræver en forudgående individuel tilladelse inden udførslen. Erhvervs- og Byggestyrelsens sagsbehandling går i hovedtræk ud på at undersøge, om slutbrugeren efter de foreliggende oplysninger kan anses for pålidelig, og om den indhentede erklæring fra slutbrugeren om slutbrugen forekommer troværdig. Styrelsen skal sikre, at slutbrugeren og slutbrugen ikke kan forbindes med udviklingen af masseødelæggelsesvåben eller missiler. Desuden skal styrelsen sikre, at en anden medlemsstat ikke har givet afslag på en ansøgning om "en i alt væsentligt identisk transaktion". I så fald skal styrelsen spørge vedkommende medlemsstat til råds, inden en tilladelse kan udstedes.

Afgørelsen af, om en ansøgning kan imødekommes eller bør afslås, træffes således efter en afvejning af sikkerhedspolitiske hensyn over for erhvervspolitiske hensyn. Grundlaget for afgørelsen er navnlig oplysninger fra efterretningsmyndighederne og de oplysninger, Danmark får gennem informationsudvekslingen i de internationale eksportkontrolregimer. Styrelsens afgørelser kan indbringes for økonomi- og erhvervsministeren.

Administrationen af eksportkontrollen

Eksportkontrollen med dual-use produkter varetages af Erhvervs- og Byggestyrelsen under Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Ansøgninger om udførselstilladelser stiles til Erhvervs- og Byggestyrelsen, som samarbejder med en række andre myndigheder om at tilvejebringe det nødvendige informationsgrundlag for sin afgørelse. På Styrelsens hjemmeside vedrørende eksportkontrol er der information om ansøgnings- og sagsbehandlingsprocedurerne¹. Endvidere er der vejledning om, hvordan eksportørerne kan afgøre, om konkrete produkter, der tænkes udført, er omfattet af eksportkontrolbestemmelserne.

---

¹ <http://www.ebst.dk/eksportkontrol/0/30>.

Samarbejdet i Danmark koordineres af Erhvervs- og Byggestyrelsen i den uformelle koordinationsgruppe Eksportkontrolkredsen. Den mødes ca. 6 gange om året og består foruden af Erhvervs- og Byggestyrelsen af Udenrigsministeriet, Justitsministeriet, Politiets Efterretningstjeneste, Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen, Forsvarets Efterretningstjeneste, Hærens Ingeniør- og ABC-skole, Forsvarets Sundhedstjeneste, Center for Biologisk Beredskab, Beredskabsstyrelsen, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, Told- og Skattestyrelsen og Dansk Industri. På dagsordenen for kredsens møder står bl.a. udviklingen i det internationale eksportkontrollamarbejde, administrative forhold og ethvert andet relevant spørgsmål om eksportkontrol, som deltagerne ønsker drøftet. Også uden for møderne er der løbende kontakt mellem deltagerne i Eksportkontrolkredsen om enkeltsager og landevurderinger.

Det er Erhvervs- og Byggestyrelsens mål at sikre de bedst mulige rammebetingelser for de danske eksportvirksomheder. Styrelsen søger løbende at forenkle de administrative procedurer for at begrænse eksportørernes besvær så meget som muligt. Procedurerne for udstedelse af tilladelser skal dog stadig være tilstrækkeligt effektive til at forebygge spredning af produkter til anvendelse i forbindelse med masseødelæggelsesvåben og uønsket udførsel af andre sensitive produkter under eksportkontrol. Kun på den måde sikres Danmarks troværdighed i det internationale samarbejde om eksportkontrol samtidig med, at virksomhedernes omdømme beskyttes mod ubeføjet kritik, hvis produkterne på trods af overholdelse af alle rimelige foranstaltninger alligevel havner i de forkerte hænder.

Styrelsen har i de senere år udarbejdet forenklede procedurer for sagsbehandlingen, hvilket har medført hurtigere afgørelser. I ukomplicerede sager træffes afgørelsen som regel inden for et par dage. Målsætningen er, at afgørelser træffes inden for 14 dage. Hvis det ikke lader sig gøre, giver styrelsen eksportøren en begrundelse for, at afgørelsen ikke har kunnet træffes inden for denne tidsfrist, samt oplysninger om, hvornår en afgørelse kan forventes.

Også i andre sammenhænge arbejder Erhvervs- og Byggestyrelsen for at forenkle eksportkontrollen. F.eks. har styrelsen fået gennemført en præcisering af kontrollisteteksten vedr. hydrofoner, som har givet betydelige administrative lettelser for både erhvervslivet og myndighederne.

Styrelsen har i den forbindelse udviklet et eksportkontrolstyringssystem baseret på interne procedurer vedrørende eksportkontrol, som styrelsen anbefaler virksomhederne at bruge. Systemet bygger på de samme principper som f.eks. ISO kvalitetsstyringsprocedurer. Systemet stiller krav til virksomhederne om bl.a. formulering af en eksportkontrollpolitik, udpegning og uddannelse af relevante medarbejdere og indførelse af procedurer, f.eks. vedrørende nye kunder og produkter. Formålet er, at virksomhederne i alle relevante tilfælde og i alle berørte funktioner, f.eks. salg og produktudvikling, nøje overvejer eksportkontrolreglerne og søger de fornødne informationer eller tilladelser hos styrelsen.

I øjeblikket er tre virksomheder tilknyttet denne kvalitetsstyring, men det er hensigten at inspirere flere virksomheder til at indføre kvalitetsstyring vedrørende eksportkontrol.

Information til virksomhederne

Ikke alle danske eksportvirksomheder, der udfører dual-use produkter, har tilstrækkelig viden om reglerne. Det er væsentligt, at de ikke af denne grund kommer til at overtræde eksportkontrolbestemmelserne. Styrelsen gør derfor en stor indsats for at udbrede kendskabet til reglerne

mest muligt. Overtrædelse kan skade en virksomheds omdømme og medføre tab af indtjening, hvortil kommer risikoen for straf på op til 2 års fængsel, under skærpene omstændigheder stigende til 6 år. Informationsindsatsen har navnlig følgende former:

- Erhvervs- og Byggestyrelsen har udbygget sin hjemmeside¹, så den nu indeholder al offentlig tilgængelig information om eksportkontrol med dual-use produkter. Her kan eksportørerne finde det gældende lovgrundlag og kontrollisten, få detaljeret vejledning om sagsbehandlingen og bestille ansøgningskemaer samt følge den nyeste udvikling på eksportkontrolområdet.
- Styrelsen har direkte kontakt med virksomhederne med henblik på rådgivning. Styrelsen afholder også regelmæssigt konferencer og ERFA-møder, hvor virksomhederne opfordres til at deltage, for at de kan få ajourført deres viden om reglerne for eksportkontrol, den seneste internationale udvikling samt blive informeret om de sensitive produkter og lande. Møderne har karakter af en dialog mellem virksomhederne og Erhvervs- og Byggestyrelsen med henblik på at tilrettelægge eksportkontrollen effektivt og med så stor opbakning fra virksomhederne som muligt.
- Styrelsen foretager virksomhedsbesøg, dels for at påse at virksomhederne overholder eksportkontrolbestemmelserne dels for at informere og rådgive om eksportkontrol. Styrelsen har i 2004 gennemført 20 sådanne besøg.
- En database indeholdende slutbrugeroplysninger, oplysninger om sensitive lande og produkter samt afslag er taget i brug. Databasen giver mulighed for en hurtig information til eksportører, der påtænker en udførsel.
- Erhvervs- og Byggestyrelsen har i samarbejde med Dansk Industri gennemført kurser for interesserede virksomheder. Kurserne har især haft fokus på ansøgnings- og sagsbehandlingsprocedurer.

De forskellige typer udførseltilladelser

Dual-use forordningen fritager i alt væsentligt samhandelen mellem medlemsstaterne for eksportkontrol. Reglerne for udførsel til en række nærtstående lande er ligeledes meget lempelige. Grundlæggende opereres der med to slags tilladelser, henholdsvis forenkledede tilladelser, hvor der findes forskellige typer tilpasset forskellige behov, og individuelle tilladelser, som overvejende anvendes, hvis der ikke er mulighed for at udstede en forenklet tilladelse.

Forenkledede udførseltilladelser

Fælles for de forenkledede tilladelser er, at de udstedes som én tilladelse til at foretage nærmere definerede, men ikke konkrete og på forhånd kendte udførsler, samt at de har en længere varighed. Eksportøren er forpligtet til at overholde en række vilkår for de forenkledede tilladelser, primært at der føres detaljerede optegnelser vedrørende udførslerne foretaget under tilladelsen. Der findes følgende typer forenkledede tilladelser:

- EU's generelle fællesskabstilladelse, som kan benyttes ved udførsel af alle produkter undtagen de mest sensitive til en række nærtstående lande (for tiden Australien, Canada, Japan, New Zealand, Norge, Schweiz og USA). Den enkelte eksportør skal ikke indhente en egentlig tilladelse, men skal registreres hos Erhvervs- og Byggestyrelsen.

---

¹ <http://www.ebst.dk/eksportkontrol/0/30>.

- Globale udførselstilladelser, som giver en bestemt eksportør tilladelse til i en given periode at udføre bestemte kategorier af produkter til et eller flere bestemt angivne lande. De globale udførselstilladelser kan, med visse begrænsninger, anvendes i forbindelse med alle produkter på kontrollisten og bruges især ved regelmæssig eksport til en række ikke-sensitive lande.
- Specielt tilpassede globale tilladelser, som styrelsen har mulighed for at udarbejde i samarbejde med eksportøren, tilpasset eksportørens særlige behov.

Individuelle udførselstilladelser

Hvis eksportøren har et behov, der ikke kan dækkes af forenklede udførselstilladelser, kan der udstedes individuelle udførselstilladelser. De individuelle tilladelser skal desuden altid anvendes til udførsel af produkter, som er omfattet af reglerne om catch-all. De individuelle tilladelser anvendes også i forbindelse med enkeltstående udførsler til en bestemt slutbruger, hvor eksportøren ikke forudser fremtidige udførsler.

Udførsel af dual-use produkter fra Danmark i 2004

Det er ikke muligt at give et fuldstændigt billede af omfanget, værdien eller modtagerlandene for udførsel af dual-use produkter fra Danmark eller fra andre EU-lande. Dette skyldes, at langt den overvejende del af dual-use udførslerne finder sted under forenklede udførselstilladelser, hvor virksomhederne blot skal opbevare, men ikke systematisk indsende oplysninger til styrelsen vedrørende de enkelte udførsler. Hertil kommer, at data til udenrigshandelsstatistikken ikke indsamles på grundlag af kontrollistens kategorier.

For den del af udførslen, som sker på grundlag af individuelle udførselstilladelser, foreligger der dog konkrete oplysninger, fordi disse tilladelser altid gives efter en konkret vurdering. Der er i 2000-2004 udstedt individuelle udførselstilladelser for dual-use produkter bl.a. til Albanien, Australien, Belgien, Brasilien, Bulgarien, Canada, De Arabiske Emirater, Den Dominikanske Republik, Egypten, Frankrig, Holland, Hviderusland, Indien, Irak, Iran, Israel, Israel/Palæstina, Italien, Japan, Jordan, Jugoslavien, Hong Kong, Kasakhstan, Kroatien, Letland, Kina, Kroatien, Libyen, Litauen, Malaysia, Norge, Pakistan, Paraguay, Peru, Polen, Qatar, Rumænien, Rusland, Saudi Arabien, Schweiz, Singapore, Slovakiet, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sydafrika, Sydkorea, Syrien, Taiwan, Thailand, Tyrkiet, Tyskland, Tjekkiet, Ukraine og USA. I *tabel 6* gives en oversigt over typiske dual-use produkter i 2000-2004.

Antal tilladelser og afslag vedr. udførsel af dual-use produkter i 2000-2004 er anført i *tabel 7*¹. Faldet i antallet af forenklede tilladelser fra 29 i 2001 til 11 i 2002 skyldes navnlig, at de globale tilladelser har en gyldighed på 2 år. De globale tilladelser, der blev udstedt i 2001, var fortsat gyldige i 2002 og enkelte også i 2003. Stigningen i antallet af individuelle tilladelser fra 30 i 2001 til 74 i 2002, til 105 tilladelser i 2003 og op til 126 i 2004, skyldes formentlig en kombination af følgende faktorer: Terrorangrebet i USA den 11. september 2001, mediernes øgede fokus på masseødelæggelsesvåben, en forøget informationsindsats fra styrelsen og dermed eksportørernes større opmærksomhed på eksportkontrolreglerne.

---

¹ Det reelle antal ansøgninger, som blev behandlet af styrelsen i 2004 var 191. En del af disse ansøgninger vedrører bl.a. midlertidig eksport, tekniske vurderinger (6 stk.) eller slutbrugerundersøgelser (11 stk.) og indgår derfor ikke i opgørelsen. Endvidere blev en række ansøgninger af forskellige grunde annulleret (16 stk.).

Tabel 6: Typiske dual-use produkter udført i 2000-2004

Afbalanceringsmaskine	Kabler	Standard produkter for cementproduktion
Analysatorer	Kalibreringsprodukter	Stjernekamera
Anlæg for behandling af gasser	Kameraer	Stroboscope
Beriget Uran	Katalysatorrør	Strømforsyninger
Bragg gittere	Kemipumper og motorer	Styresystemer
Brugt reaktorbrændsel	Krypteringsprodukter	Syreafkøler
Convertere	Laboratorieartikler	Telekommunikationsudstyr
Datamater	Lasere	Transmissionsudstyr
Dele til cooler	Linede kontrolventiler og rør	Tryk transducer
Dele til røgrensningsanlæg	Magnetometre	Tungt vand
Elektronik	Maskiner til produktion af batterier	Udstyr og reservedele til varmeanlæg
Elektroniske komponenter	Metalkompensatorer	Udstyr til behandling af nukleart materiale
Fiber/trådmaterialer	Monitorer	Udstyr til kemikalieindustrien
Fiberlasere og produktionsanlæg til fremstilling af absorberende materiale	Måleinstrumenter	Udstyr til scanning med ultralyd
Firewall	Målevogn	Udstyr til spildevandsrensningsanlæg
Følere og lasere	Operatørpanel	Udviklingsplatforme og delkomponenter
Gasmonitører og elektroniske kredsløb	Optiske bølgeledere	Undervandsfartøj
Generator	Optiske dele	Varmeveksler
Grafitblokke	Optiske fiberkabler	Ventilhuse
HDSL Modem	Ovne og dele hertil	Vibrationsforstærker
Hydraulisk presse	Piezoelektriske komponenter	Vindmøller
Hydrofoner	Programprodukter/software	Væksthormoner
Integrerede kredse	Pulset laser	
	Reaction tank	
	Rør, ventiler & pumper	
	Server	

Tabel 7: Antal tilladelser og afslag vedr. udførsel af dual-use produkter i 2000-2004

Ansøgt Tilladelse	2000		2001		2002		2003		2004	
	Tilladelser	Afslag	Tilladelser	Afslag	Tilladelser	Afslag	Tilladelser	Afslag	Tilladelser	Afslag
Forenklete tilladelser	6	0	29	0	11	0	15	1	2	0
Individuelle tilladelser	25	0	30	1	74	4	105	2	126	1 ¹
Catch-all sager	12	3	23	0	10	0	10	3	20	3 ²
I alt	43	3	82	1	95	4	130	6	148	4

Faldet i catch-all sagerne fra 23 i 2001 til 10 i 2002 og i 2003 skyldes et væsentlig fald i ansøgningerne fra en enkelt eksportør. I 2004 har der været en stigning i catch-all sagerne til 20. Det skyldes formentlig navnlig, at endnu flere virksomheder er blevet opmærksomme på eksportkontrolreglerne, og at straffen for overtrædelse af catch-all bestemmelserne med virkning fra den 1. august 2003 ikke alene omfatter forsætlige overtrædelser, men også overtrædelser begået ved såkaldt "grov uagtsomhed". Flere virksomheder har således ønsket at få styrelsen til at vurdere påtænkte udførsler til en række kritiske eksportmarkeder.

¹ Måleinstrument i form af software og hardware til en samlet værdi af DKK 458.000 til slutbruger i Israel.

² Metal kompensatorer, vibrationsmåleinstrumenter samt reservedel til en samlet værdi af DKK 1.165.847 til slutbrugere i Iran.

Tabel 8: Eksportører af dual-use produkter 1999-2004

Virksomheder, som har fået tilladelse eller afslag på udførsel af dual-use produkter i 1999-2004 eller som f.eks. er blevet pålagt at søge tilladelse, har fået foretaget en teknisk vurdering af produkter eller en slutbrugerundersøgelse

ABB A/S	Epoka Data A/S	MAN B&W Diesel A/S
ABB Energi & Industri A/S	Epoka Group A/S	Mape Machinery
Accurate Products	Epoka Systems A/S	Maridan A/S
Airprocess	Epoka Trading A/S	Mikkelsen Elektronik
Alcatel AirTech Instruments A/S	Ericsson Telebit A/S	Motorola A/S
Alfa Laval Copenhagen A/S	ETI A/S	Niro Atomizer A/S
APV Heat Exchanger	Farum Data	NKT Integration
Aqilent Technologies Denmark A/S	F.L. Smidth & Co. A/S	NKT Research Center A/S
AudioCom	F.L.S. Automation A/S	Noliac
Axa Power ApS	FLS Miljø A/S	Nordic Computer A/S
B-K Medical	Force Institutet	Nordic Computer Leasing A/S
Brüel & Kjær Sound & Vibration Measurement	Forskerparken (International Starch Institut)	Novo Nordisk A/S
Brüel & Kjær	Forskningscenter Risø	Nunc A/S
Carl C. A/S	Friatec Scandinavian A/S	Næstved Jernstøberi
Cheminova A/S	Fujitsu Siemens Computer	Ole B. Skipper
ChipSign A/S	Glynwed A/S	Oxymat A/S
Cocom A/S	GN Nettet A/S	OFS Fitel Denmark A/S
Cocopelli A/S	Gorm T. Lange	PM Energi A/S
Compaq Computer A/S	Gras Sound & Vibration A/S	R.B. RadioCom ApS
Crimp A/S	Haldor Topsøe A/S	Reson A/S
Cryptico A/S	Heto Holten A/S	Rohde & Schwartz Danmark
Cryptomathic A/S	Hewlett-Packard A/S	Roulunds Fabriker
Crystal Fibre A/S	Hitachi Medical Corp.	Rovsing A/S
Dako A/S	Hydraulicco	Satair A/S
Dakocytomation A/S	IBM Denmark A/S	S.P. Radio A/S
Damas AS	IBM Software Delivery Solution	Seven Technologies Denmark A/S
Damm Cellular Systems A/S	I-Data International	Telebit Communications A/S
Danfoss	I-Data Networks	Telebit Technologies Denmark A/S
Danphone A/S	Innova AirTech Instruments A/S	Tellabs Denmark A/S
Danstoker	JAI A/S	Terma A/S
Dantec Dynamics A/S	Jonas	Tetra Pak Hoyer Equipment
Dantec Measurement Technology A/S	JAI	Thrane og Thrane
Danvest Energy	KE-Burgmann Bredan A/S	Tjæreborg Industri A/S
Dan-Webforming Int. A/S	Kemira	UBS Technologies A/S
Den Danske Bank	Kjærgaard el & Industri Automatik	Udenrigsministeriet
DESK	Koheras A/S	United Milling Systems
DHI Water & Environment	Krüger	Vestas International Wind Technology
Digianswer A/S	LicEnergy	Yxlon International AS
Draka Denmark A/S	L.M. Ericsson A/S	Zickert Miljø A/S
DSC Communications A/S	Lasat Networks	AAB Industri og Aarhus Radio Lager A/S
EAC Trading	Lip Bygningsartikler A/S	A.R.L. Trading
En Laser A/S	Logos Smart Card	
	Lucent Technologies Denmark A/S	

Som det ses, er antallet af registrerede afslag begrænset. I perioden 1999-2003¹ var der således 18 afslag, som repræsenterede en samlet værdi af ca. 6.538.672 DKK og i 2004 var der 4 afslag til en samlet værdi af 1.623.847 DKK. De få afslag skyldes navnlig, at virksomhederne ofte selv

¹ Nærmere information om tallene for 1999-2003 findes i de fire tidligere rapporter for 1999, 2000-2001, 2002 og 2003.

beslutter sig til at undlade at gennemføre en eksport, hvis de efter at have rådført sig med Erhvervs- og byggestyrelsen eller de danske efterretningsmyndigheder har fået oplysning om, at sandsynligheden for afslag er stor, f.eks. fordi der foreligger kritiske oplysninger om slutbrugeren eller slutbrugen. Disse tilfælde registreres ikke som afslag.

I *tabel 8* gives en oversigt over virksomheder, der har fået tilladelse eller afslag på eksport af dual-use produkter i 1999-2004, eller som f.eks. er blevet pålagt at søge tilladelse, har fået foretaget en teknisk vurdering af produkter eller en slutbrugerundersøgelse.

5. Internationalt samarbejde om eksportkontrol

I dette afsnit gives en oversigt over de vigtigste internationale aftaler m.v., som har betydning for udførsel af våben og produkter med dobbelt anvendelse fra Danmark. De fleste industrilande, og dermed de største leverandører af våben og teknologi til våbenfremstilling, er med i aftalerne. En oversigt over medlemskab af de specialiserede eksportkontrolregimer Zangger Komiteen, NSG, Australien Gruppen, MTCR og Wassenaar Arrangementet ved udgangen af marts 2005 er medtaget som *bilag 7*.

FN's Sikkerhedsråds resolution 1540

FN's Sikkerhedsråd vedtog den 28. april 2004 resolution 1540 om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben. Resolutionen forpligter alle stater til at vedtage og håndhæve national lovgivning, der forbyder ikke-statslige aktører, herunder terroristers adgang til masseødelæggelsesvåben. Desuden pålægger resolutionen alle stater at gennemføre og håndhæve kontrolforanstaltninger med masseødelæggelsesvåben, fremføringsmidler og relaterede materialer samt at kontrollere overførsler til andre lande, herunder gennem eksportkontrol. Disse bestemmelser er folkeretligt forpligtigende.

Traktaten om Ikke-spredning af Atomvåben – NPT

Traktaten om Ikke-spredning af Atomvåben (NPT) blev åbnet for undertegnelse i juli 1968 og trådte i kraft i marts 1970. Danmark ratificerede traktaten i december 1968.

NPT er hovedhjørnestenen i det internationale samfunds bestræbelser på at hindre spredning af atomvåben og i sidste ende at afskaffe disse våben.

Traktaten skelner mellem atomvåbenmagter og ikke-atomvåbenmagter. De 5 anerkendte atomvåbenmagter (USA, Rusland, UK, Frankrig og Kina) forpligter sig til ikke at overføre atomvåben til ikke-atomvåbenmagter og til ikke at bistå disse med at fremstille eller erhverve atomvåben. Ikke-atomvåbenmagterne forpligter sig til ikke at modtage eller fremstille atomvåben. For at sikre at ikke-atomvåbenmagterne overholder denne forpligtelse, indgås sikkerhedsaftaler mellem disse lande og IAEA (International Atomic Energy Agency). Formålet med aftalerne er at kontrollere, at nukleart materiale fra fredelig udnyttelse af atomenergi ikke anvendes til fremstilling af atomvåben. Endeligt forpligter de deltagende stater sig til at fortsætte forhandlingerne om standsning af atomvåbenkapløbet og til atomvåbenedrustning.

Zangger Komiteen

Zangger Komiteen blev oprettet i 1971 som et uformelt forum for nukleare leverandører med henblik på at drøfte fortolkningsspørgsmål i relation til ikke-spredningstraktatens bestemmelser. Danmark har været medlem fra starten. Zangger Komiteen offentliggjorde i 1974 en liste over nukleare produkter, som kun kan eksporteres under særlige kontrolforanstaltninger til lande, der ikke har tiltrådt ikke-spredningstraktaten.

Nuclear Suppliers Group – NSG

NSG er et uformelt eksportkontrolarrangement, som har til formål at hindre, at eksporten af nukleare materialer, udstyr og teknologi bidrager til spredning af kernevåben. Gruppen blev oprettet i 1974, og Danmark har været medlem fra 1984.

NSG-landene har aftalt en liste over nukleare materialer, udstyr og teknologi, som kun kan eksporteres under særlige kontrolforanstaltninger. Listen repræsenterer en udvidelse i forhold til Zangger Komiteens liste. Herudover har gruppen aftalt særlige retningslinier for eksport af nukleart relaterede produkter, som også har ikke-nuklear anvendelse.

NSG reviderede i 2002 sine retningslinier med henblik på at forhindre, at nukleart materiale falder i hænderne på terrorister.

Konventionen om Forbud mod Biologiske Våben – BTWC

Konventionen om Forbud mod Biologiske Våben blev åbnet for undertegnelse i april 1972 og trådte i kraft i marts 1975. Danmark ratificerede konventionen i marts 1973.

Konventionen forbyder de deltagende stater at udvikle, producere, oplagre, erhverve eller beholde biologiske våben samt produktionsudstyr og fremføringsmidler hertil. Det er endvidere forbudt at tilskynde andre til eller hjælpe dem med at anskaffe sig sådanne våben, produktionsudstyr og fremføringsmidler.

De deltagende stater er forpligtet til at sikre, at disse bestemmelser ikke krænkes, og at bestræbelser på at lette udveksling af udstyr, materiel og videnskabelig og teknisk information tjener fredelige formål.

Konventionen om Forbud mod Kemiske Våben – CWC

Konventionen om Forbud mod Kemiske Våben blev åbnet for undertegnelse i januar 1993 og trådte i kraft i april 1997. Danmark ratificerede konventionen i juli 1995.

Konventionen forbyder de deltagende stater at udvikle, fremstille, erhverve, oplagre, beholde eller anvende kemiske våben. Det er endvidere forbudt at overføre kemiske våben til nogen eller bistå eller tilskynde andre til aktiviteter, som er forbudt ifølge konventionen. De deltagende stater har pligt til at destruere alle kemiske våben og produktionsanlæg hertil inden for 10 år fra konventionens ikrafttræden.

De deltagende stater er forpligtet til at sikre, at disse bestemmelser ikke krænkes, og at bestræbelser på at lette udveksling af kemikalier, udstyr og videnskabelig og teknisk information tjener formål, som ikke er forbudt ifølge konventionen.

Konventionen indeholder et kontrolsystem for kemikalier, som anvendes til lovlige civile formål, men som også kan bruges ved fremstilling af kemiske våben. Virksomheder og institutioner, der arbejder med sådanne kemikalier, kan blive genstand for rutineinspektioner.

Hvis en deltagende stat har mistanke om overtrædelse af konventionen, kan den anmode om inspektion på stedet i en anden deltagende stat.

Til at overvåge overholdelsen af konventionen er der oprettet en organisation med hjemsted i Haag, "Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons" (OPCW). Erhvervs- og Byggestyrelsen varetager som national dansk myndighed opgaver og interesser i forhold til OPCW.

Australien Gruppen

Australien Gruppen har til formål at hindre spredning af kemiske og biologiske våben gennem eksportkontrol med komponenter og produktionsudstyr hertil. Den blev oprettet i 1985, og Danmark har været medlem af gruppen fra starten.

Medlemmerne har udarbejdet en fælles liste over produkter, som skal undergives eksportkontrol. De udveksler information om deres eksport samt om andre spørgsmål af fælles interesse. Samarbejdet er uformelt. Beslutninger om konkrete eksportansøgninger træffes således af det enkelte medlemsland, i Danmark efter ansøgning til Erhvervs- og Byggestyrelsen.

Australien Gruppen supplerer konventionerne om forbud mod kemiske og biologiske våben, idet dens kontrollister er lidt mere omfattende end kemivåbenkonventionens lister (der findes ingen officiel liste tilknyttet biologivåbenkonventionen) og desuden omfatter produktionsudstyr.

Australien Gruppen reviderede i 2002 sine retningslinier med henblik på at forhindre, at kontrollerede produkter falder i hænderne på terrorister.

Missilteknologiregimet – MTCR

Missilteknologiregimet ("Missile Technology Control Regime" eller MTCR) har til formål at hindre udbredelse af teknologi og missiler til fremføring af masseødelæggelsesvåben. Regimet blev oprettet i 1987, og Danmark har været medlem fra 1990.

Medlemmerne har udarbejdet en fælles liste over produkter, som skal undergives eksportkontrol. De udveksler information om deres eksport samt om andre spørgsmål af fælles interesse.

Samarbejdet er uformelt. Beslutninger om konkrete eksportansøgninger træffes således af det enkelte medlemsland. I Danmark sker det efter ansøgning til Erhvervs- og Byggestyrelsen eller, hvis de pågældende produkter klassificeres som våben, til Justitsministeriet.

Missilteknologiregimet vedtog i 2003 på dansk initiativ en tilføjelse til sine retningslinier med henblik på at forhindre, at kontrollerede produkter falder i hænderne på terrorister.

EU's samarbejde om våbeneksportkontrol

EU Rådet (udenrigsministre) vedtog den 8. juni 1998 en adfærdskodeks for våbeneksport i form af en politisk bindende erklæring. En række ikke-medlemsstater har tilsluttet sig kodeksens formål og kriterier for våbeneksport. EU-landene gennemgår for tiden kodeksen med henblik på forbedringer, og der tegner sig enighed om en række tilføjelser og præciseringer, som

vil styrke kodeksen, herunder om kodeksens anvendelse på transit og formidling af våbenoverførsler samt om medlemsstaternes pligt til at offentliggøre rapporter om deres våbeneksport. Ved siden af adfærdskodeksen drøftes særlige forholdsregler til anvendelse i en periode efter ophævelse af en våbenembargo.

Adfærdskodeksens kriterier skal tages i betragtning i forbindelse med medlemsstaternes vurderinger af ansøgninger om eksport af våben. Kodeksens operative bestemmelser indeholder desuden bestemmelser om udveksling af oplysninger om afslag på eksportansøgninger; om indbyrdes konsultationer i tilfælde af, at en medlemsstat ønsker at give tilladelse til eksport, hvor en anden medlemsstat har givet afslag; og om afgivelse af årlige rapporter om anvendelsen af adfærdskodeksen. Disse bestemmelser er mere vidtgående end i nogen af eksportkontrolregimerne.

Kodeksen har haft stor betydning for EU-landenes indbyrdes informationsudveksling og debat om våbeneksportspørgsmål. Den har samtidig ført til større offentlighed om våbeneksport og stimuleret den offentlige debat i medlemsstaterne.

EU vedtog i juni 2003 en Fælles Holdning om kontrol med formidling (brokering) af våbenoverførsler. Den Fælles Holdning forpligter medlemsstaterne til at indføre kontrol med formidling af våbenoverførsler mellem tredjelande efter nærmere bestemte retningslinier.

OSCE's retningslinier vedrørende håndvåben og lette våben

Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE) vedtog i 2000 et dokument med anbefalinger vedrørende eksportkontrol med håndvåben og lette våben og udveksling af oplysninger om overførsler af sådanne våben mellem medlemsstaterne. OSCE har i 2004 yderligere vedtaget retningslinier for våbenformidling, slutbrugererklæringer og eksport af luftforsvarsmisiler.

FN's Generalforsamlings resolutioner nr. 52/38J og 53/77E

Et panel af regeringsekspertes udpeget af FN's generalsekretær anbefalede i 1997 i en rapport om småkalibrede våben bl.a. at udvise tilbageholdenhed med hensyn til overførsel af overskydende våben hos politi og forsvar og overveje destruktion. Generalforsamlingens resolutioner anbefaler medlemsstaterne så vidt muligt at gennemføre de relevante anbefalinger i rapporten.

FN's handlingsprogram til bekæmpelse af illegal handel med håndvåben og lette våben

Handlingsprogrammet blev vedtaget enstemmigt på FN's håndvåbenskonference i New York i juli 2001 og sigter på bekæmpelse af den illegale handel med håndvåben og lette våben. Medlemsstaterne påtager sig i handlingsprogrammet at føre kontrol med eksport, transit og formidling af overførsler (brokering) af håndvåben og lette våben.

FN's våbenprotokol

FN's våbenprotokol¹ forpligter blandt andet medlemsstaterne til at etablere eller opretholde en effektiv tilladelsesordning vedrørende eksport- og import af skydevåben samt dele, komponenter og ammunition hertil. Protokollen forpligter endvidere medlemsstaterne til at kriminalisere overførsel, herunder transport, af skydevåben mellem to medlemsstater, hvis disse lande ikke har givet de nødvendige tilladelser til eksport eller import. I øvrigt pålægger protokollen medlemsstaterne at overveje regulering af våbenformidling for så vidt angår de skydevåben mv., der er omfattet af protokollen.

Wassenaar Arrangementet

Wassenaar Arrangementet har til formål at bidrage til regional og international sikkerhed gennem større åbenhed og ansvarlighed i forbindelse med eksport af våben samt dual-use produkter og teknologier, der kan anvendes såvel civilt som militært. Fra 2001 har Arrangementet også udtrykkeligt haft til formål at forhindre kontrollerede produkter i at falde i hænderne på terrorister. Arrangementet blev oprettet i 1996 og har sekretariat i Wien. Danmark har været medlem fra starten.

Medlemmerne har udarbejdet en fælles liste over våben og dual-use produkter, som skal undergives eksportkontrol og vedtaget særlige retningslinier for eksport af håndvåben og lette våben samt luftforsvarsmissiler (MANPADS). De udveksler information om deres eksport af våben og dual-use produkter samt om andre spørgsmål af fælles interesse.

Samarbejdet er uformelt. Beslutninger om konkrete eksportansøgninger træffes således af det enkelte medlemsland. I Danmark sker det efter ansøgning til Justitsministeriet, når det gælder våben, og Erhvervs- og Byggestyrelsen når det gælder dual-use produkter.

EU's samarbejde om eksportkontrol med dual-use produkter

Retsgrundlaget for eksportkontrollen med dual-use produkter i Danmark og de øvrige EU-lande er EU's forordning nr. 1334 af 22. juni 2000, som sætter medlemsstaterne i stand til at opfylde de forpligtelser, som de har påtaget sig ved ratifikation af internationale traktater eller som deltager i eksportkontrolregimerne. EU-forordningen indeholder regler og procedurer for udstedelse af udførselstilladelser for dual-use produkter samt en samlet kontrolliste over produkter, som er under eksportkontrol.

---

¹ Protocol against the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition supplementing the United Nations Convention against transnational crime.

Bekendtgørelse af lov om våben og eksplosivstoffer

Herved bekendtgøres lov om våben og eksplosivstoffer, jf. lovbekendtgørelse nr. 67 af 26. januar 2000 med de ændringer, der følger af § 23 i lov nr. 433 af 31. maj 2000, § 4 i lov nr. 378 af 6. juni 2002, lov nr. 217 af 31. marts 2004 og lov nr. 353 af 19. maj 2004.

.....

§ 6. Det er forbudt uden tilladelse fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, i hvert enkelt tilfælde at udføre:

- 1) Våben af enhver art med undtagelse af jagtvåben,
- 2) ammunition med undtagelse af ammunition til jagtvåben,
- 3) materiel til land-, sø- eller luftkrig,
- 4) maskiner, instrumenter, apparater og andre produktionsmidler, der overvejende anvendes til fremstilling eller vedligeholdelse af våben, ammunition eller krigsmateriel, samt dele og tilbehør til sådanne produktionsmidler,
- 5) eksplosivstoffer, der er omfattet af forbudet i § 1.

Stk. 2. Justitsministeren kan udstede forbud mod, at der udføres våben og ammunition af nogen art.

§ 6 a. Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser, hvorefter personer, der indrejser til landet for at deltage i jagt eller skydekurrencer, eller som udrejser herfra med sådant formål, uden tilladelse kan medføre jagt- og konkurrencevåben samt ammunition hertil.

.....

§ 7 a. Justitsministeren kan efter forhandling med udenrigsministeren fastsætte bestemmelser om forbud mod transport af de i § 6, stk. 1, nævnte våben m.v. mellem tredjelande, når der er tale om nærmere bestemte modtagerlande.

Stk. 2. Det er forbudt at transportere de i stk. 1 nævnte våben m.v. mellem tredjelande, hvis der ikke fra de kompetente myndigheder i afsender- og modtagerlandet foreligger de efter lovgivningen i vedkommende lande nødvendige tilladelser til henholdsvis udførsel og indførsel.

Stk. 3. Justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, kan meddele dispensation fra de i stk. 1 og 2 nævnte forbud.

Stk. 4. Justitsministeren kan bestemme, at stk. 1 og 2 skal gælde våben af enhver art.

.....

§ 10. Med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år straffes den, der overtræder §§ 1-2 a, § 2 c, § 2 d, § 5, § 6, stk. 1, og § 7. På samme måde straffes den, der forsætligt eller ved grov uagtsomhed overtræder § 7 a, stk. 2.

Stk. 2. Består overtrædelser i besiddelse af skydevåben under særlig skærpende omstændigheder, herunder besiddelse af skydevåben med tilhørende ammunition på offentligt tilgængelige steder eller gentagne tilfælde af besiddelse af skydevåben, er straffen fængsel indtil 2 år.

Stk. 3. Overtrædelse af § 4, stk. 1 eller 2, straffes med bøde. Straffen kan stige til fængsel i 2 år, når den pågældende tidligere er straffet for overtrædelse af § 4, stk. 1 eller 2. Straffelovens § 81, stk. 1, finder ikke anvendelse.

Stk. 4. I forskrifter, der udfærdiges efter loven, kan der fastsættes straf af bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 5. Der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Lov nr. 400 af 13. juni 1990 som ændret ved lov nr. 386 af 20. maj 1992 og lov nr. 433 af 31. maj 2000.

Lov om krigsmateriel m.v.

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt: Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1. Lovens regler om krigsmateriel finder anvendelse på:

- 1) Materiel, som er konstrueret til militær anvendelse, og som ikke finder civil anvendelse.
- 2) Skydevåben bortset fra våben, der er specielt konstrueret til jagtbrug, sportsbrug eller lignende.
- 3) Ammunition, som kan anvendes til militære formål.
- 4) Krudt og sprængstoffer.
- 5) Komponenter og dele, som er konstrueret til at anvendes i materiel m.v. som nævnt ovenfor, og som ikke finder civil anvendelse.

Stk. 2. Virksomheder, som staten ejer, er ikke omfattet af loven.

§ 2. Krigsmateriel må kun fremstilles, hvis justitsministeren giver tilladelse dertil. Justitsministeren fastsætter de nærmere vilkår for tilladelsen.

Stk. 2. Tilladelse kan kun gives til virksomheder, der opfylder betingelserne i §§ 4-6.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om form og indhold for ansøgninger om tilladelse.

§ 3. En tilladelse efter § 2, stk. 1, kan tilbagekaldes, når særlige forhold taler derfor.

§ 4. Krigsmateriel må fremstilles i personligt drevne virksomheder, hvis indehaveren er dansk statsborger. Aktieselskaber, anpartsselskaber, andelsselskaber eller lignende, som fremstiller krigsmateriel, skal have hjemsted i Danmark.

§ 5. Direktører og tegningsberettigede medarbejdere i virksomheder, som fremstiller krigsmateriel, skal være danske statsborgere. Mindst 80 pct. af bestyrelsesmedlemmerne skal ligeledes være danske statsborgere.

§ 6. I en virksomhed, som fremstiller krigsmateriel, skal mindst 60 pct. af selskabskapitalen være dansk ejet. Udlændinge må dog tilsammen kun eje en så stor del af selskabskapitalen i et selskab eller lignende, at de tilsammen højst repræsenterer 20 pct. af stemmerne.

Stk. 2. Udlændinge må i øvrigt ikke gennem besiddelse af kapital eller på anden måde udøve bestemmende indflydelse på en virksomhed, der producerer krigsmateriel.

Stk. 3. Aktierne i et selskab, som fremstiller krigsmateriel, skal udstedes på navn.

§ 7. Virksomheder, som fremstiller krigsmateriel, må kun optage udenlandske lån eller lån med udenlandsk garanti med samtykke fra justitsministeren.

§ 8. Justitsministeren afgiver hvert år til Det Udenrigspolitiske Nævn en beretning om antallet af tilladelser efter § 2 til fremstilling af krigsmateriel samt om, hvilke former for krigsmateriel tilladelserne omfatter.

§ 9. Justitsministeren kan fastsætte regler om salg af krigsmateriel, herunder om, at salg kun må ske med ministerens tilladelse.

§ 10. Virksomheder, som fremstiller krigsmateriel, er underkastet tilsyn af Statens Våbenkontrol.

Stk. 2. Statens Våbenkontrol består af 5 medlemmer. Justitsministeren udnævner våbenkontrollens formand, forsvarsministeren udnævner 2 medlemmer, og industriministeren og økonomiministeren udnævner hver 1 medlem.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte en forretningsorden for våbenkontrollen.

§ 11. Virksomheder, som fremstiller krigsmateriel, skal efter anmodning give Statens Våbenkontrol enhver oplysning om virksomheden og dens produktion, herunder om økonomiske og regnskabsmæssige forhold. Våbenkontrollen har adgang til forretningsbøger af enhver art, aktiebøger, regnskabsbilag, kontrakter og andet materiale, som efter våbenkontrollens skøn er nødvendigt for våbenkontrollen.

Stk. 2. Virksomheden skal senest 3 måneder efter regnskabsårets slutning indsende årsregnskab til våbenkontrollen.

§ 12. Statens Våbenkontrol eller de personer, som våbenkontrollen bemyndiger dertil, har, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid uden retskendelse og mod behørig legitimation adgang til virksomheder, der fremstiller krigsmateriel, med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for våbenkontrollens virksomhed.

Stk. 2. Ansatte i virksomheden og dens indehaver skal efter våbenkontrollens bestemmelser yde våbenkontrollen vejledning og hjælp under tilsyn efter stk. 1.

§ 13. Virksomheder, som har tilladelse til fremstilling af krigsmateriel, skal betale en årlig afgift til dækning af omkostningerne ved administration af denne lov.

Stk. 2. Den samlede afgift andrager for perioden fra den 1. oktober 1990 til og med den 31. december 1990 55.000 kr., medens den for 1991 andrager 230.000 kr.

Stk. 3. For efterfølgende år reguleres den samlede afgift i henhold til den af Danmarks Statistik beregnede ændring i den gennemsnitlige samlede årsløn for statsansatte for det foregående år.

Stk. 4. Den enkelte virksomhed betaler en årlig grundafgift på 500 kr.

Stk. 5. Den årlige afgift fordeles i øvrigt mellem virksomhederne i forhold til den enkelte virksomheds omsætningsmæssige andel af virksomhedernes samlede krigsmaterielproduktion.

§ 14. Justitsministeren kan tillade, at en virksomhed, som fremstiller krigsmateriel, er undtaget fra bestemmelserne i §§ 2-7, hvis den

- 1) kun i ringe omfang fremstiller krigsmateriel,
- 2) udelukkende fremstiller sprængstoffer eller krudt eller
- 3) udelukkende beskæftiger sig med underordnede delprocesser i fremstillingen.

Stk. 2. En tilladelse efter stk. 1 kan tilbagekaldes, hvis særlige forhold taler derfor.

§ 15. Med bøde eller fængsel indtil 4 måneder straffes den, der

- 1) overtræder § 2, stk. 1, § 7, § 12, stk. 2,

- 2) tilsidesætter vilkår for en tilladelse eller
- 3) undlader efter anmodning at give oplysninger m.v. til Statens Våbenkontrol.

Stk. 2. Straffen kan under skærpende omstændigheder stige til fængsel i indtil 1 år.

Stk. 3. I forskrifter, der udstedes efter loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 4. Er overtrædelsen begået af et aktieselskab, andelsselskab, anpartsselskab eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

§ 16. I lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 510 af 19. juli 1989, som ændret ved lov nr. 840 af 20. december 1989, foretages følgende ændringer:

1. I § 63 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

» *Stk. 3.* Et medlem, der nægter at medvirke til udvikling og produktion af krigsmateriel, jf. lov om krigsmateriel m.v., anses for at have en fyldestgørende grund til at undlade at overtage arbejde eller ophøre med arbejdet, jf. stk. 1.«

Stk. 3-6 bliver herefter stk. 4-7.

2. I § 63, *stk. 5*, der bliver stk. 6, ændres »stk. 1, 3 og 4« til: »stk. 1, 3, 4 og 5«.

3. I § 63, *stk. 6*, der bliver stk. 7, ændres to steder »stk. 1, 3, 4 og 5« til: »stk. 1 og 3-6«.

4. Efter § 94 indsættes:

» **§ 94 a.** Direktøren for Arbejdsløshedsforsikringen kan fastsætte regler om tavshedspligt for oplysninger i sager om ret til dagpenge til medlemmer, der nægter at medvirke til udvikling og produktion af krigsmateriel.

Stk. 2. Fastsættes der efter stk. 1 regler om tavshedspligt, finder straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 e tilsvarende anvendelse på overtrædelse af sådanne regler.«

§ 17. I bistandsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 637 af 27. september 1989, som ændret senest ved lov nr. 256 af 25. april 1990, foretages følgende ændringer:

1. I § 40 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

» *Stk. 2.* Den, som nægter at medvirke til udvikling og produktion af krigsmateriel, fortaber ikke herved retten til ydelse af hjælp.«

Stk. 2 og *3* bliver herefter stk. 3 og 4.

2. I § 40, *stk. 3*, der bliver stk. 4, ændres »stk. 2, 1. pkt.« til: »stk. 3, 1. pkt.«.

§ 18. I våbenloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 529 af 11. december 1985, som ændret ved lov nr. 861 af 23. december 1987 og lov nr. 62 af 7. februar 1990, foretages følgende ændringer:

1. § 2 c, *stk. 1*, affattes således:

»Justitsministeren kan fastsætte regler om, at skytteforeninger under De Danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeningers Skyttegruppe, skytteforeninger under Dansk Skytte Union og skytteforeninger under Dansk Firmaidrætsforbund kan give våbenpåtegning på foreningens medlemsbeviser til skydevåben, der er optaget på Skyttegruppens, Unionens eller Firmaidrætsforbundets skydeprogrammer.«

2. I § 3 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

» *Stk. 3.* Justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, har, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse adgang til kontrol af:

- 1) Våbensamlinger.
- 2) Våbenlagre og våbenbøger hos våbenhandlere.
- 3) Krudtoplaget hos personer, der har tilladelse til genopladning af ammunition eller til køb af sortkrudt, fænghætter m.v.«

Stk. 3-4 bliver herefter stk. 4-5.

3. § 3, *stk. 3, 2. pkt.*, som bliver stk. 4, 2. pkt., affattes således:

»Forinden der fastsættes sådanne bestemmelser vedrørende skytteforeninger under De Danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeningers Skyttegruppe, skytteforeninger under Dansk Skytte Union og skytteforeninger under Dansk Firmaidrætsforbund, skal der så vidt muligt forhandles med Skyttegruppen, Unionen og Firmaidrætsforbundet.«

4. § 9, *stk. 2*, affattes således:

» *Stk. 2.* Skytteforeninger under De Danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeningers Skyttegruppe, skytteforeninger under Dansk Skytte Union og skytteforeninger under Dansk Firmaidrætsforbund kan uanset § 2, stk. 1, anskaffe og besidde våben, der er optaget på Skyttegruppens, Unionens eller Firmaidrætsforbundets skydeprogrammer, samt piber, læsestole og baskyler til de nævnte våben og ammunition dertil. Justitsministeren kan fastsætte regler herom samt om registrering af de nævnte våben m.v.«

5. I § 10, *stk. 4*, ændres »§ 73« til »kapitel 3«.

§ 19. Loven træder i kraft den 1. oktober 1990.

Stk. 2. Lov om kontrol med tilvirkning af krigsmateriel m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 626 af 15. september 1986, ophæves.

Stk. 3. Tilladelser til fremstilling af krigsmateriel, som er meddelt, bortfalder ikke ved lovens ikrafttræden.

§ 20. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland. Loven kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne eller Grønland med de afvigelser, som landsdelenes særlige forhold tilsiger.

Givet på Christiansborg Slot, den 13. juni 1990
Under Vor Kongelige Hånd og Segl
MARGRETHE R.

/ Hans Engell

Adfærdskodeks for våbeneksport i EU Vedtaget den 8. juni 1998

ADFÆRDSKODEKS FOR VÅBENEKSPORT I DEN EUROPÆISKE UNION

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,

SOM TAGER UDGANGSPUNKT I de fælles kriterier, der blev vedtaget på Det Europæiske Råds møder i Luxembourg og Lissabon i henholdsvis 1991 og 1992,

SOM ERKENDER deres særlige ansvar som våbeneksportører,

SOM ER FAST BESLUTTET PÅ at fastsætte høje fælles standarder, som bør betragtes som et minimum for forvaltning og tilbageholdenhed i forbindelse med overførsel af konventionelle våben i alle medlemsstaterne og at udbygge udvekslingen af relevante oplysninger blandt dem med henblik på at opnå større gennemsigtighed,

SOM ER FAST BESLUTTET PÅ at hindre eksport af udstyr, som kan anvendes til national undertrykkelse eller international aggression eller bidrage til regional ustabilitet,

SOM ØNSKER at styrke deres samarbejde og fremme konvergensen med hensyn til eksport af konventionelle våben inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik,

SOM NOTERER SIG de supplerende foranstaltninger, som Unionen har truffet mod ulovlig overførsel gennem EU-programmet vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af ulovlig handel med konventionelle våben,

SOM ERKENDER, at medlemsstaterne ønsker at opretholde en forsvarsindustri som en del af deres industrielle grundlag samt af deres forsvarsindsats, og

SOM ERKENDER, at staterne har ret til at overføre midler til selvforsvar, som er i overensstemmelse med retten til selvforsvar som anerkendt i FN's pagt,

HAR VEDTAGET FØLGENDE ADFÆRDSKODEKS OG OPERATIVE BESTEMMELSER:

KRITERIUM 1

Respekt for medlemsstaternes internationale forpligtelser, især sanktioner, der indføres af FN's sikkerhedsråd og fællesskabet, aftaler om ikke-spredning og andre emner samt andre internationale forpligtelser

En eksporttilladelse nægtes, hvis godkendelse heraf ikke ville være i overensstemmelse med bl.a.:

a) medlemsstaternes internationale forpligtelser og deres forpligtelser med hensyn til at håndhæve FN-, OSCE- og EU-våbenembargoer,

b) medlemsstaternes internationale forpligtelser i henhold til traktaten om ikke-spredning af kernevåben, konventionen om forbud mod biologiske våben og konventionen om forbud mod kemiske våben,

- c) medlemsstaternes forpligtelser inden for AustralienGruppen, Missile Technology Control Regime, Gruppen af Leverandører af Nukleart Materiale og Wassenaar Arrangementet,
- d) medlemsstaternes forpligtelse til ikke at eksportere nogen form for personelminer.

KRITERIUM 2

Respekten for menneskerettighederne i det endelige bestemmelsesland

Når medlemsstaterne har vurderet modtagerlandets holdning til de relevante principper i internationale menneskerettighedsinstrumenter, vil de:

- a) Ikke udstede en eksporttilladelse, hvis der er en klar risiko for, at den påtænkte eksport kunne blive anvendt til national undertrykkelse
- b) i hver enkelt sag udvise særlig omhyggelighed og tage hensyn til udstyrets art i forbindelse med udstedelse af tilladelser til lande, hvor FN's kompetente organer, Europarådet eller Den Europæiske Union har konstateret alvorlig overtrædelse af menneskerettighederne.

I denne forbindelse omfatter udstyr, som kunne blive anvendt til national undertrykkelse, bl.a. udstyr, hvor der er beviser for, at den påtænkte endelige bruger har anvendt dette eller tilsvarende udstyr til national undertrykkelse, eller hvor der er grund til at formode, at udstyret vil blive anvendt til andre formål end det angivne eller vil blive sendt til en anden endelig bruger end den angivne med henblik på national undertrykkelse. I tråd med de operative bestemmelser i punkt 1 i denne kodeks vil udstyrets art blive overvejet omhyggeligt, især hvis det påtænkes anvendt med henblik på den nationale sikkerhed. National undertrykkelse omfatter bl.a. tortur og anden grusom, umenneskelig og nedværdigende behandling eller straf, summariske eller vilkårlige henrettelser, forsvindinger, vilkårlige arrestationer, og andre alvorlige krænkelse af menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder som fastsat i relevante internationale menneskerettighedsinstrumenter, herunder verdenserklæringen om menneskerettigheder og den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder.

KRITERIUM 3

Den interne situation i det endelige bestemmelsesland, set som en funktion af spændinger eller væbnede konflikter

Medlemsstaterne tillader ikke eksport, som kan udløse eller forlænge væbnede konflikter eller forværre eksisterende spændinger eller konflikter i det endelige bestemmelsesland.

KRITERIUM 4

Opretholdelse af regional fred, sikkerhed og stabilitet

Medlemsstaterne udsteder ikke en eksporttilladelse, hvis der foreligger en klar risiko for, at den påtænkte modtager vil anvende de potentielle eksportvarer aggressivt mod et andet land eller til at forsvare et territorialt krav med magt.

Når medlemsstaterne overvejer disse risici, tager de bl.a. hensyn til følgende:

- a) om der består eller er sandsynlighed for, at der vil opstå en væbnet konflikt mellem modtageren og et andet land,
- b) om der består et krav på et nabolands territorium, som modtageren tidligere har forsøgt eller truet med at gennemtvinge med magt,
- c) om der er sandsynlighed for, at udstyret vil blive anvendt til andre formål end til legitime nationale sikkerheds- og forsvarsmæssige opgaver i modtagerlandet,
- d) nødvendigheden af at undgå at påvirke den regionale stabilitet væsentligt i negativ retning.

KRITERIUM 5

Den nationale sikkerhed i medlemsstaterne og i de territorier, hvis eksterne forbindelser henhører under en medlemsstats ansvar, samt den nationale sikkerhed i venligtsindede og allierede lande

Medlemsstaterne tager hensyn til følgende:

- a) den potentielle virkning af den påtænkte eksport på deres egne samt venligtsindede landes, allieredes og andre medlemsstats forsvars- og sikkerhedsinteresser, men anerkender, at denne faktor ikke kan indvirke på hensynet til kriterierne om respekt for menneskerettighederne og regional fred, sikkerhed og stabilitet;
- b) risikoen for anvendelse af de pågældende varer mod deres egne eller venligtsindede landes, allieredes eller andre medlemsstats styrker,
- c) risikoen for "reverse engineering" eller utilsigtet teknologioverførsel.

KRITERIUM 6

Køberlandets adfærd over for det internationale samfund, især hvad angår dets holdning til terrorisme, arten af dets alliancer og respekten for folkeretten

Medlemsstaterne tager bl.a. hensyn til køberlandets hidtidige adfærd for så vidt angår:

- a) støtte eller tilskyndelse til terrorisme og international organiseret kriminalitet,
- b) overholdelse af internationale forpligtelser, især med hensyn til ikke-anvendelse af magt, bl.a. i henhold til humanitær folkeret vedrørende internationale eller lokale konflikter,
- c) forpligtelse til ikke-spredning og andre områder inden for våbenkontrol og nedrustning, især undertegnelse, ratifikation og gennemførelse af de relevante våbenkontrol- og nedrustningskonventioner, der henvises til i litra b) under kriterium 1.

KRITERIUM 7

Risikoen for, at udstyret vil blive anvendt til andre formål i køberlandet eller reeksporteret på uønskede betingelser

Ved vurderingen af virkningen af den påtænkte eksport på importlandet og af risikoen for, at de eksporterede varer bliver omdirigeret til en uønsket endelig bruger, tages der hensyn til følgende:

- a) modtagerlandets legitime forsvarsmæssige interesser og nationale sikkerhedsinteresser, herunder eventuel medvirken i FN's eller andre fredsbevarende aktiviteter,
- b) modtagerlandets tekniske evne til at anvende udstyret,
- c) modtagerlandets evne til at foretage effektiv eksportkontrol,
- d) risikoen for, at våbnene reeksporteres eller omdirigeres til terroristorganisationer (antiterroristudstyr vil skulle overvejes ganske specielt i denne sammenhæng).

KRITERIUM 8

Våbeneksportens forenelighed med modtagerlandets tekniske og økonomiske formåen, under hensyn til det ønskværdige i, at stater får deres legitime sikkerheds- og forsvarsmæssige behov dækket med mindst mulig anvendelse af menneskelige og økonomiske ressourcer til militær udrustning

Staterne vil på grundlag af oplysninger i rapporter fra relevante kilder så som UNDP, Verdensbanken, IMF og OECD vurdere, om den påtænkte eksport i alvorlig grad vil hæmme en bæredygtig udvikling i modtagerlandet. De vil i den forbindelse vurdere den relative størrelse af modtagerlandets militære og sociale udgifter, også under hensyntagen til eventuel EU-bistand eller bilateral bistand.

OPERATIVE BESTEMMELSER

1. Hver medlemsstat vurderer fra sag til sag ansøgningerne om eksporttilladelse for militært udstyr ud fra bestemmelserne i adfærdskodeksen.
2. Kodeksen indskrænker ikke medlemsstaternes ret til at føre en mere restriktiv politik på nationalt plan.
3. Medlemsstaterne udsender gennem diplomatiske kanaler nærmere oplysninger om tilladelser, der er nægtet i overensstemmelse med adfærdskodeksen for militært udstyr tillige med en forklaring på, hvorfor tilladelsen er blevet nægtet. De oplysninger, der skal meddeles, følger i form af et udkast til formular opført i bilaget. Inden en eller flere medlemsstater udsteder en tilladelse, som er blevet nægtet af en anden medlemsstat for en i det væsentlige identisk transaktion inden for de seneste tre år, skal den først høre den eller de medlemsstater, som nægtede tilladelsen. Hvis medlemsstaten efter konsultationer alligevel beslutter at udstede en tilladelse, skal den underrette den eller de medlemsstater, der oprindeligt nægtede at give tilladelse, og give en udførlig begrundelse for sin beslutning.

Beslutningen om at overdrage eller nægte at overdrage militært udstyr vil fortsat ligge hos den enkelte medlemsstat. En tilladelse er nægtet, når medlemsstaten har afslået at tillade det egentlige salg eller den egentlige fysiske eksport af det pågældende militære udstyr, hvis der ellers ville have fundet et salg sted, eller hvis den relevante kontrakt ellers ville være blevet indgået. Et anmeldelsespligtigt afslag kan i overensstemmelse med nationale procedurer også omfatte en nægtelse af tilladelse til at indlede forhandlinger eller et negativt svar på at foretage en formel indledende undersøgelse angående en konkret ordre.

4. Medlemsstaterne holder sådanne afslag og konsultationer fortrolige og anvender dem ikke til kommercielle formål.

5. Medlemsstaterne arbejder for snarlig vedtagelse af en fælles liste over militært udstyr omfattet af adfærdskodeksen, der skal udarbejdes på grundlag af tilsvarende nationale og internationale lister. Indtil den fælles liste er vedtaget, vil anvendelsen af kodeksen blive baseret på nationale kontroller, suppleret, hvor dette er relevant, med elementer fra internationale lister.

6. Kriterierne i denne kodeks og høringsproceduren i de operative bestemmelser punkt 3 vil også komme til at gælde for varer med dobbelt anvendelse, som specificeret i bilag 1 til Rådets afgørelse 94/942/FUSP , hvis der er grund til at formode, at de væbnede styrker eller de nationale sikkerhedsstyrker eller lignende enheder i modtagerlandet vil være de endelige brugere af varerne.

7. For at gøre denne kodeks så effektiv som muligt arbejder Den Europæiske Unions medlemsstater inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik for at styrke deres samarbejde og fremme konvergens med hensyn til eksport af konventionelle våben.

8. Hver medlemsstat sender de andre medlemsstater en fortrolig årsberetning om sin eksport af forsvarsmateriel og om anvendelsen af adfærdskodeksen. Disse beretninger drøftes på et årligt møde inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. På dette møde vurderer man også, hvordan kodeksen virker, indkredser de forbedringer, der eventuelt skal foretages, og fremsender en samlet beretning, som bygger på bidrag fra medlemsstaterne til Rådet til godkendelse.

9. Medlemsstaterne vurderer i givet fald inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik situationen i de lande, der modtager eller ønsker at modtage våbeneksport fra medlemsstaterne, ud fra adfærdskodeksens principper og kriterier.

10. Det anerkendes, at medlemsstater, når det er relevant, også kan tage hensyn til virkningen af den påtænkte eksport på deres økonomiske, sociale, kommercielle og industrielle interesser, men at disse faktorer ikke indvirker på anvendelsen af ovennævnte kriterier.

11. Medlemsstaterne gør alt for at tilskynde andre våbeneksporterende stater til at tiltræde principperne i denne adfærdskodeks.

12. Denne adfærdskodeks og de operative bestemmelser træder i stedet for tidligere uddybninger af de fælles kriterier fra 1991 og 1992.

BILAG

Oplysninger der skal meddeles

... (medlemsstatens navn) underretter hermed sine partnere om følgende afslag i henhold til Den Europæiske Unions adfærdskodeks:

Bestemmelsesland:...

Kort beskrivelse af udstyret, herunder mængde og i givet fald tekniske specifikationer:...

Påtænkt varemottager:...

Påtænkt endelig bruger (hvis forskellig fra varemottager):...

Begrundelse for afslag: ...

Dato for afslaget: ...

Kategorier af militært udstyr på EU's Fælles Liste

1. Visse glatløbende våben med en kaliber på under 20 mm, andre våben og automatiske våben med en kaliber på 12,7 mm (0,50 tommer) eller herunder samt tilbehør og specialdesignede komponenter hertil.
2. Glatløbende våben med en kaliber på over 20 mm eller derover, andre våben eller andet forsvarsmateriel med en kaliber på over 12,7 mm (0,50 tommer), lavetter samt visse former for tilbehør og specielt designede komponenter hertil.
3. Ammunition specielt designet til våben under position 1, 2 eller 12 og tempereringsanordninger specielt designet til sådan ammunition samt specielt designede komponenter hertil.
4. Bomber, torpedoer, raketter, missiler, andre eksplosive anordninger og ladninger samt tilhørende udstyr samt visse former for tilbehør, der er specielt designet til militær anvendelse, og komponenter specielt designet hertil.
5. Ildkontrol og tilhørende advarsels- og alarmudstyr samt visse tilhørende systemer, prøve- og indstillingsudstyr samt udstyr til modforanstaltninger, der er specielt designet til militær anvendelse, og specielt designede komponenter og specielt designet tilbehør hertil.
6. Landkøretøjer og komponenter hertil der specielt er designet eller modificeret til militær anvendelse samt køretøjer med træk på alle hjul, der kan anvendes i terræn, og som er fremstillet eller udstyret med materialer til ballistisk beskyttelse svarende til niveau III eller derover.
7. Visse kemiske eller biologiske toksiske midler (agents), tåregasser, radioaktivt materiale, beslægtet udstyr, komponenter, materialer og teknologi.
8. Diverse energimaterialer, herunder sprængstoffer, samt beslægtede stoffer.
9. Krigsskibe og visse former for særligt udstyr og tilbehør til skibe og komponenter hertil, som er specielt designet til militær anvendelse.
10. Visse former for fly, ubemandede luftfartøjer, flymotorer og udstyr til fly samt hermed beslægtet udstyr og komponenter, der er specielt designet eller modificeret til militær anvendelse.
11. Elektronisk udstyr, der ikke er underlagt eksportkontrol i henhold til andre punkter på listen, og som er specielt designet til militær anvendelse, og komponenter, som er specielt designet hertil.
12. Visse våbensystemer med høj kinetisk energi og dermed beslægtet udstyr og komponenter, som er specielt designet hertil.
13. Visse former for panser- eller beskyttelsesudstyr samt konstruktioner og komponenter.
14. Specialudstyr til militær træning eller til simulering af militære scenarier, simulatorer, der er specielt designet til oplæring i brugen af skydevåben eller våben, der er underlagt eksportkontrol i henhold til punkt 1 eller 2, samt komponenter og tilbehør, som er specielt designet hertil.
15. Diverse former for billedudstyr eller udstyr til modforanstaltninger, der er specielt designet til militær anvendelse, og specielt designede komponenter og tilbehør hertil.
16. Smedede, støbte eller andre ufærdige produkter, hvis anvendelse i et produkt, der er underlagt eksportkontrol, kan påvises ved materialets sammensætning, form eller funktion, og som er specielt designet til produkter, der er underlagt eksportkontrol i henhold til punkt 1-4, 6, 9, 10, 12 eller 19.
17. Diverse udstyr, materialer og arkiver og komponenter specielt designet hertil.
18. Udstyr til fremstilling af produkter opført på EU's våbenliste.
19. Dirigerede energivåbensystemer, tilhørende udstyr, udstyr til modforanstaltninger og testmodeller samt komponenter specielt designet dertil.
20. Diverse kryogenisk og "superledende" udstyr samt komponenter og tilbehør specielt designet hertil.
21. Visse former for software.
22. Visse former for teknologi.

B

RÅDETS FORORDNING (EF) Nr. 1334/2000**af 22. juni 2000****om en fællesskabsordning for kontrol med udførslen af produkter og teknologi med dobbelt anvendelse**

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —
under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 133,

under henvisning til forslag fra Kommissionen ⁽¹⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Produkter med dobbelt anvendelse (produkter, herunder software og teknologier, med dobbelt anvendelse) bør underkastes en effektiv kontrol ved deres udførsel fra Fællesskabet.
- (2) Et effektivt fælles system til kontrol med udførslen af produkter med dobbelt anvendelse er nødvendigt for at leve op til medlemsstaternes internationale forpligtelser og ansvar, navnlig med hensyn til ikke-spredning, samt Den Europæiske Unions internationale forpligtelser og ansvar.
- (3) Tilstedeværelsen af et fælles kontrolsystem og harmoniserede politikker med hensyn til håndhævelse og overvågning i alle medlemsstater er en forudsætning for at etablere fri bevægelighed for produkter med dobbelt anvendelse inden for Fællesskabet.
- (4) Den nuværende ordning for kontrol med udførslen af produkter med dobbelt anvendelse, der indførtes ved forordning (EF) nr. 3381/94 ⁽²⁾ og afgørelse 94/942/FUSP ⁽³⁾, bør harmoniseres yderligere for fortsat at sikre en effektiv anvendelse af kontrollen.
- (5) Fælles lister over produkter med dobbelt anvendelse, bestemmelsessteder og retningslinjer er afgørende elementer i en effektiv ordning for kontrol med udførsel; sådanne lister er fastsat ved afgørelse 94/942/FUSP med efterfølgende ændringer og bør indarbejdes i nærværende forordning.
- (6) Ansvar for afgørelserne om ansøgninger om udførselstilladelser ligger hos de nationale myndigheder; nationale bestemmelser og afgørelser, der påvirker udførsel af produkter med dobbelt anvendelse, skal træffes inden for rammerne af den fælles handelspolitik, herunder navnlig Rådets forordning (EØF) nr. 2603/69 af 20. december 1969 om fastlæggelse af en fælles udførselsordning ⁽⁴⁾.
- (7) Afgørelser om ajourføring af de fælles lister over produkter med dobbelt anvendelse skal være i fuld overensstemmelse med de forpligtelser og tilsagn, som hver medlemsstat har accepteret som deltager i de relevante internationale ikke-spredningsregimer og eksportkontrolordninger eller ved ratificering af relevante internationale traktater.
- (8) Overførsel af software og teknologi ved hjælp af elektroniske medier, telefax eller telefon til bestemmelsessteder uden for Fællesskabet bør også kontrolleres.
- (9) Der bør lægges særlig vægt på spørgsmål om genudførsel og endelig anvendelse.
- (10) Den 22. september 1998 undertegnede repræsentanter for medlemsstaterne og Europa-Kommissionen tillægsprotokoller til

(1) EFT C 399 af 21.12.1998, s. 1.

(2) EFT L 367 af 31.12.1994, s. 1. Forordningen er ændret ved forordning (EF) nr. 837/95 (EFT L 90 af 21.4.1995, s. 1).

(3) EFT L 367 af 31.12.1994, s. 8. Afgørelsen er senest ændret ved afgørelse 2000/243/FUSP (EFT L 82 af 1.4.2000, s. 1).

(4) EFT L 324 af 27.12.1969, s. 25. Forordningen er senest ændret ved forordning (EØF) nr. 3918/91 (EFT L 372 af 31.12.1991, s. 31).

B

de respektive aftaler om kontrol mellem medlemsstaterne, Det Europæiske Atomenergifællesskab og Den Internationale Atomenergiorganisation, der blandt andre foranstaltninger forpligter medlemsstaterne til at oplyse om specificeret udstyr og ikke-nukleart materiale.

- (11) Fællesskabet har vedtaget et sæt toldbestemmelser, der er indeholdt i Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 af 12. oktober 1992 om indførelse af en EF-toldkodeks ⁽¹⁾ og i Kommissionens forordning (EØF) nr. 2454/93 om gennemførelsesbestemmelser til forordning (EØF) nr. 2913/92 ⁽²⁾, hvori der bl.a. er bestemmelser for udførsel og genudførsel af varer; intet i nærværende forordning indskrænker de beføjelser, der gælder i henhold til og i kraft af kodeksen og gennemførelsesbestemmelserne hertil.
- (12) I henhold til og inden for rammerne af traktatens artikel 30 og så længe der ikke er en højere grad af harmonisering, vil medlemsstaterne fortsat have ret til at foretage kontrol af overførsler af visse produkter med dobbelt anvendelse inden for Fællesskabet for at beskytte den offentlige orden eller sikkerhed; såfremt effektiviteten af kontrollen med udførsler fra Fællesskabet er afhængig af denne kontrol, vil den med mellemrum blive taget op til fornyet behandling af Rådet.
- (13) For at sikre, at denne forordning anvendes korrekt, skal hver medlemsstat træffe foranstaltninger, der giver de kompetente myndigheder passende beføjelser.
- (14) Hver medlemsstat bør fastsætte de sanktioner, der finder anvendelse i tilfælde af overtrædelse af denne forordnings bestemmelser.
- (15) Europa-Parlamentet har givet udtryk for sine synspunkter i sin beslutning af 13. april 1999 ⁽³⁾.
- (16) Forordning (EF) nr. 3381/94 bør ophæves i betragtning af det ovenfor anførte —

UDSTEDT FØLGENDE FORORDNING:

KAPITEL I

Formål og definitioner

Artikel 1

Ved denne forordning indføres en fællesskabsordning for kontrol med udførslen af produkter med dobbelt anvendelse.

Artikel 2

I denne forordning forstås ved:

- a) »produkter med dobbelt anvendelse«: produkter, herunder software og teknologier, der kan anvendes til såvel civile som militære formål, samt alle varer, der kan anvendes både til ikke-eksplosive formål og til på enhver måde at fremme fabrikation af nukleare våben eller andre nukleare sprænglegemer
- b) »udførsel«:
  - i) en udførselsprocedure i henhold til artikel 161 i EF-toldkodeksen
  - ii) en genudførsel i henhold til artikel 182 i nævnte kodeks, og

⁽¹⁾ EFT L 302 af 19.10.1992, s. 1. Forordningen er senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 955/1999 (EFT L 119 af 7.5.1999, s. 1).

⁽²⁾ EFT L 253 af 11.10.1993, s. 1. Forordningen er senest ændret ved forordning (EF) nr. 1662/1999 (EFT L 197 af 29.7.1999, s. 25).

⁽³⁾ EFT C 219 af 30.7.1999, s. 34.

B

- iii) overførsel af software eller teknologi ved hjælp af elektroniske medier, telefax eller telefon til et bestemmelsessted uden for Fællesskabet; dette gælder kun for mundtlig overførsel af teknologi pr. telefon, hvis teknologien er indeholdt i et dokument, hvoraf den relevante del oplæses pr. telefon eller beskrives pr. telefon på en sådan måde, at der i alt væsentligt opnås samme resultat
- c) »eksportør«: en fysisk eller juridisk person, for hvis regning der foretages udførselsangivelse, dvs. den person, der på det tidspunkt, hvor angivelsen antages, har kontrakten med modtageren i tredjelandet og har beføjelse til at beslutte, at produktet skal sendes ud af Fællesskabets toldområde. Hvis der ikke er indgået nogen udførselskontrakt, eller hvis indehaveren af kontrakten ikke handler for egen regning, er beføjelsen til at beslutte, at produktet skal sendes ud af Fællesskabets toldområde, afgørende.
Ved eksportør forstås også en fysisk eller juridisk person, der beslutter at overføre software eller teknologi ved hjælp af elektroniske medier, telefax eller telefon til et bestemmelsessted uden for Fællesskabet.
Når ejendomsretten til at disponere over produktet med dobbelt anvendelse ifølge den kontrakt, i henhold til hvilken udførslen finder sted, indehaves af en person, der har hjemsted uden for Fællesskabet, betragtes den kontrahent, der har hjemsted i Fællesskabet, som eksportør
- d) »udførselsangivelse«: den handling, ved hvilken en person i behørig form og efter de foreskrevne regler tilkendegiver at ville angive et produkt med dobbelt anvendelse til toldproceduren for udførsel.

KAPITEL II

Anvendelsesområde*Artikel 3*

1. Der kræves tilladelse til udførsel af de produkter med dobbelt anvendelse, der er anført i bilag I.
2. Der kan i henhold til artikel 4 eller 5 også kræves tilladelse til at udføre visse produkter med dobbelt anvendelse, der ikke er opført på listen i bilag I, til alle eller visse bestemmelsessteder.
3. Denne forordning gælder dog ikke for levering af tjenesteydelser eller overførsel af teknologi, hvis denne levering eller overførsel indebærer grænseoverskridende bevægelse af fysiske personer.
4. Denne forordning finder ikke anvendelse på produkter med dobbelt anvendelse, der kun passerer gennem Fællesskabet, dvs. produkter, der ikke tildeles nogen anden toldgodkendt behandling eller anvendelse end proceduren for ekstern forsendelse, eller som blot tilføres til en frizone eller et frilager, og for hvilke der ikke skal opbevares optegnelser i et godkendt lagerregnskab.

Artikel 4

1. Der kræves tilladelse til udførsel af produkter med dobbelt anvendelse, der ikke er opført på listen i bilag I, hvis eksportøren af de kompetente myndigheder i den medlemsstat, hvor han har hjemsted, er blevet gjort bekendt med, at de pågældende produkter helt eller delvis er eller kan være bestemt til anvendelse i forbindelse med udvikling, fremstilling, håndtering, anvendelse, vedligeholdelse, oplagring, sporing, identificering eller spredning af kemiske, biologiske eller nukleare våben eller andre nukleare sprænglegemer eller til udvikling, fremstilling, vedligeholdelse eller oplagring af missiler, der kan fremføre sådanne våben.
2. Der kræves også tilladelse til udførsel af produkter med dobbelt anvendelse, der ikke er opført på listen i bilag I, hvis køberlandet eller bestemmelseslandet er genstand for en våbenembargo i henhold til en fælles holdning eller en fælles aktion vedtaget af Rådet eller ved en afgørelse truffet af OSCE eller en våbenembargo i henhold til en

B

bindende resolution fra De Forenede Nationers Sikkerhedsråd, og hvis eksportøren af de i stk. 1 omhandlede myndigheder er blevet gjort bekendt med, at de pågældende produkter helt eller delvis er eller kan være bestemt til militær endelig anvendelse. Med henblik på dette stykke forstås ved »militær endelig anvendelse«:

- a) inkorporering i militære produkter, der er opført på medlemsstaternes militære liste
- b) anvendelse af fremstillings-, afprøvnings- eller analyseudstyr og komponenter hertil til udvikling, fremstilling eller vedligeholdelse af militære produkter, der er opført på ovennævnte liste
- c) anvendelse af ufærdige produkter på et anlæg til fremstilling af militære produkter, der er opført på ovennævnte liste.

3. Der kræves ligeledes tilladelse til udførsel af produkter med dobbelt anvendelse, der ikke er opført på listen i bilag I, hvis de i stk. 1 omhandlede myndigheder har meddelt eksportøren, at de pågældende produkter helt eller delvis er eller kan være bestemt til anvendelse som dele eller komponenter i militære produkter, der er opført på den nationale militære liste, og som er blevet udført fra denne medlemsstats område uden tilladelse eller under tilsidesættelse af en tilladelse foreskrevet i den pågældende medlemsstats nationale lovgivning.

4. Hvis en eksportør har kendskab til, at produkter med dobbelt anvendelse, som han agter at udføre, og som ikke er opført på listen i bilag I, helt eller delvis er bestemt til en af de i stk. 1, 2 og 3 nævnte anvendelser, skal han meddele dette til de i stk. 1 omhandlede myndigheder, som afgør, om det er hensigtsmæssigt at kræve tilladelse til udførslen.

5. En medlemsstat kan vedtage eller opretholde national lovgivning, hvorefter der kræves tilladelse til udførsel af produkter med dobbelt anvendelse, der ikke er opført på listen i bilag I, hvis eksportøren har begrundet mistanke om, at de pågældende produkter helt eller delvis er eller kan være bestemt til en af de i stk. 1 nævnte anvendelser.

6. En medlemsstat, der ved anvendelse af stk. 1-5 kræver tilladelse til udførsel for et produkt med dobbelt anvendelse, der ikke er opført på listen i bilag I, underretter om nødvendigt de øvrige medlemsstater og Kommissionen herom. De øvrige medlemsstater tager behørigt hensyn til disse oplysninger og underretter i det omfang, det er muligt, deres toldsteder og andre relevante nationale myndigheder.

7. Artikel 9, stk. 2 og 3, finder anvendelse på produkter med dobbelt anvendelse, der ikke er opført på listen i bilag I.

8. Denne forordning anfægter ikke medlemsstaternes ret til at træffe nationale foranstaltninger i henhold til artikel 11 i forordning (EØF) nr. 2603/69.

Artikel 5

1. En medlemsstat kan af hensyn til den offentlige sikkerhed eller menneskerettigheder forbyde eller kræve tilladelse til udførsel af produkter med dobbelt anvendelse, der ikke er opført på listen i bilag I.

2. Medlemsstaterne underretter Kommissionen om foranstaltninger, som de har vedtaget i henhold til stk. 1, så snart de er vedtaget, og angiver de nøjagtige årsager til disse foranstaltninger.

3. Medlemsstaterne underretter også straks Kommissionen om eventuelle ændringer af foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til stk. 1.

4. Kommissionen offentliggør de foranstaltninger, som der er givet underretning om i henhold til stk. 2 og 3, i C-udgaven af *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

B

KAPITEL III

Udførselstilladelse*Artikel 6*

1. Med denne forordning indføres en generel fællesskabsudførselstilladelse for visse udførsler, som omhandlet i bilag II.
2. For al anden udførsel, som der kræves tilladelse til i henhold til denne forordning, udstedes en sådan tilladelse af de kompetente myndigheder i den medlemsstat, hvor eksportøren har hjemsted. Med forbehold af begrænsningen i stk. 3 kan tilladelsen være en individuel, global eller generel tilladelse.

Tilladelsen er gyldig i hele Fællesskabet.

Der kan om fornødent knyttes visse krav og betingelser til tilladelsen, f.eks. et krav om at forelægge en erklæring om endelig anvendelse.

3. Produkter opført i del 2 i bilag II er ikke omfattet af en generel tilladelse.
4. Medlemsstaterne angiver i de generelle tilladelser, at disse ikke må anvendes, hvis eksportøren af sine myndigheder er blevet gjort bekendt med, at de pågældende produkter helt eller delvis er eller kan være bestemt til en af de anvendelser, der er nævnt i artikel 4, stk. 1, 2 og 3, eller hvis eksportøren har kendskab til, at produkterne er bestemt til de ovennævnte anvendelser.
5. I deres respektive nationale lovgivninger opretholder eller indfører medlemsstaterne mulighed for at udstede en global tilladelse til en bestemt eksportør for en type eller kategori af produkter med dobbelt anvendelse, som kan være gyldig for udførsel til et eller flere angivne lande.
6. Medlemsstaterne giver Kommissionen en liste over de myndigheder, der har beføjelse til at udstede udførselstilladelser for produkter med dobbelt anvendelse.

Kommissionen offentliggør listen over disse myndigheder i C-udgaven af *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

Artikel 7

1. Hvis de produkter med dobbelt anvendelse, for hvilke der er ansøgt om en individuel udførselstilladelse til et bestemmelsessted, der ikke er opført på listen i bilag II, eller, i tilfælde af meget følsomme produkter med dobbelt anvendelse, til ethvert bestemmelsessted, der er opført på listen i bilag IV, befinder sig eller vil befinde sig i en eller i flere andre medlemsstater end den, hvor ansøgningen er indgivet, skal dette fremgå af ansøgningen. De kompetente myndigheder i den medlemsstat, hvor ansøgningen er indgivet, skal straks høre de kompetente myndigheder i den eller de pågældende medlemsstater og give dem alle relevante oplysninger. Den eller de medlemsstater, der høres, tilkendegiver inden for en frist på ti arbejdsdage deres eventuelle indsigelser mod udstedelsen af tilladelsen, som er bindende for den medlemsstat, hvor ansøgningen er indgivet.

Såfremt der ikke foreligger noget svar inden for ti arbejdsdage, anses den eller de medlemsstater, der høres, for ikke at have indvendinger.

I undtagelsestilfælde kan en medlemsstat, der høres, anmode om forlængelse af fristen på ti dage. Denne forlængelse kan dog ikke overstige tredive arbejdsdage.

2. Hvis udførsel vil være til skade for en medlemsstats væsentlige sikkerhedsinteresser, kan denne anmode en anden medlemsstat om ikke at udstede udførselstilladelse, eller hvis der allerede er udstedt en sådan tilladelse, anmode om, at den annulleres, suspenderes, ændres eller tilbagekaldes. En medlemsstat, som modtager en sådan anmodning, indleder straks høringer af ikke bindende karakter, som skal afsluttes inden for ti arbejdsdage, af den medlemsstat, der har fremsat anmodningen.

B*Artikel 8*

Når medlemsstaterne tager stilling til, hvorvidt der skal udstedes udførselstilladelse i henhold til denne forordning, skal de tage hensyn til alle relevante betragtninger, herunder:

- a) de forpligtelser og tilsagn, som de hver især har indgået som medlem af internationale ikke-spredningsregimer og eksportkontrolordninger eller ved ratifikation af internationale traktater
- b) deres forpligtelser i medfør af sanktioner pålagt ved en fælles holdning eller en fælles aktion vedtaget af Rådet, ved en afgørelse truffet af OSCE eller ved en bindende resolution fra De Forenede Nationers Sikkerhedsråd
- c) den nationale udenrigs- og sikkerhedspolitik, herunder hensyn, der er omfattet af adfærdskodeksen for våbeneksport i Den Europæiske Union
- d) den tiltænkte endelige anvendelse og faren for omdirigering.

Artikel 9

1. Eksportørerne skal give de kompetente myndigheder samtlige relevante oplysninger til brug ved behandlingen af ansøgninger om udførselstilladelse.

2. De kompetente myndigheder kan med hjemmel i denne forordning afslå at udstede en udførselstilladelse og kan annullere, suspendere, ændre eller tilbagekalde en udførselstilladelse, de har udstedt tidligere. I tilfælde af afslag, annulation, suspension, væsentlig begrænsning eller tilbagekaldelse af tilladelsen skal de underrette de kompetente myndigheder i de andre medlemsstater og Kommissionen herom og udveksle relevante oplysninger med de andre medlemsstater og Kommissionen under overholdelse af artikel 15, stk. 3, om oplysningernes fortrolighed.

3. Før en medlemsstat udsteder en udførselstilladelse, som er blevet afslået af en eller flere andre medlemsstater til en i alt væsentligt identisktransaktion inden for de seneste tre år, hører den først den eller de medlemsstater, der gav afslag. Hvis medlemsstaten efter høringerne alligevel beslutter at udstede en tilladelse, underretter den de øvrige medlemsstater og Kommissionen herom og forelægger samtlige relevante oplysninger for at forklare beslutningen.

Artikel 10

1. Alle individuelle og globale udførselstilladelser skal udstedes på formularer, der er i overensstemmelse med modellen i bilag IIIa.

2. På anmodning af eksportørerne skal globale udførselstilladelser, der indeholder kvantitative begrænsninger, opdeles.

3. Generelle udførselstilladelser, der udstedes i henhold til artikel 6, stk. 2, offentliggøres i overensstemmelse med national lovgivning og praksis. De udstedes i overensstemmelse med angivelserne i bilag IIIb.

KAPITEL IV

Ajourføring af lister over produkter med dobbelt anvendelse*Artikel 11*

Listerne over produkter med dobbelt anvendelse i bilag I og bilag IV ajourføres i overensstemmelse med de relevante forpligtelser og tilsagn ligesom alle ændringer heraf, som hver medlemsstat har accepteret som deltager i de relevante internationale ikke-spredningsregimer og eksportkontrolordninger eller ved ratificering af relevante internationale traktater.

B

KAPITEL V

Toldprocedurer*Artikel 12*

1. Ved opfyldelsen af formaliteterne vedrørende udførsel af produkter med dobbelt anvendelse på det toldsted, der er ansvarligt for behandling af udførselsangivelsen, skal eksportøren føre bevis for, at der foreligger behørig udførselstilladelse.
2. Det kan kræves af eksportøren, at han lader de dokumenter, der forelægges som bevis, oversætte til et officielt sprog i den medlemsstat, hvor udførselsangivelsen indgives.
3. Ud over de beføjelser, som tilkommer den i medfør af EF-toldkodeksen, kan en medlemsstat desuden i en periode, som ikke overstiger de perioder, der er omhandlet i stk. 4, udsætte udførsel fra sit område eller, hvis det er nødvendigt, på anden måde hindre, at produkter med dobbelt anvendelse, som er opført på listen i bilag I, og som er omfattet af en behørig udførselstilladelse, udføres fra Fællesskabet fra den pågældende medlemsstats område, når den har mistanke om, at:
  - a) der i forbindelse med tilladelsens udstedelse ikke er taget hensyn til relevante oplysninger, eller
  - b) omstændighederne har ændret sig væsentligt siden tilladelsens udstedelse.
4. I det tilfælde, der er omhandlet i stk. 3 ovenfor, skal de kompetente myndigheder i den medlemsstat, som har udstedt udførselstilladelsen, straks høres, således at de kan træffe foranstaltninger i henhold til artikel 9, stk. 2. Hvis disse myndigheder beslutter at opretholde tilladelsen, skal de svare inden for ti arbejdsdage, hvilket, hvis de anmoder herom, i undtagelsestilfælde kan forlænges til 30 arbejdsdage. I så fald, eller hvis der ikke er modtaget noget svar inden for ti eller 30 arbejdsdage, alt efter omstændighederne, frigives produkterne med dobbelt anvendelse straks. Den medlemsstat, som har udstedt tilladelsen, underretter de øvrige medlemsstater og Kommissionen.

Artikel 13

1. Medlemsstaterne kan bestemme, at toldformaliteterne i forbindelse med udførsel af produkter med dobbelt anvendelse kun kan opfyldes ved toldsteder, der er bemyndiget hertil.
2. Når medlemsstaterne anvender muligheden i stk. 1, underretter de Kommissionen om, hvilke toldsteder der har fået denne bemyndigelse. Kommissionen offentliggør sådanne meddelelser i C-udgaven af *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

Artikel 14

? **M3** Artikel 843 og artikel 912a-912g i forordning (EØF) nr. 2454/93 ? gælder også for de begrænsninger, der vedrører udførsel og genudførsel fra toldområdet af produkter med dobbelt anvendelse, hvortil der i henhold til denne forordning kræves tilladelse til udførsel.

KAPITEL VI

Administrativt samarbejde*Artikel 15*

1. Medlemsstaterne træffer sammen med Kommissionen alle hensigtsmæssige foranstaltninger til at etablere et direkte samarbejde og udveksling af oplysninger mellem de kompetente myndigheder, navnlig for at fjerne risikoen for, at eventuelle forskelle i udførselskontrollen af produkter med dobbelt anvendelse kan give anledning til omdirigering af handelen, som kunne skabe vanskeligheder for en eller flere medlemsstater.

B

2. Medlemsstaterne træffer alle hensigtsmæssige foranstaltninger til at etablere et direkte samarbejde og udveksling af oplysninger mellem kompetente myndigheder om følsomme endelige brugere med henblik på at tilvejebringe et konsekvent vejledningsniveau for eksportører, som er berørt af denne forordning.

3. Rådets forordning (EF) nr. 515/97 af 13. marts 1997 om gensidig bistand mellem medlemsstaternes administrative myndigheder og om samarbejde mellem disse og Kommissionen med henblik på at sikre den rette anvendelse af told- og landbrugsbestemmelserne ⁽¹⁾ finder tilsvarende anvendelse, navnlig bestemmelserne om oplysningernes fortrolighed, jf. dog artikel 18 i nærværende forordning.

KAPITEL VII

Kontrolforanstaltninger*Artikel 16*

1. Eksportører skal føre detaljerede registre eller optegnelser vedrørende deres udførsler i overensstemmelse med gældende praksis i de pågældende medlemsstater. De pågældende registre eller optegnelser skal navnlig indeholde handelsdokumenter såsom fakturaer, ladningsmanifester og andre transport- og forsendelsesdokumenter, der indeholder tilstrækkelige oplysninger til at gøre det muligt at identificere følgende:

- a) beskrivelsen af produkterne med dobbelt anvendelse
  - b) mængden af produkterne med dobbelt anvendelse
  - c) eksportørens og modtagerens navn og adresse
  - d) den endelige anvendelse samt endelige bruger af produkterne med dobbelt anvendelse, når disse forhold kendes.
2. De i stk. 1 omhandlede registre eller optegnelser samt dokumenter skal opbevares i en periode på mindst tre år regnet fra afslutningen af det kalenderår, hvor udførslen fandt sted. De skal forevises på de kompetente myndigheders forlangende i den medlemsstat, hvor eksportøren er etableret.

Artikel 17

For at sikre, at denne forordning anvendes korrekt, træffer medlemsstaterne de nødvendige foranstaltninger til at gøre det muligt for deres kompetente myndigheder at:

- a) indsamle oplysninger om alle ordrer eller transaktioner vedrørende produkter med dobbelt anvendelse
- b) fastslå, om kontrolforanstaltningerne vedrørende udførsel anvendes korrekt, hvilket bl.a. kan indebære adgang til forretningssteder, der anvendes af personer, der er involveret i en udførselstransaktion.

KAPITEL VIII

Generelle og afsluttende bestemmelser*Artikel 18*

1. Der oprettes en koordinationsgruppe med en repræsentant for Kommissionen som formand. Hver medlemsstat udpeger en repræsentant til koordinationsgruppen.

Koordinationsgruppen undersøger alle spørgsmål vedrørende anvendelsen af denne forordning, der rejses af formanden eller af en repræsentant for en medlemsstat, blandt andet:

- a) de foranstaltninger, som medlemsstaterne bør træffe med henblik på at underrette eksportørerne om deres forpligtelser i henhold til denne forordning

⁽¹⁾ EFT L 82 af 22.3.1997, s. 1.

B

- b) vejledning vedrørende udførselstilladelsesformularer.
2. Koordinationsgruppen kan, når som helst den finder det nødvendigt, høre de organisationer, som repræsenterer de eksportører, der berøres af denne forordning.

Artikel 19

Hver medlemsstat træffer passende foranstaltninger til at sikre, at denne forordnings bestemmelser anvendes korrekt. Den fastsætter navnlig, hvilke sanktioner der skal benyttes i tilfælde af overtrædelse af forordningen og af de bestemmelser, der vedtages med henblik på dens anvendelse. Sanktionerne skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have en afskrækkende virkning.

Artikel 20

Medlemsstaterne underretter Kommissionen om, hvilke love, forskrifter og administrative bestemmelser de har vedtaget for at gennemføre denne forordning, herunder de foranstaltninger der omhandles i artikel 19. Kommissionen videregiver oplysningerne til de øvrige medlemsstater. Den forelægger hvert tredje år Europa-Parlamentet og Rådet en beretning om anvendelsen af forordningen. Medlemsstaterne forsyner Kommissionen med alle relevante oplysninger med henblik på udarbejdelsen af denne beretning.

Artikel 21

1. Der kræves tilladelse til overførsel inden for Fællesskabet af produkter med dobbelt anvendelse, der er opført på listen i bilag IV. Produkter i bilag IV, del 2, omfattes ikke af en generel tilladelse.
  2. a) En medlemsstat kan kræve tilladelse til overførsel af andre produkter med dobbelt anvendelse fra sit område til en anden medlemsstat, hvis på tidspunktet for overførslen
    - operatøren er bekendt med, at de pågældende produkters endelige bestemmelsessted ligger uden for Fællesskabet
    - udførsel af disse produkter til det pågældende endelige bestemmelsessted er underkastet krav om tilladelse i henhold til artikel 3, 4 eller 5 i den medlemsstat, fra hvilken produkterne skal overføres, og en sådan udførsel direkte fra dens område ikke er tilladt i henhold til en generel tilladelse eller en global tilladelse
    - produkterne ikke er bestemt til at undergå nogen bearbejdning eller forarbejdning som defineret i artikel 24 i Fællesskabets toldkodeks i den medlemsstat, som de skal overføres til.
  - b) Der skal ansøges om tilladelse til overførsel i den medlemsstat, som produkterne med dobbelt anvendelse skal overføres fra.
  - c) I tilfælde, hvor den efterfølgende udførsel af produkterne med dobbelt anvendelse allerede er blevet godkendt efter høringsprocedurerne som omhandlet i artikel 7 af den medlemsstat, som produkterne skal overføres fra, udstedes der straks overførselstilladelse til operatøren, medmindre forholdene har ændret sig væsentligt.
  - d) En medlemsstat, der indfører love med sådanne krav, underretter Kommissionen og de øvrige medlemsstater om de foranstaltninger, den har truffet. Kommissionen offentliggør dette i C-udgaven af *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.
3. Foranstaltninger i henhold til stk. 1 og 2 må ikke medføre kontrol ved Fællesskabets indre grænser, men kun kontrol, der foretages som led i de normale kontrolprocedurer, der anvendes uden forskelsbehandling på hele Fællesskabets område.
4. Anvendelse af foranstaltningerne i henhold til stk. 1 og 2 må i intet tilfælde medføre, at overførsel fra en medlemsstat til en anden underkastes mere restriktive betingelser end dem, der gælder for udførsel af samme produkt til ikke-medlemsstater.

B

5. Dokumenter og optegnelser vedrørende overførsler inden for Fællesskabet af produkter med dobbelt anvendelse, der er opført på listen i bilag I, skal opbevares i mindst tre år regnet fra udgangen af det kalenderår, hvor en overførsel fandt sted, og skal forevises på forlangende af de kompetente myndigheder i den medlemsstat, som disse produkter er overført fra.

6. En medlemsstat kan ifølge national lovgivning ved overførsler inden for Fællesskabet fra medlemsstaten af produkter, der er opført på listen i bilag I under kategori 5, del 2, men som ikke er opført på listen i bilag IV, kræve, at yderligere oplysninger om disse produkter skal afgives til medlemsstatens kompetente myndigheder.

7. De relevante handelsdokumenter vedrørende overførsler inden for Fællesskabet af produkter med dobbelt anvendelse, der er opført på listen i bilag I, skal klart angive, at produktene er underlagt kontrol, hvis de udføres fra Fællesskabet. Relevante handelsdokumenter omfatter især salgskontrakt, ordrebekræftelse, faktura eller forsendelsesmeddelelse.

Artikel 22

Bestemmelserne i denne forordning berører ikke:

- anvendelsen af artikel 296 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab
- anvendelsen af traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab.

Artikel 23

Forordning (EF) nr. 3381/94 ophæves.

For så vidt angår ansøgninger om udførselstilladelser, der er indgivet før ikrafttrædelsesdatoen for nærværende forordning, gælder de relevante bestemmelser i forordning (EF) nr. 3381/94 dog fortsat.

Artikel 24

Denne forordning træder i kraft halvfems dage efter offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Bekendtgørelse af lov om anvendelsen af visse af De europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande

LBK nr. 612 af 25/06/2003 (Gældende)

Bekendtgørelse af lov om anvendelsen af visse af De europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande

Herved bekendtgøres lov om anvendelsen af visse af De europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande, jf. lovbekendtgørelse nr. 93 af 6. februar 1995 med de ændringer, der følger af lov nr. 389 af 28. maj 2003 og lov nr. 407 af 28. maj 2003.

§ 1. Økonomi- og erhvervsministeren kan fastsætte bestemmelser, der er nødvendige for anvendelsen her i landet af Det Europæiske Fællesskabs forordninger efter Traktaten om Det Europæiske Fællesskabs artikel 133 om ind- og udførsel og Rådets foranstaltninger efter Traktaten om Det Europæiske Fællesskabs artikel 301 og 60, der tager sigte på helt eller delvis at afbryde eller indskrænke de økonomiske forbindelser med et eller flere tredjelande.

Stk. 2. For varer, der henhører under ministeren for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, udøves beføjelserne efter denne lov efter aftale med den pågældende minister.

§ 2. Den, der til brug for afgørelser i henhold til de retsakter, der er nævnt i § 1, eller i henhold til forskrifter, der er udstedt efter loven, giver urigtige eller vildledende oplysninger eller fortier oplysninger af betydning for sagens afgørelse, straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter straffelovens §§ 160-63. Det samme gælder den, der handler i strid med vilkår, der er fastsat i en sådan afgørelse, eller som forsøger herpå.

Stk. 2. Den, der i øvrigt undlader at give oplysninger, der er afkrævet ham i forhold til de retsakter, der er nævnt i § 1, eller i henhold til forskrifter, der er udstedt efter loven, straffes med bøde. Det samme gælder den, som afgiver urigtige eller vildledende oplysninger om sådanne forhold, medmindre højere straf er forskyldt efter straffelovens §§ 160-63.

Stk. 3. Den, der foretager handlinger i strid med bestemmelser, der er indeholdt i eller udstedt i medfør af Det Europæiske Fællesskabs forordninger efter artikel 133 om ind- og udførsel i Traktaten om Det Europæiske Fællesskab, uden at være i besiddelse af en tilladelse, som kræves i henhold til disse retsakter, straffes med bøde.

Stk. 4. I forskrifter, der udstedes efter loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne eller forsøg herpå.

Stk. 5. Vedrører det strafbare forhold i stk. 1-4 en overtrædelse af reglerne om kontrol med udførslen af produkter og teknologi med dobbelt anvendelse, der kan anvendes til såvel civile som militære formål, kan straffen stige til fængsel i 2 år.

Stk. 6. Med bøde eller fængsel indtil 2 år straffes den, der groft uagtsomt uden tilladelse fra økonomi- og erhvervsministeren udfører et produkt med dobbelt anvendelse, som ikke er opført på listen i bilag 1 til Rådets forordning om en fællesskabsordning for kontrol med udførslen af produkter og teknologi med dobbelt anvendelse, når det pågældende produkt helt eller delvis er eller kan være bestemt til anvendelse i forbindelse med udvikling, fremstilling, håndtering, anvendelse, vedligeholdelse, oplagring, sporing, identificering eller spredning af kemiske, biologiske eller nukleare våben eller andre nukleare sprænglegemer eller til udvikling, fremstilling, vedligeholdelse eller oplagring af missiler, der kan fremføre sådanne våben.

Stk. 7. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Stk. 8. Ransagning i sager om overtrædelse af bestemmelser, der er fastsat i medfør af § 1, stk. 1, kan ske i overensstemmelse med retsplejelovens regler om ransagning i sager, som efter loven kan medføre fængselsstraf.

§ 2a. Henlægger økonomi- og erhvervsministeren sine beføjelser efter loven til Erhvervs- og Boligstyrelsen, kan ministeren fastsætte regler om klageadgangen, herunder at klager ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

§ 3. Loven træder i kraft den 1. april 1984.

§ 4. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Lov nr. 855 af 23. december 1987 indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 8. Loven ¹⁾ træder i kraft den 1. januar 1988.

Lov nr. 1089 af 21. december 1994 indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 2. Loven ²⁾ træder i kraft den 1. januar 1995.

Lov nr. 389 af 28. maj 2003 indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 3. Loven ³⁾ træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Lov nr. 407 af 28. maj 2003 indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 2. Loven ⁴⁾ træder i kraft den 1. august 2003.

Økonomi- og Erhvervsministeriet, den 25. juni 2003

Bendt Bendtsen

/Henning Steensig

Officielle noter

¹⁾ Lovændringen vedrører § 2a.

²⁾ Lovændringerne vedrører lovens titel og §§ 1 og 2.

³⁾ Lovændringen vedrører § 2, stk. 3. Dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende er den 31. maj 2003.

⁴⁾ Lovændringerne vedrører § 1, § 2, stk. 1 og 2 samt § 2, stk. 5-7.

(Retsakter vedtaget i henhold til afsnit V i traktaten om Den Europæiske Union)

RÅDETS FÆLLES AKTION

af 22. juni 2000

vedrørende kontrol med teknisk bistand i forbindelse med visse former for militær endelig anvendelse

(2000/401/FUSP)

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

VEDTAGET FØLGENDE FÆLLES AKTION:

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Union, særlig artikel 14, og

Artikel 1

ud fra følgende betragtninger:

I denne fælles aktion forstås ved:

(1) Rådet vedtog den 22. juni 2000 forordning (EF) nr. 1334/2000 om en fællesskabsordning for kontrol med udførelsen af produkter og teknologi med dobbelt anvendelse⁽¹⁾, som udgør et effektivt system til kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse, herunder software og teknologi. Denne forordning indeholder i artikel 4 bl.a. bestemmelser om produkter, der ikke er opført i bilag I, og som er eller kan være bestemt til anvendelse i forbindelse med masseødelæggelsesvåben eller missiler, der kan fremføre sådanne våben, eller i forbindelse med varer til militært brug til lande, der er omfattet af en EU-, OSCE- eller FN-våbenembargo.

a) »teknisk bistand«: enhver form for teknisk bistand i forbindelse med reparation, udvikling, fremstilling, samling, prøvning, vedligeholdelse eller enhver anden form for teknisk service, og den kan tage form af instruktion, oplæring, overførsel af driftskendskab eller konsulentservice

b) »teknisk bistand« omfatter forskellige former for mundtlig bistand

(2) Den Europæiske Unions medlemsstaters forpligtelser med hensyn til ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben og eksport af konventionelle varer til militært brug til lande, der er omfattet af våbenembargoer, gør det nødvendigt at indføre et effektivt eksportkontrollsystem, som også på grundlag af fælles standarder bør omfatte teknisk bistand, herunder mundtlig overførsel af teknologi underkastet kontrol under internationale eksportkontrolordninger, -organer og -traktater, i forbindelse med masseødelæggelsesvåben og missiler og med konventionelle varer til militært brug, som eksporteres til lande, der er genstand for en våbenembargo som nævnt ovenfor. Det er hensigtsmæssigt at definere sådanne fælles standarder i en fælles aktion —

c) »internationale eksportkontrolordninger, -organer og -traktater«: Australia Group, Missile Technology Control Regime, Nuclear Suppliers Group, Wassenaar-arrangementet, Zangger-Komiteén og konventionen om kemiske våben.

Artikel 2

Teknisk bistand underlægges kontrol, herunder forbud eller krav om tilladelse, som fastlægges i henhold til artikel 5, hvis bistanden ydes uden for Det Europæiske Fællesskab af en fysisk eller juridisk person, der er bosat i Det Europæiske Fællesskab, og hvis den er bestemt til, eller yderen er klar over, at den er bestemt til anvendelse i forbindelse med udvikling, fremstilling, håndtering, anvendelse, vedligeholdelse, oplagring, sporing, identificering eller spredning af kemiske, biologiske eller nukleare våben eller andre nukleare sprænglegemer, eller til udvikling, fremstilling, vedligeholdelse eller oplagring af missiler, der kan fremføre sådanne våben.

⁽¹⁾ Se side 1 i denne EFT.

Artikel 3

Medlemsstaterne overvejer desuden at gennemføre sådan kontrol i tilfælde, hvor den tekniske bistand vedrører anden militær endelig anvendelse end omhandlet i artikel 2, og ydes i bestemmelseslande, som er omfattet af en våbenembargo, der er indført ved en fælles holdning eller en fælles aktion, vedtaget af Rådet, eller ved en OSCE-beslutning eller en våbenembargo, der er pålagt ved en bindende resolution fra FN's Sikkerhedsråd.

Artikel 4

Artikel 2 finder ikke anvendelse på teknisk bistand,

- a) når den ydes i et land, som er opført i del 3 i bilag II til forordning (EF) nr. 1334/2000
- b) når den har form af overførsel af information, der er frit tilgængelig for offentligheden, eller som vedrører grundforskning, jf. definitionen af disse begreber i internationale eksportkontrolordninger, -organer og -traktater, eller
- c) når den er i mundtlig form og ikke vedrører produkter, der skal kontrolleres under en eller flere af de internationale eksportkontrolordninger, -organer og -traktater.

Artikel 5

Medlemsstater, som endnu ikke har indført de fornødne kontrolbestemmelser til gennemførelse af denne fælles aktion i deres nationale lovgivning eller praksis eller fastsat, hvilke sanktioner der skal iværksættes, skal forelægge passende forslag om

- a) gennemførelse af denne fælles aktion ved fastsættelse af kontrolbestemmelser
- b) fastsættelse af sanktioner på nationalt plan.

Artikel 6

Denne fælles aktion træder i kraft på dagen for vedtagelsen.

Artikel 7

Denne fælles aktion offentliggøres i EF-Tidende.

Udfærdiget i Luxembourg, den 22. juni 2000.

På Rådets vegne

J. SÓCRATES

Formand

Land	Zangger Komiteen	NSG - Nuclear Suppliers Group	Australien Grupper	MTCR - Missil-teknologiregimet	Wassenaar Arrangementet
Argentina	●	●	●	●	●
Australien	●	●	●	●	●
Belarus		●			
Belgien	●	●	●	●	●
Brasilien		●		●	
Bulgarien	●	●	●	●	●
Canada	●	●	●	●	●
Cypern		●	●		
Danmark	●	●	●	●	●
Estland		●	●		●
Finland	●	●	●	●	●
Frankrig	●	●	●	●	●
Grækenland	●	●	●	●	●
Irland	●	●	●	●	●
Island			●	●	
Italien	●	●	●	●	●
Japan	●	●	●	●	●
Kazakhstan		●			
Kina	●	●			
Letland		●	●		●
Litauen		●	●		●
Luxembourg	●	●	●	●	●
Malta		●	●		●
Nederlandene	●	●	●	●	●
New Zealand		●	●	●	●
Norge	●	●	●	●	●
Polen	●	●	●	●	●
Portugal	●	●	●	●	●
Rumænien	●	●	●		●
Rusland	●	●		●	●
Schweiz	●	●	●	●	●
Slovakiet	●	●	●		●
Slovenien	●	●	●		●
Spanien	●	●	●	●	●
Sverige	●	●	●	●	●
Sydafrika	●	●		●	
Sydkorea	●	●	●	●	●
Tjekkiet	●	●	●	●	●
Tyrkiet	●	●	●	●	●
Tyskland	●	●	●	●	●
UK	●	●	●	●	●
Ukraine	●	●	●	●	●
Ungarn	●	●	●	●	●
USA	●	●	●	●	●
Østrig	●	●	●	●	●
Medlemstal	35	44	39	34	38

Links til hjemmesider om eksportkontrol

Bilag 9

Udenrigsministeriet: www.um.dk

Eksportkontrol:

www.um.dk/da/menu/Udenrigspolitik/FredSikkerhedOgInternationalRetsorden/NedrustningIkkespredningOgEksportkontrol/Eksportkontrol/

Rapporter om udførsel fra Danmark af våben og dual-use produkter, herunder engelske resumeer:

www.um.dk/da/menu/Udenrigspolitik/FredSikkerhedOgInternationalRetsorden/NedrustningIkkespredningOgEksportkontrol/Eksportkontrol/Udfoerselsrapporter/

Justitsministeriet: www.jm.dk

Justitsministeriets arbejdsgruppe om reglerne for udførsel af våben mv.:

www.jm.dk/wimpdoc.asp?page=document&objno=69792

Erhvervs- og Byggestyrelsen: www.ebst.dk

Eksportkontrol: www.ebst.dk/eksportkontrol/0/30

Eksportkontrollkredsen: www.ebst.dk/kredsen

FN

Sikkerhedsrådets 1540-komite: <http://disarmament2.un.org/committee1540/index.html>

EU

Rådets hjemmeside om sikkerhedsrelateret eksportkontrol:

http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?lang=da&id=408&mode=g&name=

Rådets dual-use forordning (EF) nr. 1334/2000 af 22. juni 2000:

http://europa.eu.int/eur-lex/da/consleg/pdf/2000/da_2000R1334_do_001.pdf

EU's Fælles Liste over militært udstyr, der er omfattet af adfærdskodeksen:

http://europa.eu.int/eur-lex/pri/da/oj/dat/2003/c_314/c_31420031223da00010026.pdf

EU's sjette årsrapport om anvendelse af adfærdskodeksen:

http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/da/oj/2004/c_316/c_31620041221da00010215.pdf

NSG: <http://www.nsg-online.org/>

Zangger Komiteen: <http://www.zanggercommittee.org/>

Australien Gruppen: www.australiagroup.net

MTCR (Missilteknologiregimet): www.mtcr.info

Wassenaar Arrangementet: www.wassenaar.org